JAMUHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

NATIONAL TB AND LEPROSY PROGRAMME (NTLP)

Mafunzo ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii

Kiongozi cha Muwezeshaji

Agosti, 2015

JAMUHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

NATIONAL TB AND LEPROSY PROGRAMME (NTLP)

Mafunzo ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii

Kiongozi cha Muwezeshaji

Agosti, 2015

Yaliyomo

Shukrani vi
Yaliyomo iii
I. Chimbuko na Malengo ya Mafunzo Haya vii
II. Mpangilio wa Mafunzo vii
III. Tathmini ya Mafunzo vii
IV. Zana za Mafunzo viii
Ratiba ya Mafunzo ix
SIKU YA KWANZA ix
SIKU YA PILI x
SIKU YA TATU xi
SIKU YA NNE xii
Mada ya 1: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu. 1
Mada ya 2: Tiba na Kinga ya Kifua Kikuu 11
Mada ya 3: Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu 21
Mada ya 4: Utoaji wa Elimu ya Msingi Kuhusu Kifua Kikuu kwa Watoto 35
Mada ya 5: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu 47
Mada ya 6: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu naVVU 62
Mada ya 7: Huduma za Kifua Kikuu na Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na UKIMWI Ngazi ya Jamii 73
Mada ya 8: Ufuatiliaji na Tathmini ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii 89
Mada ya 9: Mazoezi kwa Vitendo (Field Trip) 114

Dibaji

Serikali ya Tanzania imeendelea kutoa huduma za afya kwa wananchi wote ili kuboresha afya zao. Serikali inatambua umuhimu wa afya bora kwa wananchi wote kwani afya bora ni raslimali muhimu kwa maendeleo.

Kifua kikuu (TB) ni ugonjwa unaoathiri afya za wananchi na hata kupelekea vifo hasa katika kipindi hiki ambapo taifa linakabiliwa na janga la UKIMWI, Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto kupitia Mpango wa Taifa wa Kudhibiti kifua kikuu na Ukoma imeendelea kuweka mikakati mbalimbali ya kudhibiti TB nchini ikiwa ni pamoja na kushirikisha jamii katika mapambano ya TB na TB sugu. Hii ni pamoja na kuwapa mafunzo watoa huduma za TB ili kushiriki kwa umahiri katika shughuli za udhibiti wa ugonjwa huo kwenye jamii zao.

Uibuaji wa wagonjwa wa TB mapema na kuwapa tiba sahihi ya TB ni kiini cha udhibiti wa ugonjwa huu katika jamii yetu. Hapa nchini, ugunduzi wa wagonjwa wapya wa TB, umekuwa ukitegemea sana wagonjwa kufika wenyewe katika vituo vya huduma za afya kwa uchunguzi na tiba. Wagonjwa hawa hutafuta huduma hizi kwa kuchelewa, hali inayopelekea ongezeko la maambukizi ya TB katika jamii. Ili kukabiliana na tatizo hili, Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma inashirikisha jamii vikiwemo vikundi vya watu waliougua na kupona TB au TB sugu na watoa huduma za afya ngazi ya jamii wengine ili kushirikiana nao katika shughuli za udhibiti wa TB na TB sugu katika jamii. Watoa huduma hawa hushiriki katika kuamasisha jamii inayowazunguka katika masuala yanayohusu udhibiti wa ugongwa huu, kuibua wagonjwa wapya katika jamii ili wapate uchunguzi wa kimaabara na kisha tiba sahihi hata kuzuia TB sugu nchini.

Pamoja na mafanikio ya matibabu ya TB kufikia asilimia 90.3, nchi yetu inakabiliwa na tatizo la TB sugu ambapo hadi mwishoni mwa mwaka 2014, wagonjwa 343 wamekwishagundulika na kuanzishiwa matibabu. Matokeo yanaonyesha kuwa asilimia 89 ya wagonjwa hao wa TB sugu wamepona kabisa. Hata hivyo, Wizara inaboresha mikakati zaidi ili kuhakikisha kuwa wagonjwa wa TB wanapata tiba karibu na mahali wanapoishi, kwa kusimamiwa matibabu na familia zao au wanajamii wakiwemo watoa huduma wa afya ngazi ya jamii.

Wizara kwa kushirikiana na wadau mbalimbali katika udhibiti wa TB imeboresha kitabu hiki cha mafunzo kwa watoa huduma za afya ngazi ya jamii. Ni matumaini ya Wizara kuwa, kitabu hiki kitawawezesha wawezeshaji kutoa mafunzo bora kwa watoa huduma za afya ngazi ya jamii ili waweze kushiriki kikamilifu katika mapambano dhidi ya ugonjwa huu. Wizara ina imani kuwa wadau mbalimbali walio kwenye ngazi zote za huduma, watashiriki kikamilifu katika kutoa mafunzo haya kwa watoa huduma za afya ngazi ya jamii kwa lengo la kuongeza uibuaji wa wagonjwa wa TB na suala zima la udhibiti wa ugonjwa huo na hasa TB sugu kwenye jamii yetu ya kitanzania.

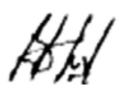

Prof. Mohammad Bakari Kambi
Mganga Mkuu

Shukrani

Kiongozi cha Muwezeshaji hiki cha Mafunzo ya Huduma za kifua kikuu (TB) ngazi ya jamii kimetengenezwa kwa ushirikiano wa wadau mbalimbaliikiwa ni pamoja na asasi na mashirika yasiyo ya kiserikali.Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia na Watoto kupitia Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma inapenda kuwashukuru wale wote ambao kwa njiamoja au nyingine wameshiriki kutengeneza kitabu hiki. Shukrani ziwafikiewafanyakazi wa Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukomakwa mchango wao wa kuratibu utengenezaji wa kitabu hiki: Dkt. Beatrice Mutayoba, Dkt Liberate Mleoh, Bi. Lilian Ishengoma, Bw. Emmanuel Nkiligi, Dkt Johnson Lyimo, Bw. Amri Kingalu, Bi. Basra Doulla, Dkt Mwanaisha Nyamkara na Dkt Alex William (Kibong'oto Hospitali).Wizara pia inawashukuru washiriki kutoka kutoka mashirika na Asasi mbalimbali kwa mawazo yao yaliyowezesha kutengeneza kitabu hiki: Dkt Rose Olotu (PATH), Bw. Edgar Luhanga (KNCV), Bw. Said Mfaume (NIMR) na Bi. Rael Byabato (MUHAS)

Kipekee Wizara inatoa shukrani kwa muwezeshaji na watoa ushauri wa kiufundi (Consulting facilitators) Ndg. Golden Masika pamoja na Bi. Agness Massae kwa kuwezesha katika mkutano wa wataalamu kisha kukamilisha kazi hii. Shukrani zingine ziwaendee Marehemu Dkt Irnei Myemba na Dkt Columba Mbekenga kwa kuwezesha mkutano wa kwanza wa kutengeneza kitabu hiki.

Kwa kuwa ni vigumu kumtaja kila mmoja kwa jina, natumiafursa hiikuwashukuru kwa pamoja wale ambao kwa njia moja au nyingine walitoamchango wao katika kutengeneza na kuboresha kitabu hiki.

Mwisho, shukrani ziwaendee Shirika la Afya Duniani (WHO) na CDC/PEPFAR kwa mchangowao wa fedha uliowezesha mchakato wa utengenezaji wakitabu hiki. Kitabu hiki kimepigwa chapa kwa msaada kutokaGlobal Fund na msaada wa Watu wa Marekani kupitia Shirika la Maendeleo ya Kimataifa (USAID).

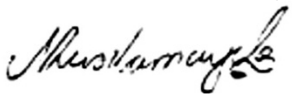

Dkt Neema Rusibamayila
Mkurugenzi wa Kinga

I. Chimbuko na Malengo ya Mafunzo Haya

Mafunzo haya ya siku nneyametengenezwa kwa ajili ya wafanyakazi wa afya ya jamii kwa ajili ya mpango wa kifua kikuu kwa kuwapatia mafunzo ya msingi ya kifua kikuu na kuwajengea uwezo wa msingi ili kuwawezesha kutoa huduma ya kifua kikuu katika mazingira ya jamii

Baada ya mafunzo haya mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kueleza kuhusu taarifa za msingi kuhusu kifua kikuu
- Kueleza mataibabu na kinga dhidi ya kifua kikuu
- Kutoa elimu kwa jamiii kuhusu tarifa za msingi za kifua kikuu, matibabu yake na jinsi ya kujikinga
- Kuelimisha jamii kuhusu tarifa za msingi za kifua kikuu sugu, matibabu yake na mbinu za kuzuia
- Kuelimisha jamii kuhusu tarifa za msingi za kifua kikuu kwa watoto, matibabu yake na mbinu za kuzuiakufua kikuu kwa watoto
- Kuelimisha jamii kuhusu tarifa za msingi za maambukizi mseto ya kifua kikuu na VVU, matibabu shirikishi na mbinu za kuzuia maambukizi ya VVU kwa wagonjwa wa kifua kikuu katika ngazi ya jamii
- Kutoa huduma za kifua kikuu na huduma shirikishi za kifua kikuu na UKIMWI ngazi ya jamii
- Kukusanya, kutunza,kutuma na kutumia takwimu za kifua kikuu ngazi ya jamii

II. Mpangilio wa Mafunzo

Haya ni mafunzo ya siku nne. Siku tatu za mwanzo, washiriki watajifunza darasani ambapo wawezeshaji watawasilisha mada saba za mwanzo kwa kuhusisha mijadala, kazi za vikundi na mazoezi mbalimbali kwa washiriki. Pamoja na mada ya nane kuwasilishwa kama mada zingine, siku ya nne pia itajumuisha mafunzo kwa njia ya vitendo. Washiriki watapelekwa kwenye jamii ambapo watakutana na wagonjwa wa kifua kikuu na kuweza kuwapa huduma kama sehemu ya mazoezi ya mafunzo kwa vitendo. Mada ya 9 itawasilishwa darasani kwa ajili ya kutoa muongozo kabla washiriki hawajaelekea kwenye jamii kwa ajili ya mafunzo kwa vitendo.

Mbinu mbalimballi zitatumika kufanikisha mafunzo haya. Lengo kuu ni kuwajengea uwezo washiriki kutoa huduma za kifua kikuu katika jamii. Pamoja na uwasilishaji utakaohusisha mijadala ya mmojammoja darasani, pia kutakuwa na kazi za vikundi, na maigizo dhima yatakayowapa washiriki fursa ya kujifunza kwa vitendo na hivyo kupata ujuzi na kujenga hisia ya uhalisia wa kazi atakayoifanya watakapokuwa kwenye jamii.

III. Tathmini ya Mafunzo

Kujifunza kwa washiriki kutatathminiwa kwa njia ya jaribio la kabla ya mafunzo na jaribio la baada ya mafunzo. Washiriki watajaza doodso hili mwanzo wa mafunzo na baada ya mafunzo. Jaribio hili litatoa taarifa ya ufahamu a uwezo walionao washiriki kuhusu kifua kikuu na utoaji huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii kabla ya mafunzo na vivyo hivyo baada ya mafunzo hivyo kutoa fursa ya kutambua mafunzo yamewajengea uwezo washiriki kwa kiasi gani. Pia kutakuwa na tathmini ya kila siku. Kwa njia hii washiriki watakuwa na fursa ya kuandika sehemu ya mada ambayo iliwatatanisha au hawakuielewa. Kwa njia hii wawezeshaji watapata fursa ya kuwaelewesha washiriki kwa kina maeneo ambayo hayakueleweka. Tathmini ya mweisho itatoa picha ya mafunzo yote kwa ujumla.

IV. Zana za Mafunzo

Zana za mafunzo haya zitajumuisha kiongozi cha muwezeshaji na kitabu cha mshiriki. Kiongozi cha muwezeshaji kitakachoenda sambamba na slaidi za PowerPoint zitamsaidia muwezeshaji kuongoza mada na kazi za washiriki. Kitabu cha washiriki kitatumika kama rejea wakati muwezeshaji akiwezesha. Kila mshiriki atapaswa kuwa na kitabu chake ili kufuatisha vizuri mada na kuweza kukitumia kitabu chake kufanya mazoezi yatakayokuwa yakitolewa wakati wa mada.

Ratiba ya Mafunzo

SIKU YA KWANZA

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:20	Usajili wa Washiriki	Secretaiati
02:20 – 02:30	Ukaribisho	Mratibu wa Mafunzo
02:30 – 03:00	**Mada ya 0**: Utambulisho, Matarajio, Malengo ya Warsha na Taratibu zingine	Mratibu wa Mafunzo
03:00 – 03:30	**Jaribio la Awali la Ufahamu**	Wawezeshaji
03:30 – 04:30	**Mada ya 1**: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu	Muwezeshaji
04:30 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 06:00	**Mada ya 1**: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu (inaendelea)	Muwezeshaji
06:00 – 06:05	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
06:05 – 07:00	**Mada ya 2**: Tiba na Kinga ya Kifua Kikuu	Muwezeshaji
07:00 – 08:00	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:00– 09:00	**Mada ya 2**: Tiba na Kinga ya Kifua Kikuu (inaendelea)	Muwezeshaji
09:00 – 09:05	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
09.05 – 10.05	**Mada ya 3**: Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu	Muwezeshaji
10:05 – 10:10	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
10:10 – 11:20	**Mada ya 3**: Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu (inaendelea)	Muwezeshaji
11:20 – 11:30	Tathmini ya siku	Washiriki
11:30 – 11:45	**VIBURUDISHO**	WOTE
11:45 - 12:00	Tathmini ya Wawezeshaji	Wawezeshaji

SIKU YA PILI

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:30	Rejea ya Siku ya Kwanza	Wahusika
02:30 – 03:00	Tathmini (Maswali ya mada za siku ya kwanza)	Wawezeshaji
03:00 – 04:30	**Mada ya 4**: Utoaji wa Elimu ya Msingi Kuhusu Kifua Kikuu kwa Watoto	Muwezeshaji
04:30 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 05:50	**Mada ya 4**: Utoaji wa Elimu ya Msingi Kuhusu Kifua Kikuu kwa Watoto (inaendelea)	Muwezeshaji
05:50 – 05:55	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
05:55 – 07:00	**Mada ya 5**: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu	Muwezeshaji
07:00 – 08:00	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:00– 09:00	**Mada ya 5**: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu (inaendelea)	Muwezeshaji
09:00 – 09:05	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
09.05 – 10.05	**Mada ya 5**: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu (inaendelea)	Muwezeshaji
10:05 – 10:15	Tathmini ya siku	Washiriki
10:15 – 10:40	**VIBURUDISHO**	WOTE
10:40 - 11:00	Tathmini ya Wawezeshaji	Wawezeshaji

SIKU YA TATU

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:30	Rejea ya Siku ya Pili	Wahusika
02:30 – 03:00	Tathmini (Maswali ya mada za siku ya pili)	Wawezeshaji
03:00 – 04:30	**Mada ya 6**: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu naVVU	Muwezeshaji
04:30 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 06:20	**Mada ya 6**: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu na VVU (inaendelea)	Muwezeshaji
06:20 – 06:30	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
06:30 – 07:00	**Mada ya 7**: Huduma za Kifua Kikuu na Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na UKIMWI Ngazi ya Jamii	Muwezeshaji
07:00 – 08:00	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:00– 09:40	**Mada ya 7**: Huduma za Kifua Kikuu na Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na UKIMWI Ngazi ya Jamii	Muwezeshaji
09:40 – 09:45	**Mapumziko ya Uimarishaji**	Wote
09.45 – 11.10	**Mada ya 8**: Ufuatiliaji na Tathmini ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii	Muwezeshaji
11:10 – 11:20	Tathmini ya siku	Washiriki
11:20 – 11:30	**VIBURUDISHO**	WOTE
11:35 - 12:00	Tathmini ya Wawezeshaji	Wawezeshaji

SIKU YA NNE

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:30	Rejea ya Siku ya Tatu	Wahusika
02:30 – 03:00	Tathmini (Maswali ya mada za siku ya tatu)	Wawezeshaji
03:00 – 04:30	**Mada ya 8**: Ufuatiliaji na Tathmini ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii	Muwezeshaji
04:30 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 05:50	**Mada ya 9**: Muongozo wa Mazoezi kwa Vitendo (Field Trip)	Muwezeshaji
05:50 – 07:30	Safari ya Mafunzo kwa Vitendo (Field)	Washiriki na Wawezeshaji
07:30 – 08:30	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:30– 09:10	Tathmini ya Mafunzo ya Vitendo	Wawezeshaji
09.10 – 09.50	Kutengeneza Mpango Kazi	Washiriki
09:50 – 10:20	Jaribio la Baada ya Mafunzo	Washiriki
10:20 – 10:40	Tathmini ya Mwisho	Washiriki
10:40 – 10:50	Kufunga Mafunzo Rasmi	
10:50 – 11:10	**VIBURUDISHO**	WOTE

Mada ya 1: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu.

Muda: Dakia 110

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kufafanua maana ya kifua kikuu
- Kueleza namna kifua kikuu kinavyoenea
- Kubaini mambo yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu
- Kutambua aina za kifua kikuu
- Kubaini dalili za kifua kikuu
- Kubaini njia za ugunduzi wa kifua kikuu

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi wa mwezeshaji
- Kitabu cha washiriki

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji (presentation)	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 10	Bungua Bongo, Uwasilishaji	Maana ya kifua kikuu
3	Dakika 15	Uwasilishaji	Namna kifua kikuu kinavyoenea
4	Dakika 30	Kazi za vikundi	Mambo yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu
5	Dakika 15	Uwasilishaji	Aina za kifua kikuu
6	Dakika 10	Bungua Bongo, Uwasiishaji	Dalili za kifua kikuu
7	Dakika 15	Mijadala ya jozi Uwasilishaji	Njia za ugunduzi wa kifua kikuu
8	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini ya Mada
9	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (Key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 110

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 2</td>
<td>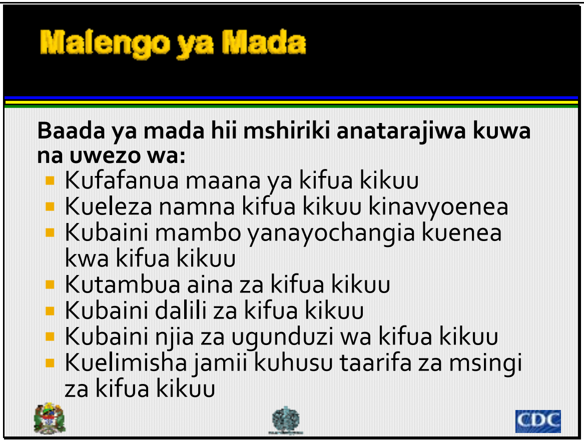
</td>
<td>WASILISHA au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada</td>
</tr>
</table>

Hatua ya 2: Maana ya Kifua Kikuu (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-4 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 3</td>
<td>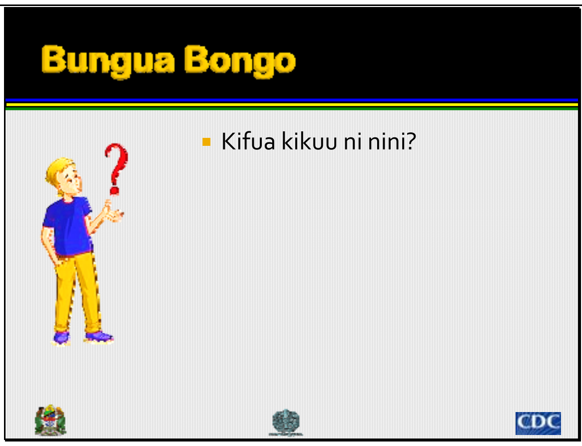
</td>
<td>Bungua bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

• Kifua kikuu ni nini?

RUHUSU washiriki wachache wajibu

ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita

SAHIHISHA majibu yao na UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 4</td>
<td>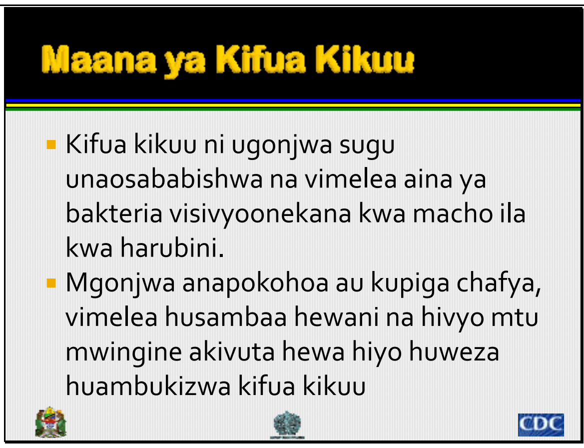
</td>
<td>FAFANUA kuwa Kifua kikuu wakati mwingine huitwa TB.
Huu ni ugonjwa unaosababishwa na vimelea vinavyoitwa Mycobacterium tuberculosis
Ugonjwa huu unaweza kushambulia sehemu yoyote ya mwili, lakini mara nyingi hushambulia mapafu.</td>
</tr>
</table>

Hatua ya 3: Namna Kifua Kikuu Kinavyoenea (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 5 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 5	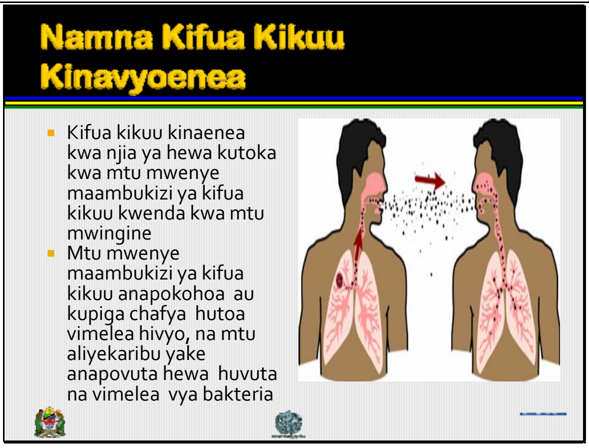	**FAFANUA** kuwa Mtu anaweza kuwa na **kifua kikuu kikali** au tuli. Kifua kikuu kikali inamaanisha kuwa bakteria wanashambulia mwili na mfumo wa kinga unashindwa kuwazuia wasisababishe ugonjwa. Watu wenye kifua kikuu kikali kwenye mapafu yao wanaweza kuambukiza bakteria mtu mwingine yeyote anayekuwa karibu yake. Mtu mwenye kifua kikuu kikali anapokohoa, kupiga chafya au kutema mate, mtu aliyekaribu anaweza kuvuta hewa yenye bakteria wa kifua kikuu na kuambukizwa. Wengine huwa na **kifua kikuu tuli**, hii ina maana kuwa mwili wa mtu huyu umefanikiwa kupambana na bakteria wa kifua kikuu kwa ukamilifu na kuwazuia wasisababishe ugonjwa. Watu wenye kifua kikuu tuli hawajisikii wagonjwa, hawana dalili, na hawawezi kuwaambukiza kifua kikuu watu wengine. Kwa baadhi ya watu, bakteria wa kifua kikuu wanakuwa tuli maisha yote bila ya kuwa wakali. Lakini kwa watu wengine kifua kikuu tuli kinaweza kuwa kikali iwapo mfumo wa kinga wa mtu unadhoofika- kwa mfano kwa VVU.

Hatua ya 4: Mambo Yanayochangia Kuenea kwa Kifua Kikuu (Dakika 30)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 6-9 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 6	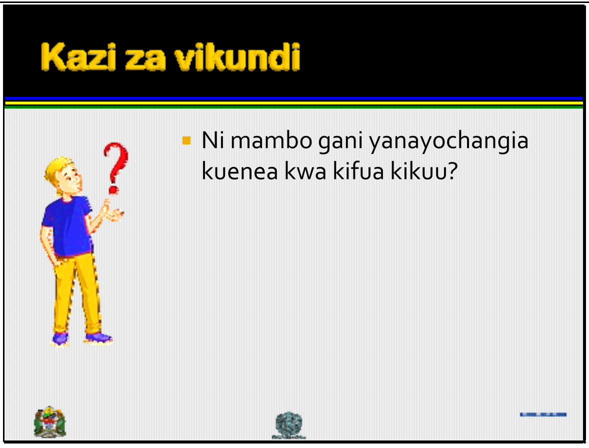	***Kazi za vikundi: (Dakika 25)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni mambo gani yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 7	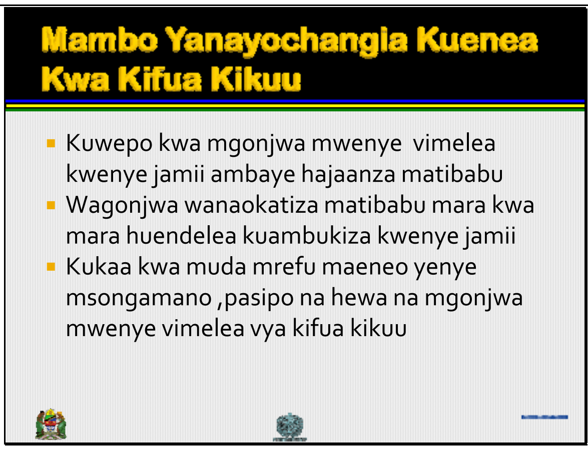	

Slaidi ya 8

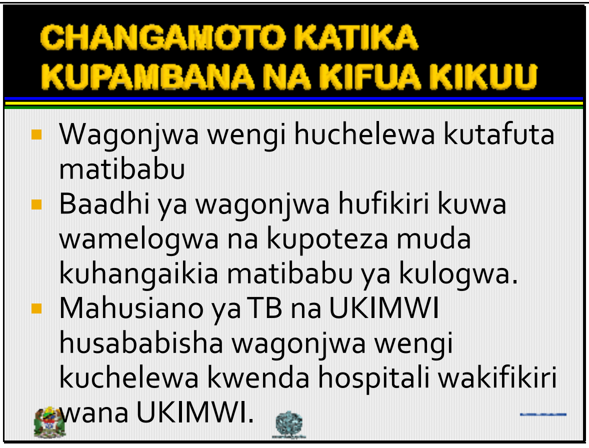

Slaidi ya 9

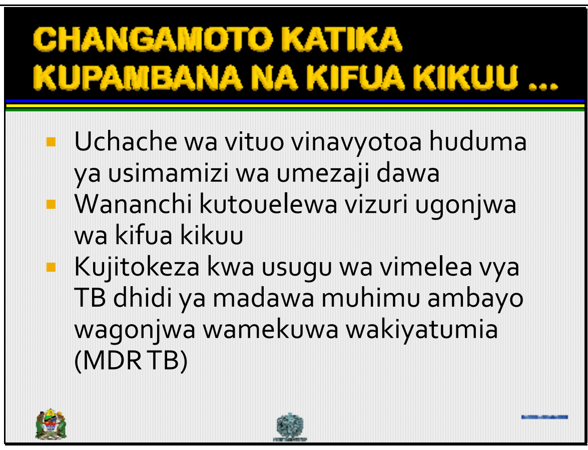

Hatua ya 5: Aina za Kifua Kikuu na Dalili Zake (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 10 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 10

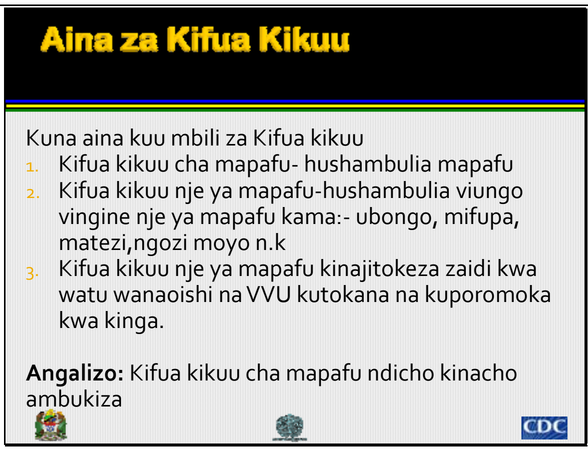

Hatua ya 6: Dalili za Kifua Kikuu (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 11-14 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 11

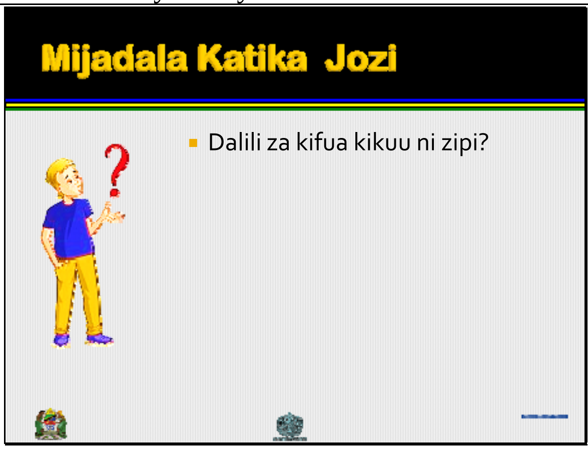

Mjadala Katika Jozi (Dakika 10)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Dalili za kifua kikuu ni zipi?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 12

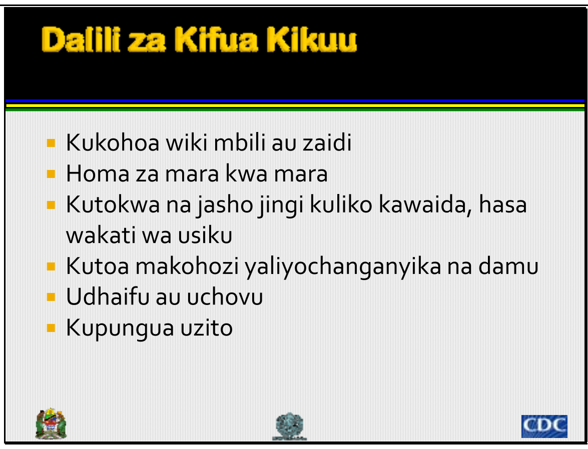

FAFANUA kuwa
Dalili za kifua kikuu hutegemea sana ni mahali gani bakteria wa kifua kikuu wanakua. Kwa kawaida bakteria wa kifua kikuu wanakua kwenye mapafu na kusababisha kifua kikuu cha mapafu. Kifua kikuu cha mapafu kinaweza kusababisha kifua kikali kinachochukua wiki mbili au zaidi, maumivu ya kifuani na kukohoa damu. Dalili nyingine za ugonjwa wa kifua kikuu ni pamoja na udhaifu au uchovu, kupungua uzito, kukosa hamu ya kula, baridi, homa na kutoka jasho usiku.
Kifua kikuu tuli hakina dalili.

Slaidi ya 13

Slaidi ya 14	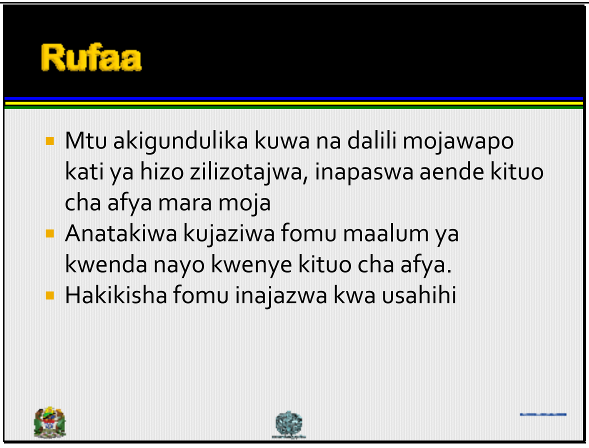	**WAELEZE** washiriki kuwa kutakuwa na kipindi cha ujazaji wa form na watafanya mazoezi ya kutosha ili waelewe vizuri

Hatua ya 7: Njia za Ugunduzi wa Kifua Kikuu (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 15-18 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya saba ya mada.

Slaidi ya 15	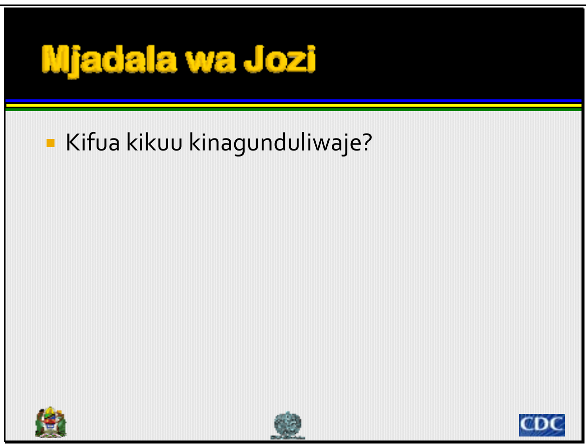	*Mjadala wa Jozi (Dakika 10)* **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Kifua kikuu kinagunduliwaje **RUHUSU** washiriki kujadili katika jozi **RUHUSU** jozi chachekuwasilisha na wengine kuchangia **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofua
Slaidi ya 16	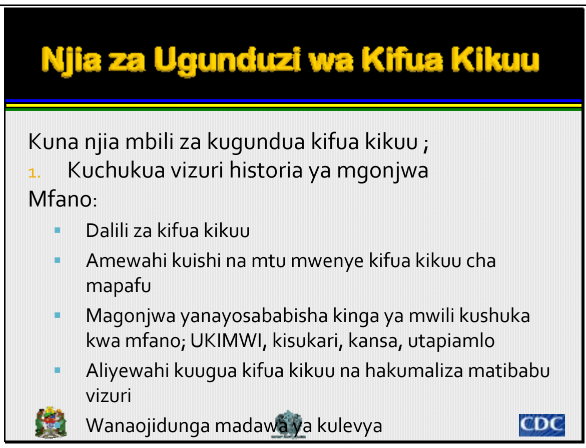	

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 17</td>
<td>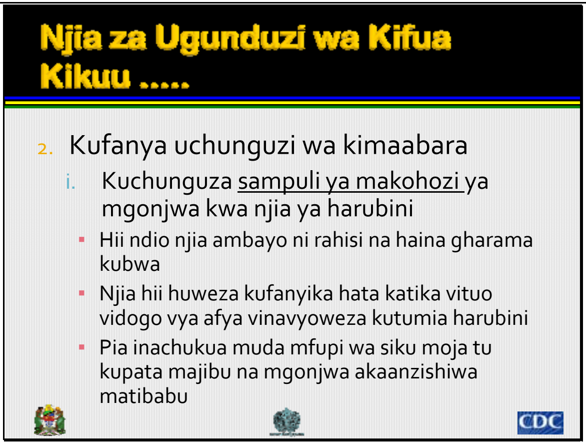
</td>
<td>WAELEZE washiriki kuwa upimaji wa sampuli ya makohozi huchukua siku moja au mbili ambapo mteja hutakiwa kutoa sampuli mbili za makohozi, kohozi la kwanza anapofika tu kituo cha afya siku hiyo, kisha hupewa kopo lingine kwa ajili ya kuweka sampuli nyingine asubuhi ya siku ianyofuatana ,na mteja huelekezwa kufika siku inayofuata kwa majibu na matibabu ikiwa atagundulika ana kifua kikuu.</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 18</td>
<td>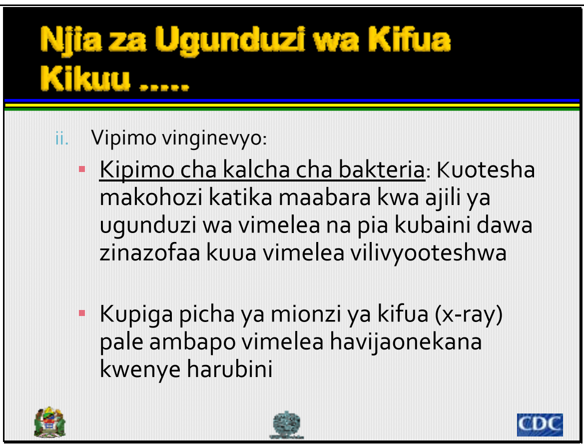
</td>
<td>ELEZA kuwa: Kipimo cha x –ray peke yake hakiwezi kutumika kumgundua mgonjwa bila viambatanishi vya historia ya mgonjwa pamoja na vipimo vya makohozi pia waeleze wshiriki kuwa kipimo cha kuotesha makohozi nighali na kinachukua muda mrefu hivyo hufanyika kwa wagonjwa wenye kuhisiwa kuwa na kifua kikuu sugu</td>
</tr>
</table>

Hatua ya 8: Tathmini ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 19 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya nane ya mada.

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 19</td>
<td>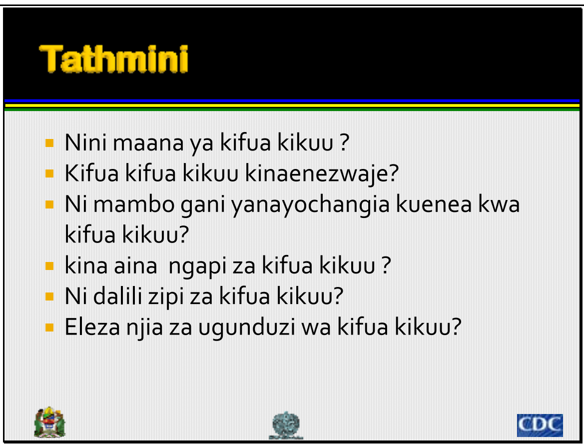
</td>
<td></td>
</tr>
</table>

Hatua ya 9: Mambo Muhimu ya Mada (key Points) (Dakika5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 20 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 20	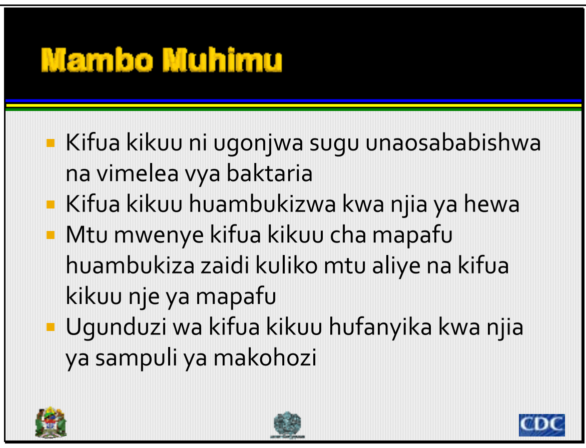	

Mada ya 2: Tiba na Kinga ya Kifua Kikuu

Muda: Dakia 110

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kueleza umuhimu wa matibabu ya kifua kikuu
- Kubaini dawa zinazotumika kutibu kufua kikuu
- Kueleza utaratibu wa matibabu ya kifua kikuu
- Kubaini athari zinazoweza kutokana na matumizi ya dawa za kifua kikuu
- Kueleza njia za kuzuia kuenea kwa kifua kikuu ngazi ya jamii

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Dawa kwa ajili ya mfano
- Kiongozi cha mwezeshaji
- Kitabu cha washiriki

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji (presentation)	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 10	Mijadala katika jozi Uwasilishaji	Umuhimu wa Matibabu ya Kifua Kikuu
3	Dakika 20	Uwasilishaji Uoneshaji wa Dawa Halisi	Dawa Zinazotumika Kutibu Kifua Kikuu
4	Dakika 15	Uwasilishaji	Utaratibu wa Matibabu ya Kifua Kikuu
5	Dakika 10	Bungua Bongo	Athari Zinazotokana na Matumizi ya Dawa za Kifua Kikuu
6	Dakika 40	Kazi za vikundi Uwasilishaji	Njia za Kuzuia Kuenea kwa Kifua Kikuu Katika ya Jamii
7	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
8	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		

Slaidi ya 2

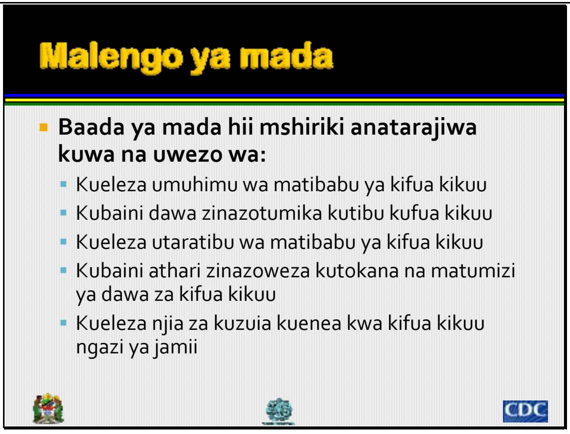

Hatua ya 2: Umuhimu wa Matibabu ya Kifua Kikuu (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-5 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3

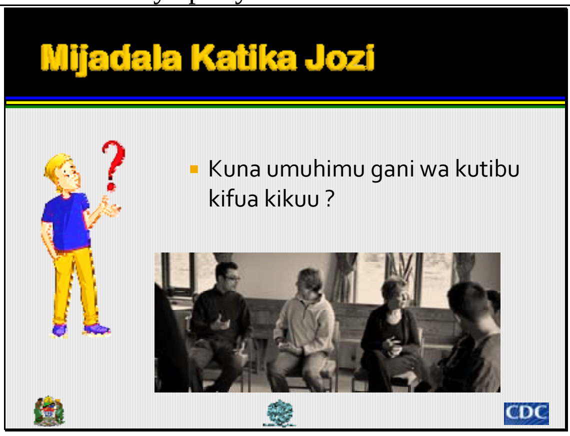

Mijadala Katika jozi(dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Kuna umuhimu gani wa kutibu kifua kikuu?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 4

SISITIZA kuwa kutokana na sababu hizi, ni muhimu mtu anapoonekana na dalili za kifua kikuu, apimwe na akionesha ameambukizwa kifua kikuu apatiwe matibabu mara moja.

Slaidi ya 5

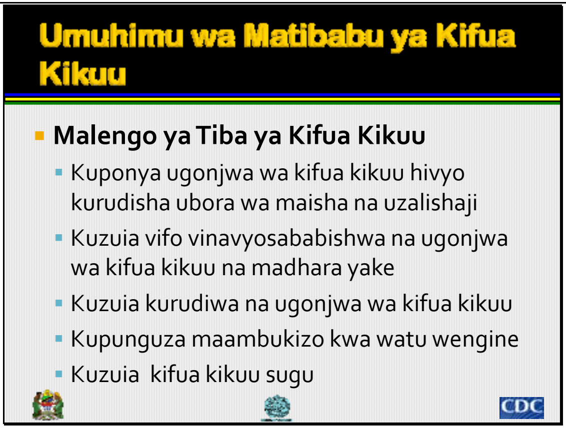

Hatua ya 3: Dawa Zinazotumika Kutibu Kifua Kikuu (Dakika 20)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 6-9 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 6

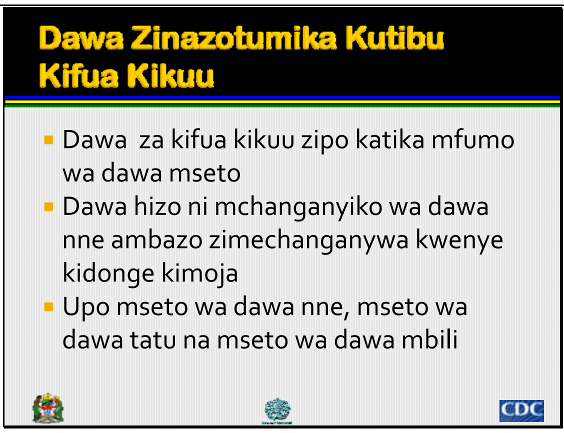

Slaidi ya 7

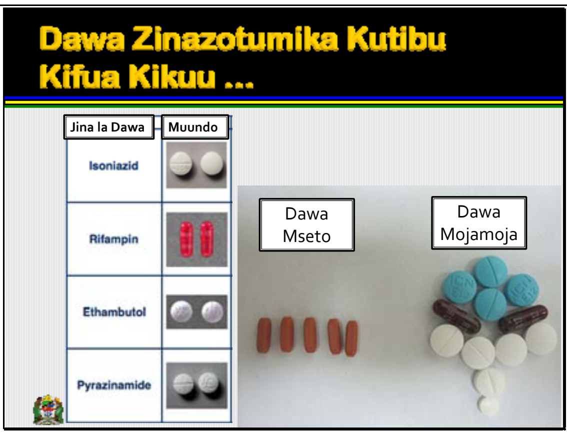

Slaidi ya 8	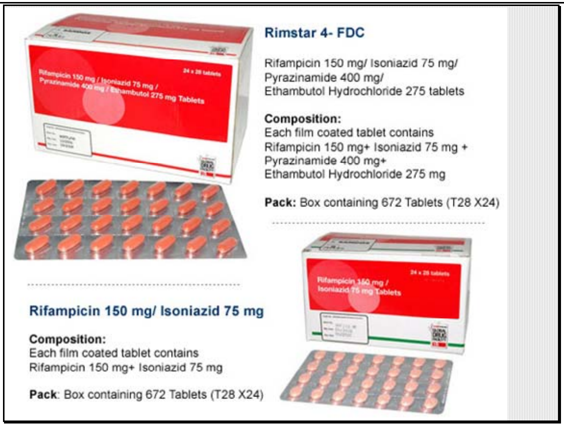	
Slaidi ya 9	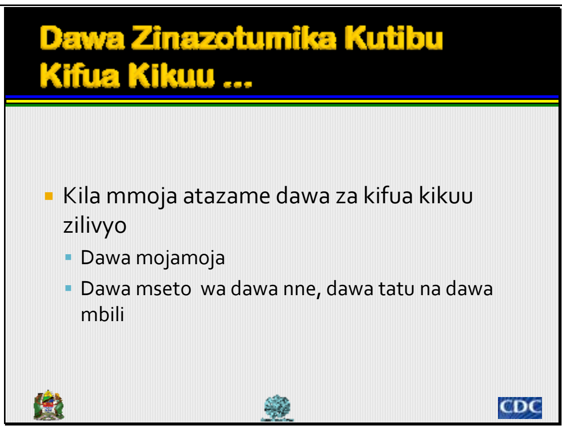	**ELEZEA**: Dawa hizi hutengenezwa kwa rangi mbalimbali kutokana na kiwanda kilichotengeneza **ONESHA** Mseto wa dawa halisi zinazotumika kwa wakati huo

Hatua ya 4: Utaratibu wa Matibabu ya Kifua Kikuu (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 10-14 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 10	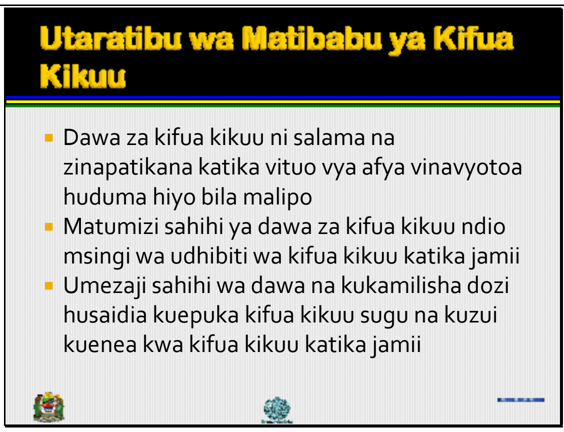	

Slaidi ya 11

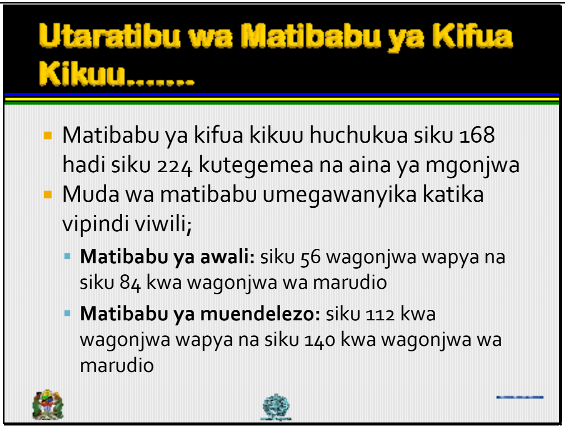

Slaidi ya 12

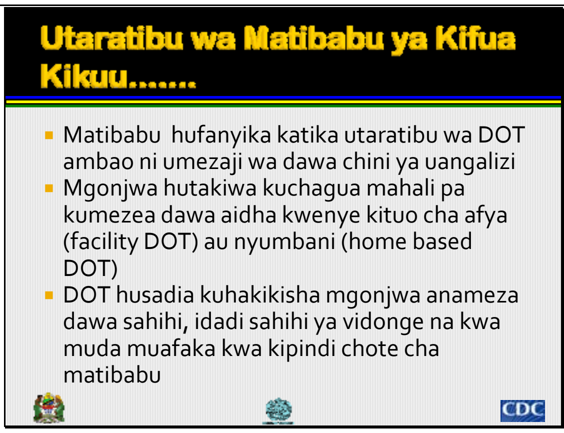

Slaidi ya 13

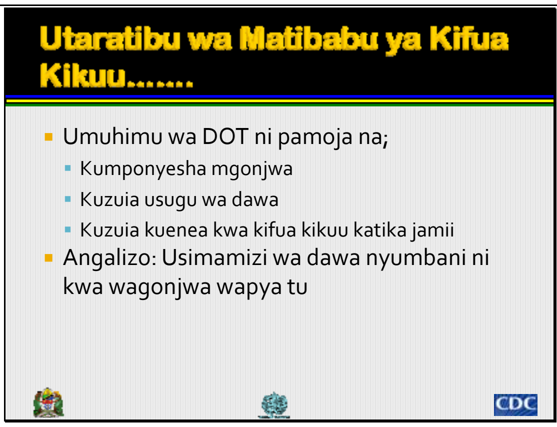

Slaidi ya 14

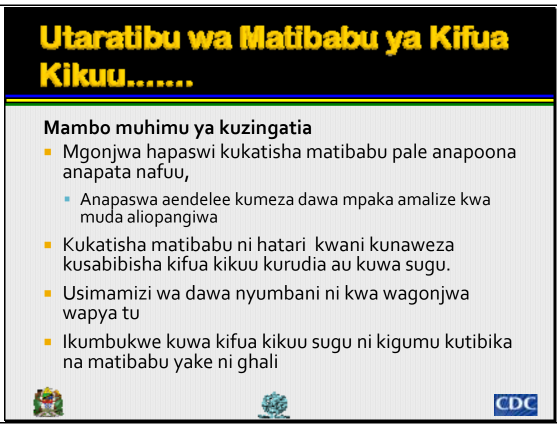

Hatua ya 5: Athari Zinazotokana na Matumizi ya Dawa za Kifua Kikuu (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 15-18 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 15</td>
<td>

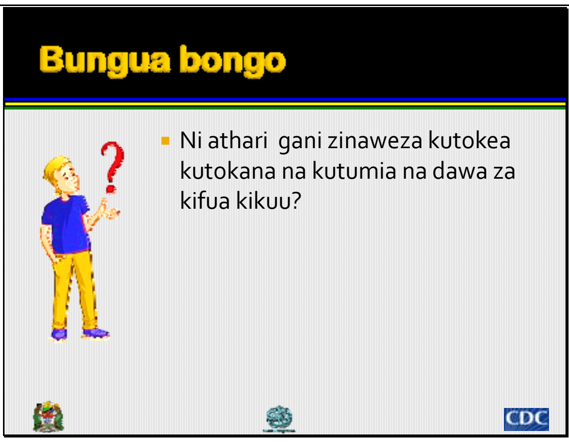

</td>
<td>

Bungua bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Ni athari gani zinaweza kutokea kutokana nakutumia na dawa za kifua kikuu?

RUHUSU washiriki wachache wajibu

ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita

SAHIHISHA majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 16</td>
<td>

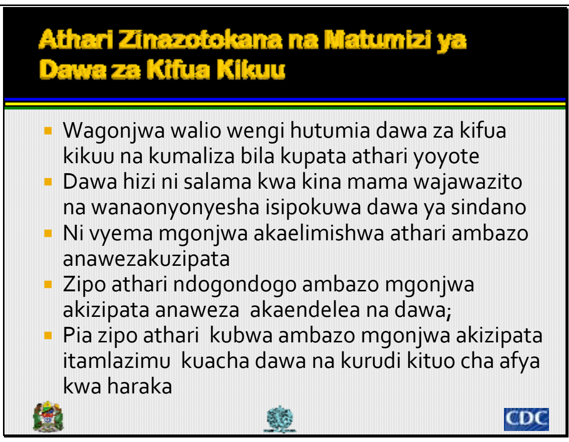

</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 17</td>
<td>

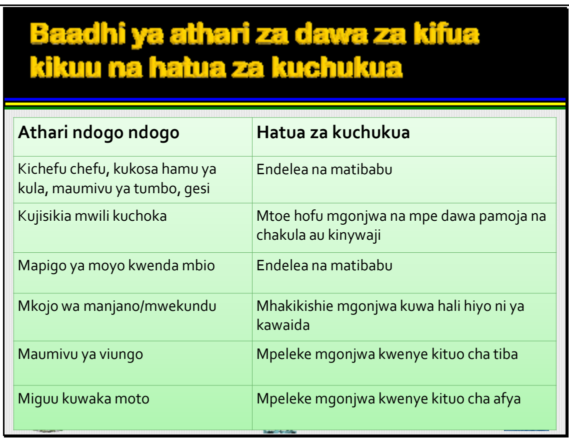

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

Slaidi ya 18	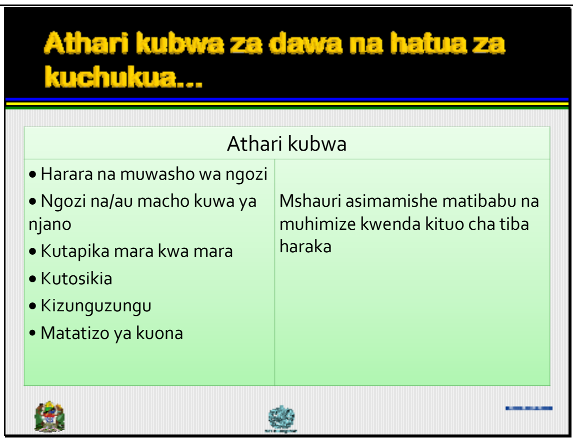	

Hatua ya 6: Njia za Kuzuia Kuenea kwa Kifua Kikuu Katika ya Jamii (Dakika 40)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 19-20 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 19	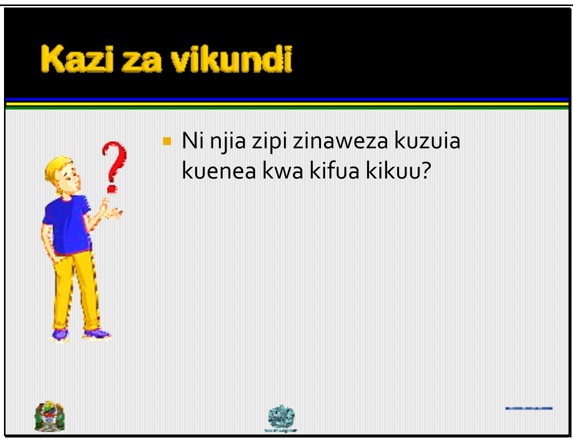	*Kazi za vikundi: (Dakika 30)* **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa kifua kikuu? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Slaidi ya 20

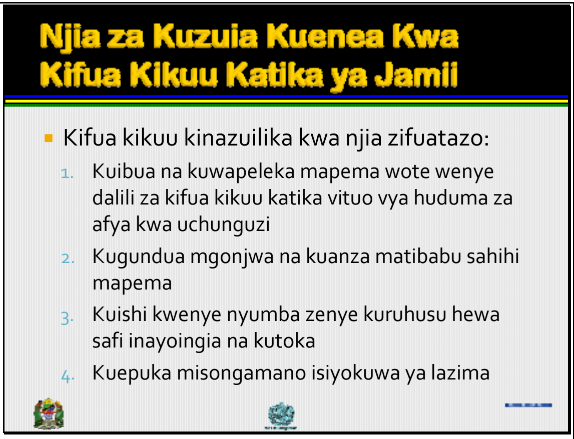

Hatua ya 7: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 21 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya saba ya mada.

Slaidi ya 21

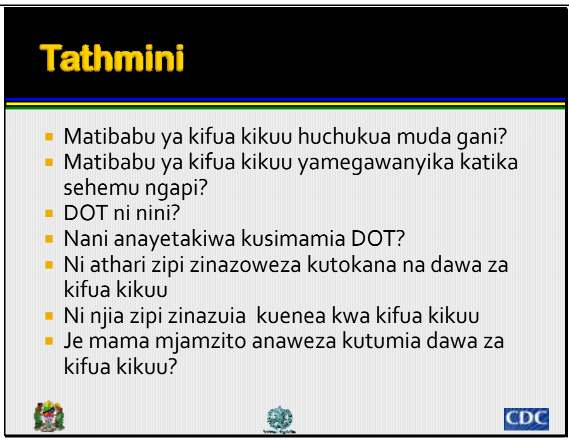

Hatua ya 8: Mambo Muhimu ya Mada (key Points) (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 22 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 22

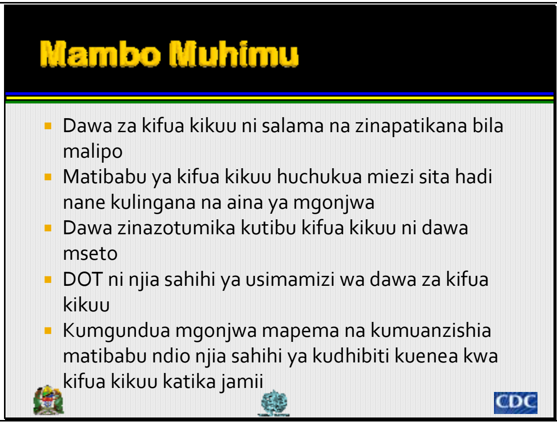
Mambo Muhimu
Dawa za kifua kikuu ni salama na zinapatikana bila malipo
Matibabu ya kifua kikuu huchukua miezi sita hadi nane kulingana na aina ya mgonjwa
Dawa zinazotumika kutibu kifua kikuu ni dawa mseto
DOT ni njia sahihi ya usimamizi wa dawa za kifua kikuu
Kumgundua mgonjwa mapema na kumuanzishia matibabu ndio njia sahihi ya kudhibiti kuenea kwa kifua kikuu katika jamii
CDC

Mada ya 3: Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu

Muda: Dakia 130

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kueleza maana ya elimu ya afya
- Kueleza umuhimu wa kuelimisha jamii kuhusu kifua kikuu
- Kueleza njia za uelimishaji jamii
- Kueleza hatua za utoaji wa elimu kwa jamii
- Kutoa elimu ya kifua kikuu kwa jamii

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha Mwezeshaji
- Kitabu cha Washiriki
- Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 3.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 10	Bungua bongo Uwasilishaji	Maana ya Elimu ya Afya
3	Dakika 15	Mijadala katika jozi	Umuhimu ya Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu
4	Dakika 50	Kazi za vikundi Uwasilishaji	Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii
5	Dakika 40	Igizo dhima	Utoaji wa Elimu ya Kifua Kikuu kwa Jamii
6	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
7	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 130
Slaidi ya 2	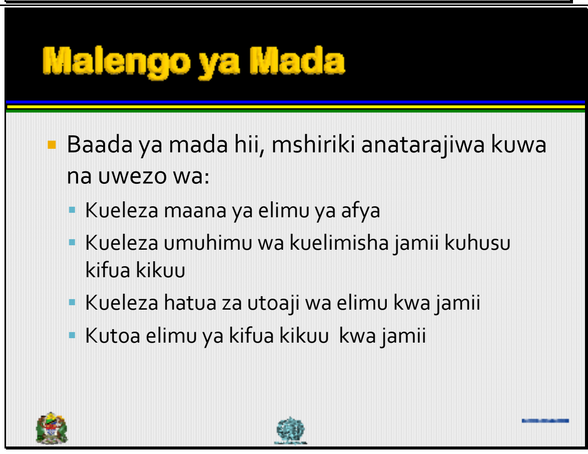	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada

Hatua ya 2: Maana ya Elimu ya Afya (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-5 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3	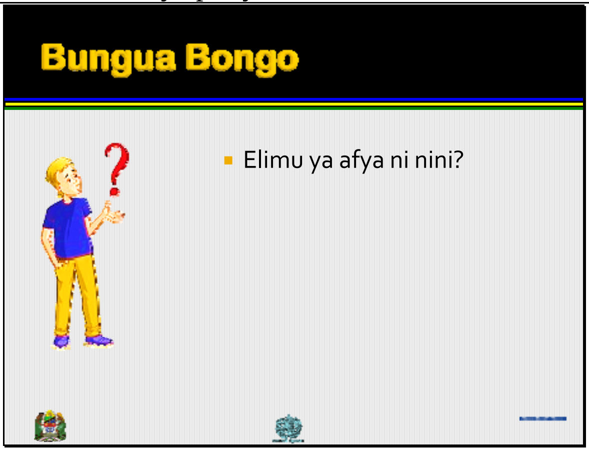	***Bungua bongo (Dakika 5)*** ***WAULIZE washiriki swali lifuatalo*** • ***Elimu ya afya ni nini?*** ***RUHUSU washiriki wachache wajibu*** ***ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao*** ***SAHIHISHA majibu yao na UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata***
Slaidi ya 4	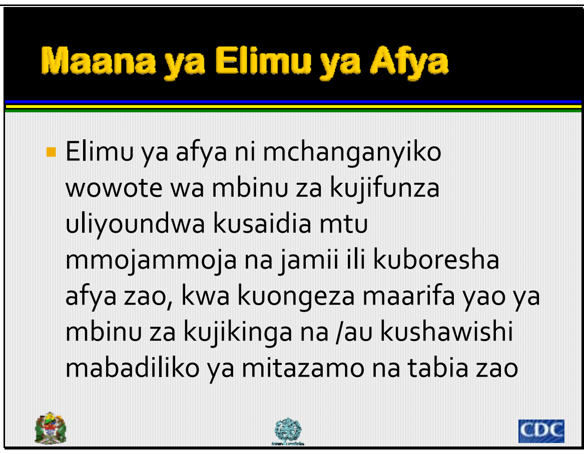	
Slaidi ya 5	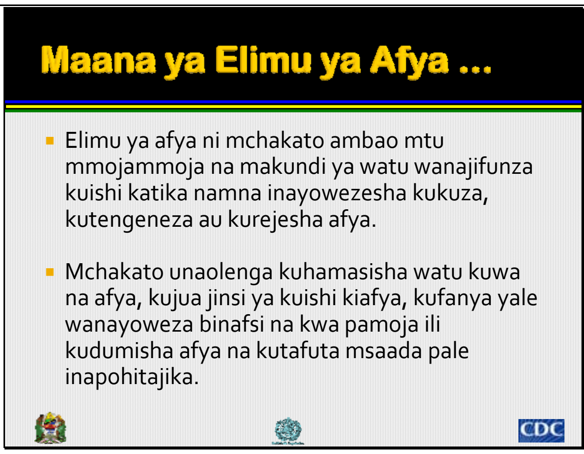	

Hatua ya 3: Umuhimu ya Kuelimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 6-7 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 6

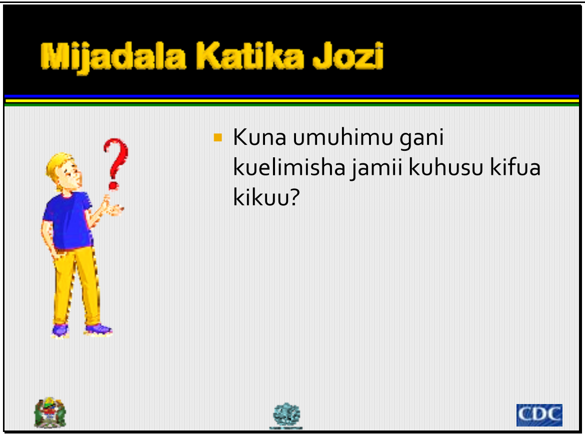

Mijadala Katika jozi (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Kuna umuhimu gani wa kuelimisha jamii kuhusu kifua kikuu?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 7

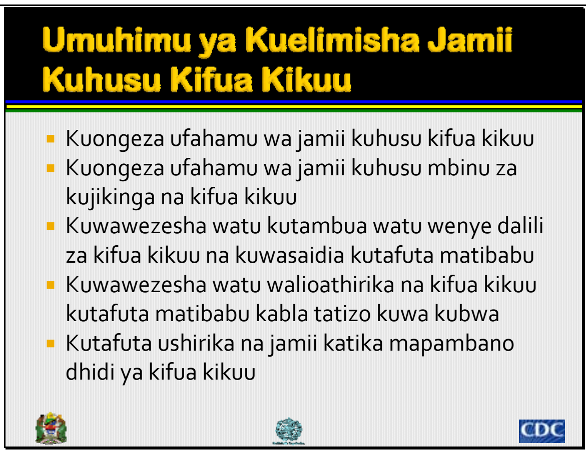

Hatua ya 4: Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (Dakika 50)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 8-22 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 8	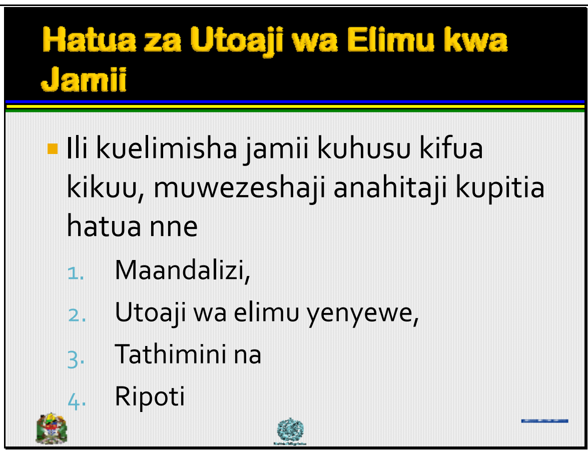	

Slaidi ya 9

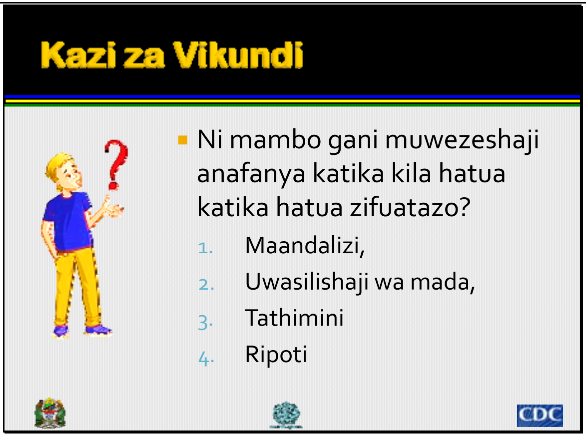

Kazi za vikundi: (Dakika 30)

WAGAWE washiriki katika makundi manne

WAELEKEZE washiriki kujadili swali lifuatalo

Ni mambo gani muwezeshaji anafanya katika kila hatua katika hatua zifuatazo?

- Maandalizi
- Uwasilishaji wa somo
- Tathimini
- Ripoti

GAWA hatua mojamoja kwa kila kundi; kila kundi lijadili kazi ya muwezashaji katiaka hatua waliyopewa.

RUHUSU washiriki kujadili kwa dakika 10

RUHUSU vikundi kuwasilisha kwa kuanza na kundi linalojadili hatua ya kwanza, kisha ya pili, ya tatu na mwisho ya nne

RUHUSU makundi mengine kuchangia baada ya kundi husika kuwasilisha

SAHIHISHA na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide zinazofuata

Slaidi ya 10

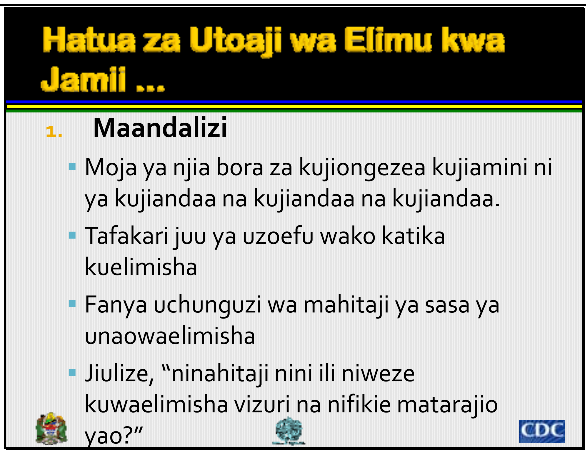

Tumia uzoefu wako kama zana ya kufundishia. Jifunze kila kitu unachoweza kuhusu wasikilizaji wako. Kazi zao, asili, kitu chochote unaweza kutumia kwa ajili ya kufaniskisha uelimishaji.

Slaidi ya 11

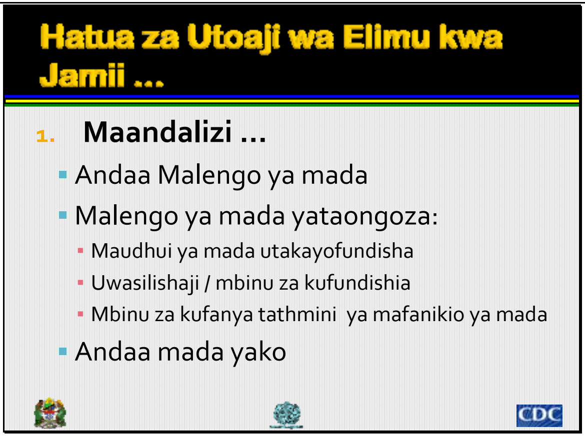

Slaidi ya 12

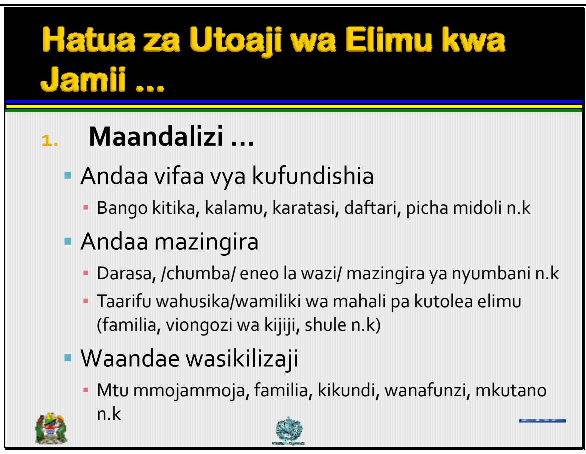

Slaidi ya 13

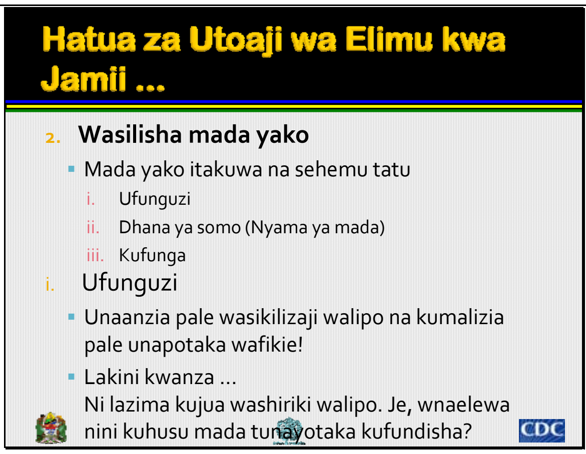

Slaidi ya 14	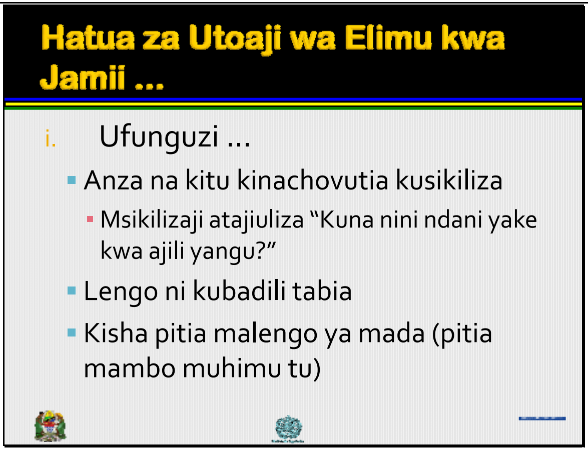	**KUKUMBUKA** sababu za kwa nini watu wazima wanajifunza. **ANZA** na kitu cha kuvuta mawazo yao. **ELEZA** kitu gani darasa litafanya kwa ajili yao. Hapa ndipo mahali ambapo tunawajaza hamu ya kusikiliza. **WAANDAE** kwa ajili ya kujifunza. "**WAAMBIE** nini unaenda kuwaambia".
Slaidi ya 15	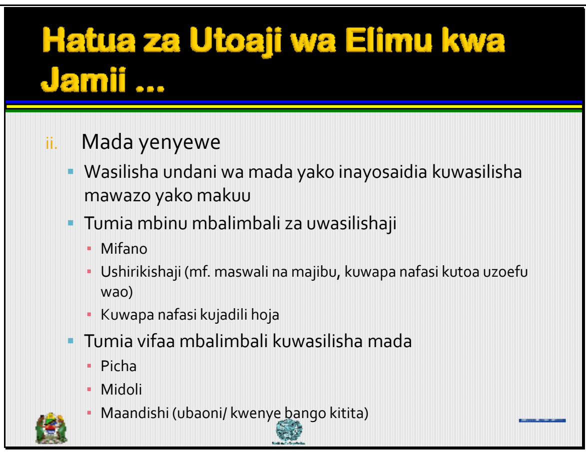	Hii ndio nyama ya somo. Hakikisha unasimama kwenye lengo la somo. “Kukimbiza sungura" ni kunafurahisha lakini pia kunaweza kuwa na bughudha sana.
Slaidi ya 16	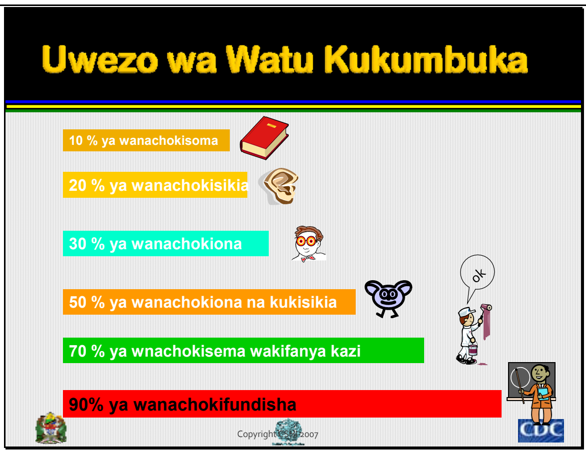	Kwa hiyo **TUMIA** mbinu mbalimbali ili kumfanya msikilizaji ashike maudhui ya mada yako

Slaidi ya 17

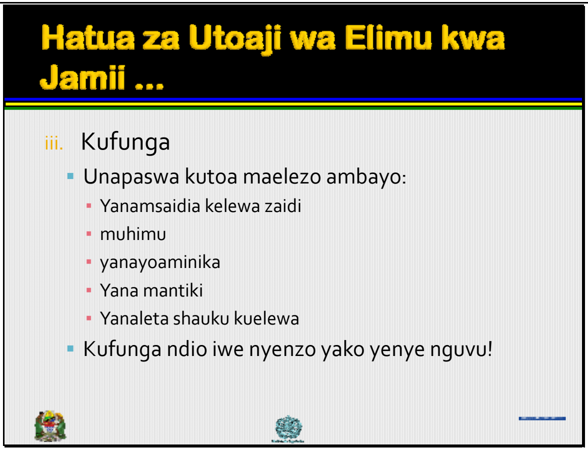

Hapa ndipo una "Waambia nini alichowafindisha".

PITIA malengo makuu yote, yasisitize tena.

Slaidi ya 18

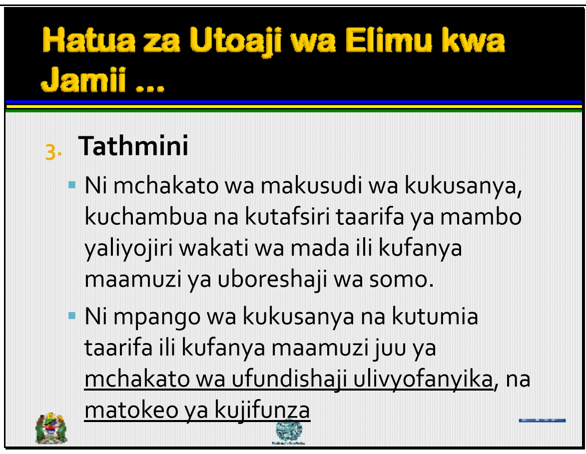

Slaidi ya 19

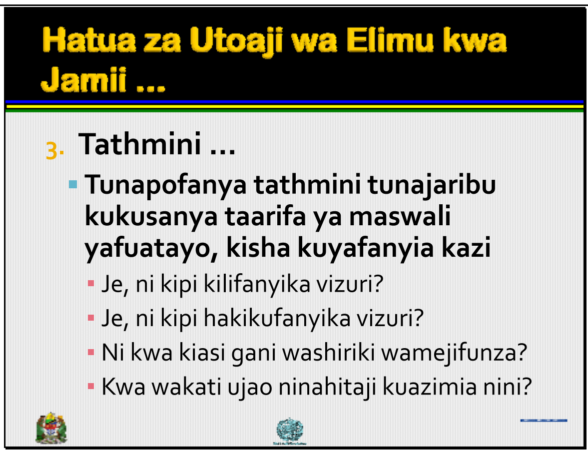

Tafakari humsaidia mwalimu kutathmini ya 'Kipi kilichotokea & kwa nini'

Slaidi ya 20	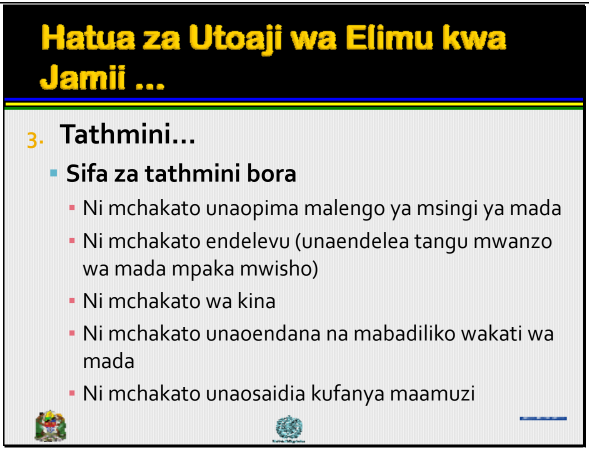	
Slaidi ya 21	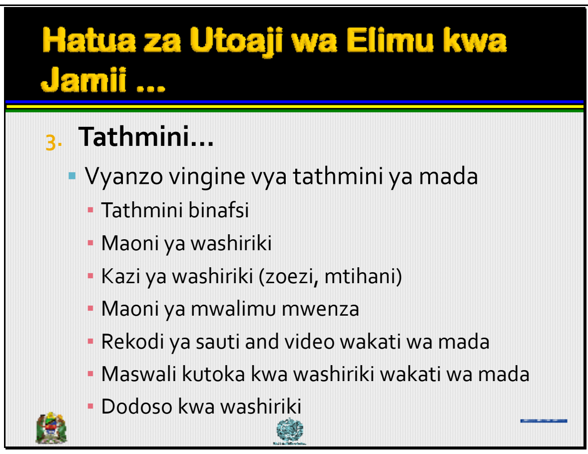	
Slaidi ya 22	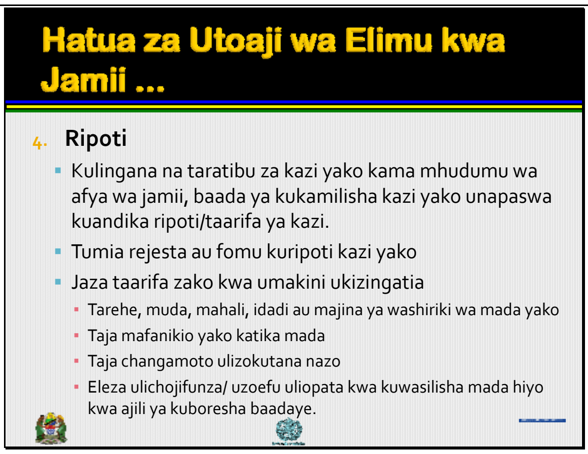	

Hatua ya 5: Utoaji wa Elimu ya Kifua Kikuu kwa Jamii (Dakika 40)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 23 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 23

Igizo dhima (dakika 40)

Maandalizi ya awali

Mshiriki mmoja atajitolea kuigiza nafasi ya mgonjwa na mwingine atajitolea kuigiza kama mtoa huduma ngazi ya jamii kutumia mwongozo wa mkufunzi toa kopi za kutosha na wape washiriki kwa maelekezo

WAELEZE washiriki kuwa lengo la igizo hili ni kujua jinsi ya kutoa elimu katika jamii kuhusu kifua kikuu

GAWA washiriki katika makundi na waelekeze kuwa kila kundi litakuwa na mshiriki mmoja atakayeigiza kama mteja na mwingine ataigiza kama mtoa huduma.

GAWA form za mwongozo.

RUHUSU waigizaji kufanya igizo hilo kwa muda wa dakika 10

KATISHA igizo kisha **WAULIZE** waigizaji maswali yafuatayo

- Umejisikaje kuigiza kama mtoa huduma/ mgonjwa?
- Unafikiri ni nini ulichofanya vizuri?
- Ni kipi unadhani unahitaji mazoezi zaidi ili kurekebisha?

		Slaidi ya 23 inaendelea **RUHUSU** washiriki wengine kutoa maoni yao kuhusu mchezo • Kipi wameona kimefanyika vizuri? • Kipi wanadhani kilihitaji marekebisho? • Maoni yao kwa ujumla **WAONDOLEE** wadhifa wa uigizaji waite majina yao kawaida **RUHUSU** washiriki wengine wafanye igizo katika makundi wakijigawa katika nafasi za Mteja, Mtoa huduma na watazamaji. **WAELEZE** kuwa baada ya pea moja ya washiriki kumaliza, wanatakiwa wajipe mrejesho na kisha wengine wacheze mpaka wote wamalizike. **HITIMISHA** igizo kwa kutoa maelezo kutokana na maoni yao **WAELEZE** washiriki kuwa baada ya elimu hii washiriki watatakiwa kuwapa wateja wao rufaa ya kwenda kituo cha afya kwa uchunguzi

Hatua ya 6: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 24 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 24	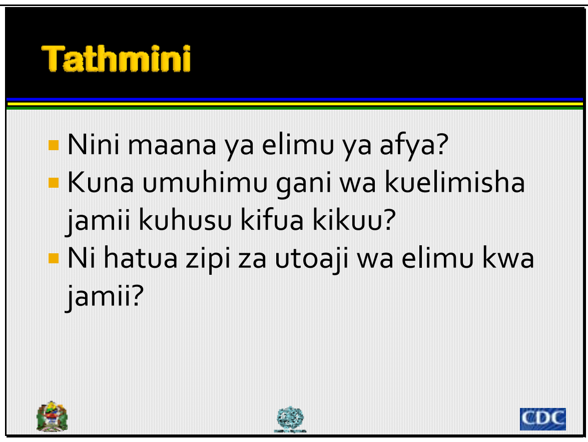	

Hatua ya 7: Mambo Muhimu ya Mada (key Points) (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 25 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 25	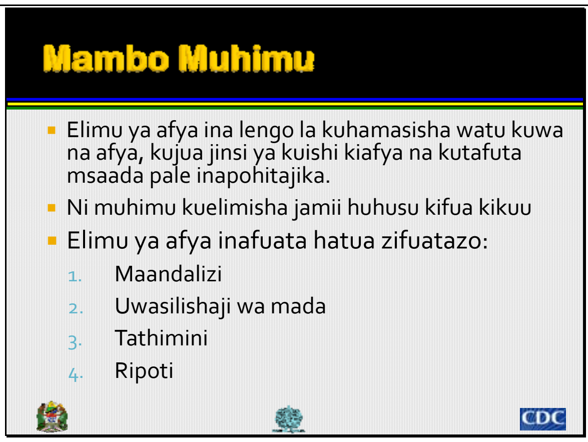	

Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 3.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Maelekezo
Katika igizo hili kutakuwa na mgonjwa katika kila kikundi,kata vipande vya maelekezona toa fotokopi za kutosha kwa ajili ya maelekezo ya mteja na ya mhudumu wa jamii

----

Maelekezo ya Mteja
Wewe ni mwanamke mwenye umri wa miaka 35,hujisikii vizuri,na unasumbuliwa na kuchoka homa kifua kuuma, kukohoa na kutokwa na jasho,hii ni mara yako ya kwanza kukuta na mtoa huduma wa jamii ambaye rafiki yako amekuelekeza kwake mweleze kuwa lengo kubwa la kumwona ni kusumbuliwa na homa na umekuwa hujisikii vizurikwa muda sasa

----

Maelekezo ya Mtoa Huduma
Wewe ni mtoa huduma wa jamii ambaye umeonana na mteja kwa mara ya kwanza
Mteja wako analamika kuhusu homa na kikohozi ,ukiwa kama mtoa hubuma wa jamii mwelimishe mteja wako kuhusu kifua kikuu

Mada ya 4: Utoaji wa Elimu ya Msingi Kuhusu Kifua Kikuu kwa Watoto

Muda: Dakia 130

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kubaini dalili za kifua kikuu kwa watoto
- Kubaini njia za ugunduzi wa kifua kikuu kwa watoto
- Kueleza matibabu ya kifua kikuu kwa watoto
- Kueleza njia za kuzuia kifua kikuu kwa watoto
- Kuelimisha jamii kuhusu taarifa za msingi za kifua kikuu kwa watoto

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha Muwezeshaji
- Kitabu cha Washiriki
- Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 4.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 15	Bungua Bongo Uwasilishaji	Dalili za Kifua Kikuu kwa Mtoto
3	Dakika 10	Uwasilishaji	Njia za Ugunduzi wa Kifua Kikuu kwa Mtoto
4	Dakika 15	Uwasilishaji	Matibabu ya Kifua Kikuu kwa Mtoto
5	Dakika 30	Kazi za Vikundi Uwasilishaji	Njia za Kuzuia Kifua Kikuu kwa Mtoto
6	Dakika 45	Igizo Dhima Uwasilishaji	Elimu kwa Jamii Kuhusu Taarifa za Msingi za Kifua Kikuu kwa Mtoto
7	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
8	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 130
Slaidi ya 2	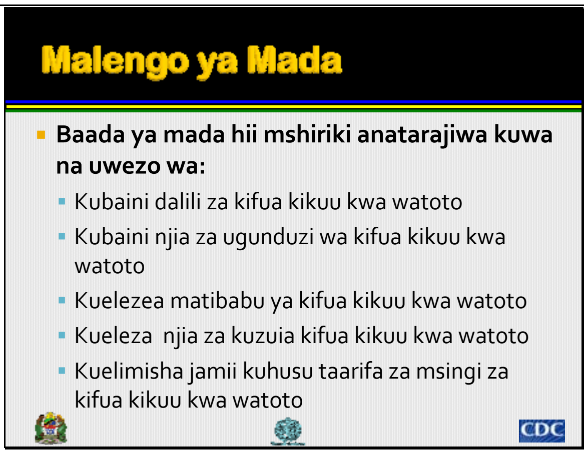	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada

Hatua ya 2: Dalili za Kifua Kikuu kwa Mtoto (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-5 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3	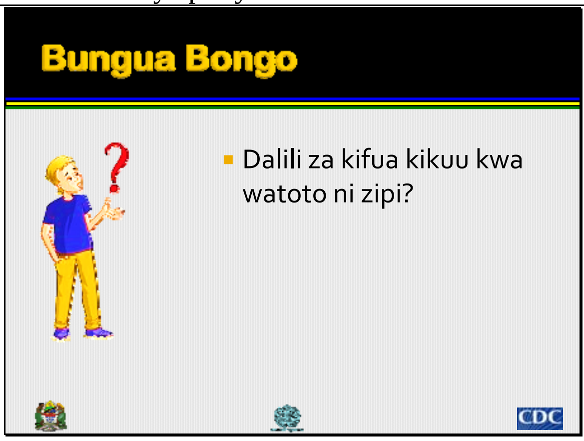	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Dalili za kifua kikuu kwa watoto ni zipi? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 4	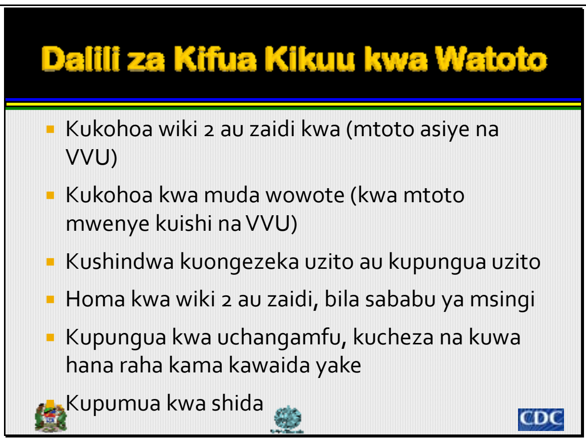	Dalili kwa watoto walioanza shule ni sawa na zile za watu wazima
Slaidi ya 5	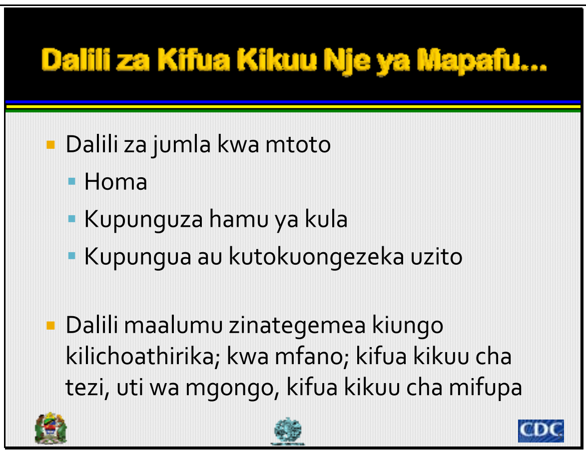	

Hatua ya 3: Njia za Ugunduzi wa Kifua Kikuu kwa Mtoto (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 6-7 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 6	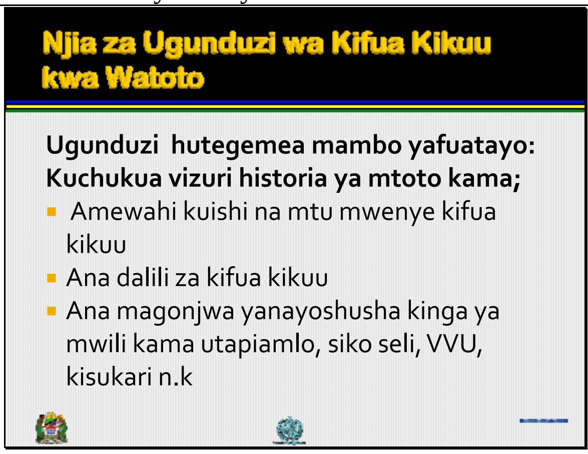	
Slaidi ya 7	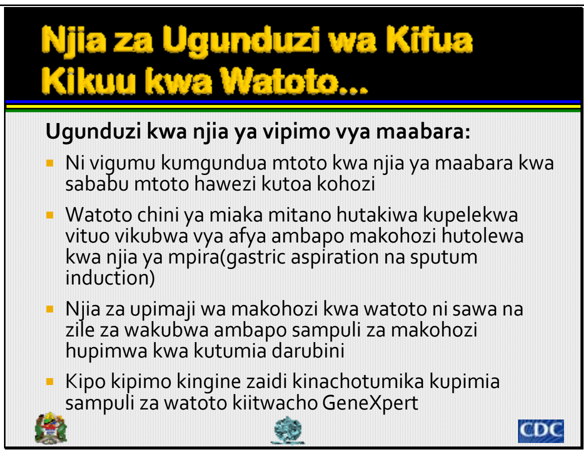	**LEZEA:** GeneXpert ni kipimo kinachotumika kupima sampuli za makohozi za watoto na watu wanaoishi na virusi vya UKIMWI. Kipimo hichi huweza kugundua vimelea vya bakteria kwenye makohozi hata kama ni wachache sana. Kipimo hiki hupatikana katika hospitali nyingi za mikoa na baadhi za wilaya.

Hatua ya 4: Matibabu ya Kifua Kikuu kwa Mtoto (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 8-11 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nneya mada.

Slaidi ya 8

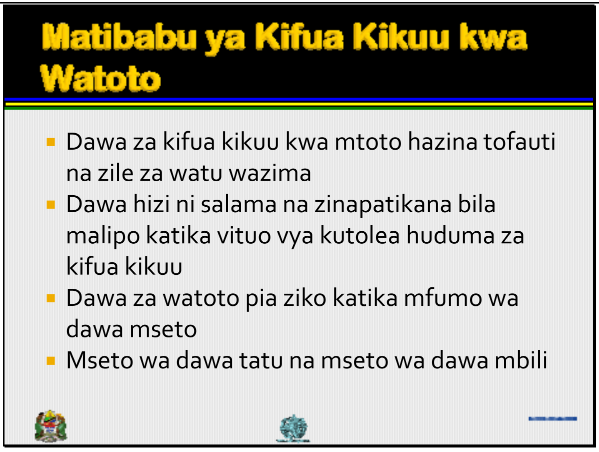

Onyesha: Onyesha mfano wa dawa za kifua kikuu kwa watoto

Slaidi ya 9

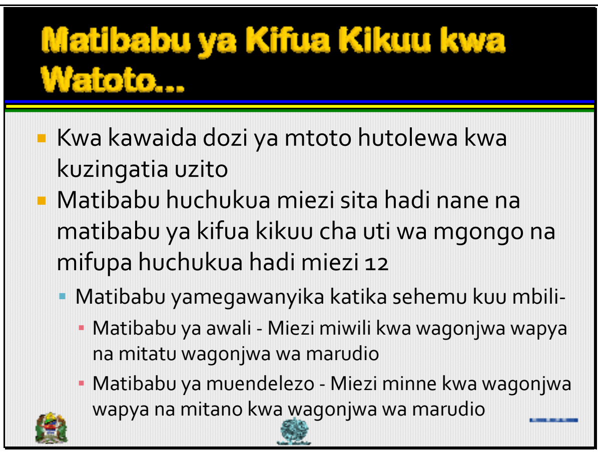

Slaidi ya 10

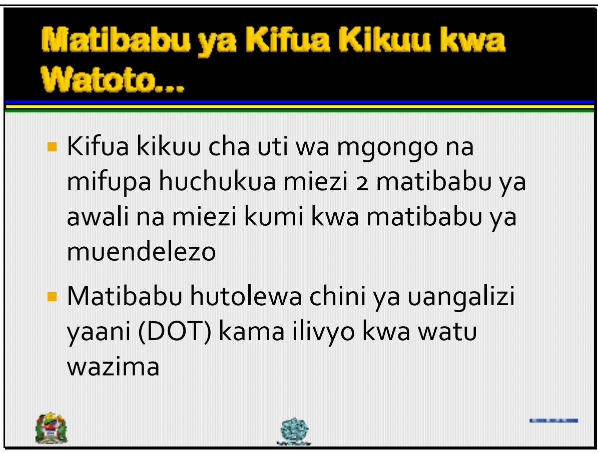

Slaidi ya 11	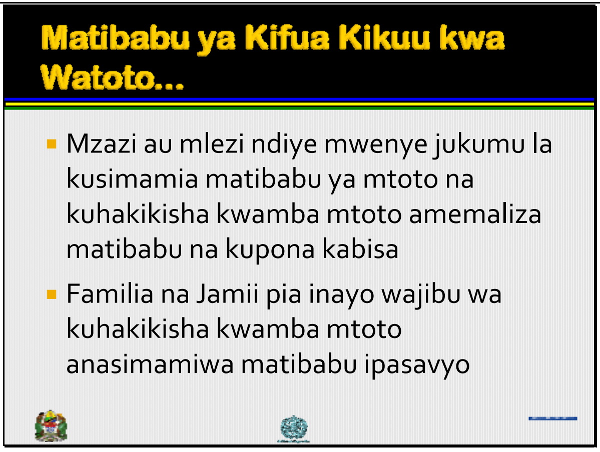	

Matibabu ya Kifua Kikuu kwa Watoto...
Mzazi au mlezi ndiye mwenye jukumu la kusimamia matibabu ya mtoto na kuhakikisha kwamba mtoto amemaliza matibabu na kupona kabisa
Familia na Jamii pia inayo wajibu wa kuhakikisha kwamba mtoto anasimamiwa matibabu ipasavyo

Hatua ya 5: Njia za Kuzuia Kifua Kikuu kwa Mtoto (Dakika 30)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 12-14 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 12	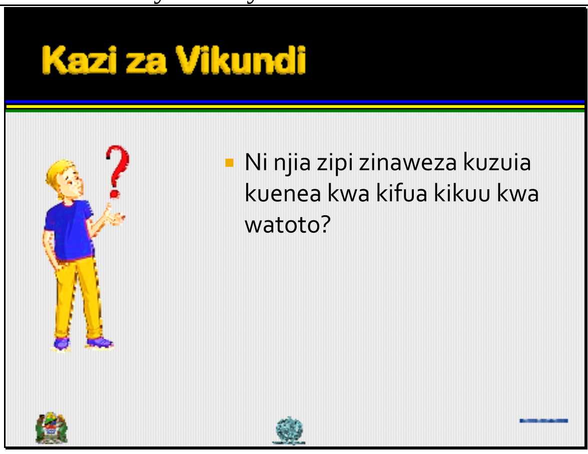	***Kazi za vikundi: (Dakika 30)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa kifua kikuu kwa watoto? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata
Slaidi ya 13	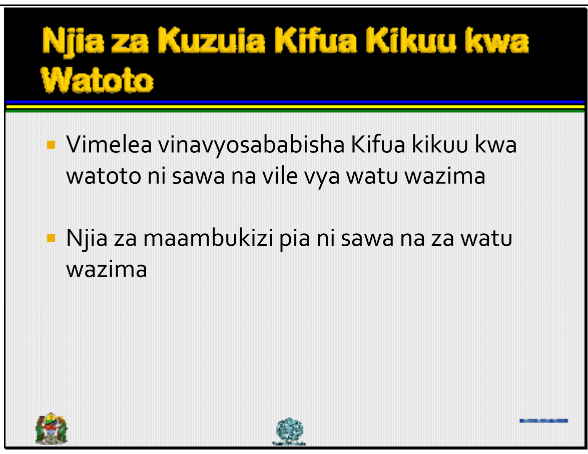	
Slaidi ya 14	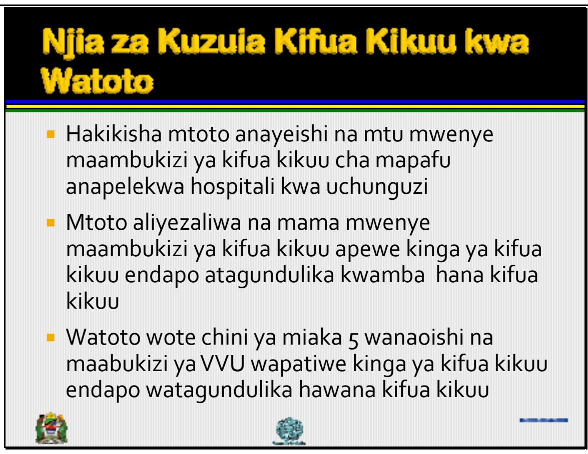	**ELEZEA** kuwa kinga ya kuzuia kifua kikuu kwa watoto (IPT)

Hatua ya 6: Elimu kwa Jamii Kuhusu Taarifa za Msingi za Kifua Kikuu kwa Mtoto (Dakika 45)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 15 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 15

Igizo dhima (Dakika 40)

<u>Maandalizi ya awali</u>

Mshiriki mmoja atajitolea kuigiza nafasi ya mteja na mtoto wake na mwingine atajitolea kuigiza kama mtoa huduma ngazi ya jamii kutumia mwongozo wa mkufunzi toa kopi za kutosha na wape washiriki kwa maelekezo

WAELEZE washiriki kuwa lengo la igizo hili ni kujua jinsi ya kutoa elimu katika jamii kuhusu kifua kikuu kwa watoto

GAWA washiriki katika makundi na waelekeze kuwa kila kundi litakuwa na mshiriki mmoja atakayeigiza kama mteja na mwingine ataigiza kama mtoa huduma.

GAWA form za mwongozo.

RUHUSU waigizaji kufanya igizo hilo kwa muda wa dakika 10

KATISHA igizo kisha **WAULIZE** waigizaji maswali yafuatayo

- Umejisikaje kuigiza kama mtoa huduma/ mgonjwa?
- Unafikiri ni nini ulichofanya vizuri?
- Ni kipi unadhani unahitaji mazoezi zaidi ili kurekebisha?

RUHUSU washiriki wengine kutoa maoni yao kuhusu mchezo

- Kipi wameona kimefanyika vizuri?
- Kipi wanadhani kilihitaji marekebisho?
- Maoni yao kwa ujumla

WAONDOLEE wadhifa wa uigizaji waite majina yao kawaida

		Slaidi ya 15 Inaendelea **RUHUSU** washiriki wengine wafanye igizo katika makundi wakijigawa katika nafasi za Mteja, Mtoa huduma na watazamaji. **WAELEZE** kuwa baada ya pea moja ya washiriki kumaliza, wanatakiwa wajipe mrejesho na kisha wengine wacheze mpaka wote wamalizike. **HITIMISHA** igizo kwa kutoa maelezo kutokana na maoni yao **WAELEZE** washiriki kuwa baada ya elimu hii washiriki watatakiwa kuwapa wateja wao rufaa ya kwenda kituo cha afya kwa uchunguzi

Hatua ya 7: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 15 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya saba ya mada.

Slaidi ya 16	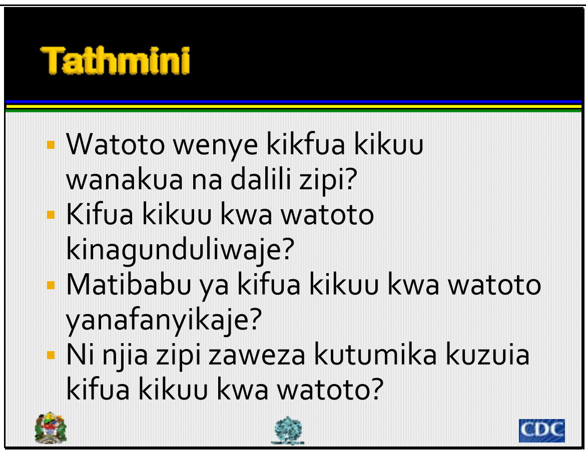	

Hatua ya 8: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 16 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 17	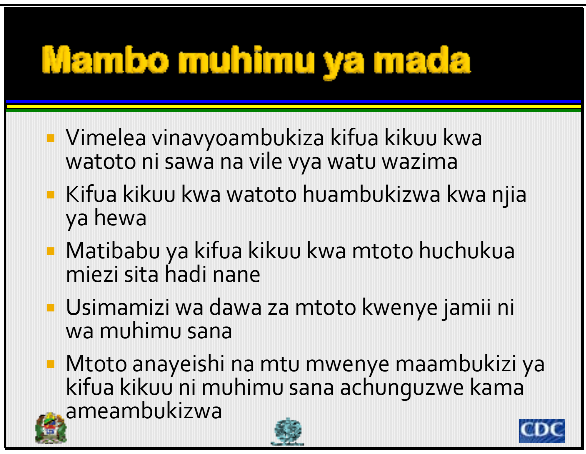	

Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 4.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Maelekezo
Katika igizo hili kutakuwa na mzazi na ,mototo ambaye ni mgonjwa pamoja na mtoa huduma katika kila kikundi,kata vipande vya maelekezona toa fotokopi za kutosha kwa ajili ya maelekezo ya mteja na ya mhudumu wa jamii

---

Maelekezo ya Mteja
Wewe ni mama mwenye mtoto wa miaka 4,mtoto wako amekuwa akisumbuliwa na homa za mara kwa mara wakati wa jioni ,kupungua uzito kupoteza hamu ya kula kwa muda wa miezi miwili sasa,jirani yako anakushauri kumwona mtoa huduma za jamii ambaye yuko karibu yake kwa ushauri zaidi

---

Maelekezo ya Mtoa Huduma
Wewe ni mtoa huduma wa jamii ambaye umeonana na mteja kwa mara ya kwanza
Mteja wako ni mama na mototo wa miaka mine ambaye anasumbuliwa na homa za mara kwa mara hsa wakati wa jioni ,ukiwa kama mtoa hubuma wa jamii mwelimishe mama kuhusu kifua kikuu kwa watoto

Mada ya 5: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu

Muda: Dakika 185

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kufafanua dhana ya kifua kikuu sugu
- Kubaini visababishi vya kifua kikuu sugu
- Kubaini watu ambao ni wahisiwa wa kupata kifua kikuu sugu
- Kueleza njia za ugunduzi wa kifua kikuu sugu
- Kubaini matibabu ya kifua kikuu sugu yatakayotolewa katika vituo vya Afya na ngazi ya Jamii
- Kueleza jinsi ya kuzuia kifua kikuu sugu
- Kuelimisha jamii kuhusu kifua kikuu sugu

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha Muwezeshaji
- Kitabu cha Washiriki
- Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 5.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya Kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 20	Mijadila ya Jozi Uwasilishaji	Dhana ya Kifua Kikuu Sugu
3	Dakika 05	Bungua Bongo Kuwasilisha	Visababishi vya Kifua Kikuu Sugu
4	Dakika 15	Mijadala ya Jozi Uwasilishaji	Wahisiwa wa Kupata Kifua Kikuu Sugu
5	Dakika 10	Uwasilishaji	Njia za Ugunduzi wa Kifua Kikuu Sugu
6	Dakika 20	Uwasilishaji	Matibabu ya Kifua Kikuu Sugu
7	Dakika 40	Kazi ya Vikundi Uwasilishaji	Jinsi ya Kuzuia Kifua Kikuu Sugu
8	Dakika 60	Uwasilishaji Kazi Igizo dhima	Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu
9	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tamthimini
10	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1

WAELEZE washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 185

Slaidi ya 2	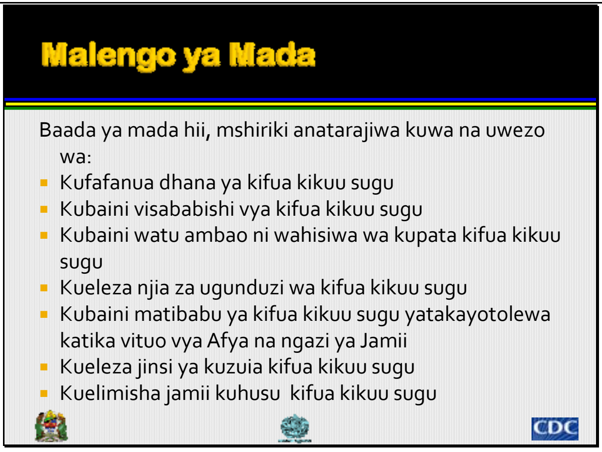	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada

Hatua ya 2: Dhana ya Kifua Kikuu Sugu (Dakika 20)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-9 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3	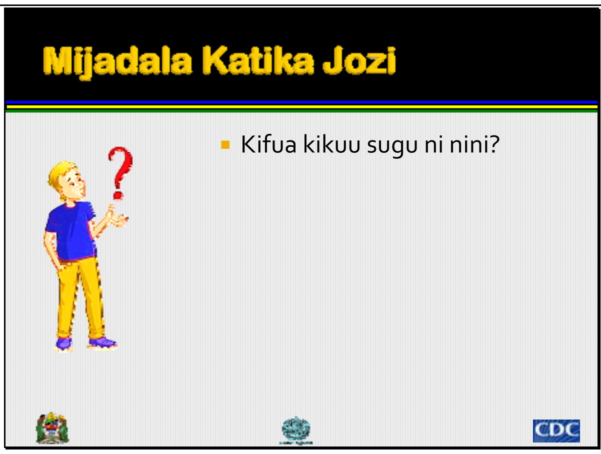	***Mijadala Katika jozi(dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki maswali yafuatayo • Kifua kikuu sugu ni nini? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 4	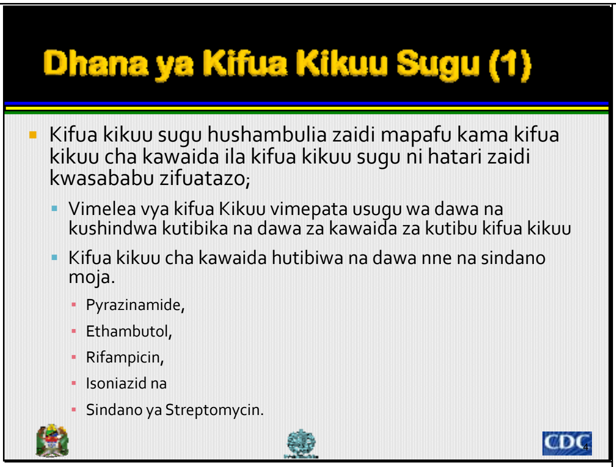	
Slaidi ya 5	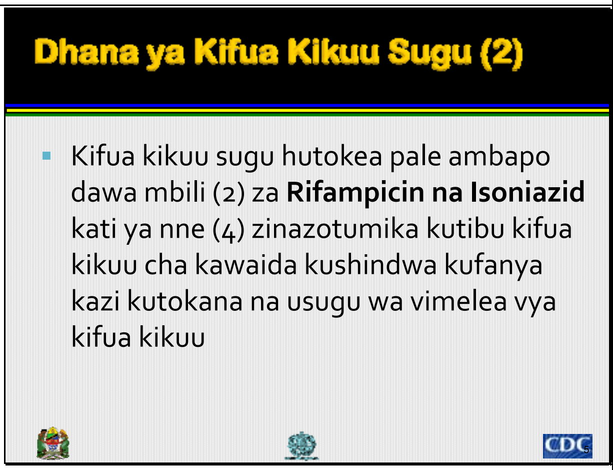	Kukiwa na usugu wa dawa nyingine za kutibu kifua kikuu isipokuwa hizi mbili za **Rifampicin na Isoniazid** basi hii sio kifua kikuu sugu bali ni usugu wa dawa moja au zaidi ya moja (**mono-resistance and poly-resistance**)
Slaidi ya 6	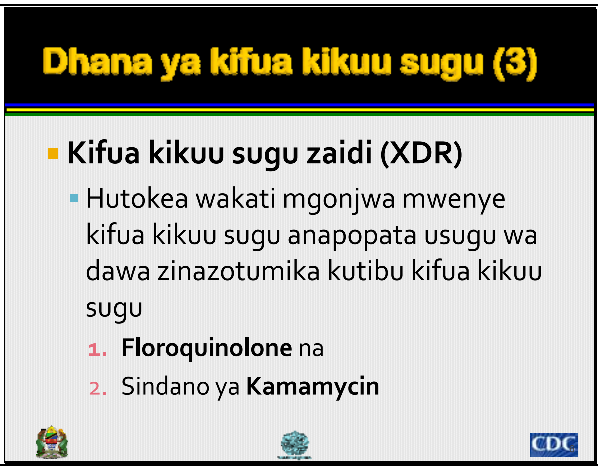	

<table>
<tr><td>Slaidi ya 7</td><td>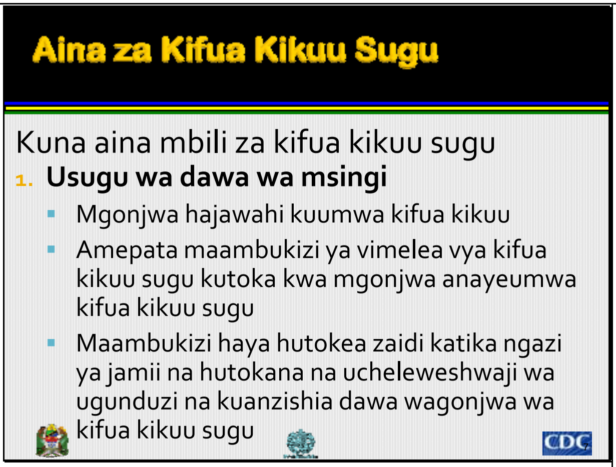
</td><td></td></tr>
<tr><td>Slaidi ya 8</td><td>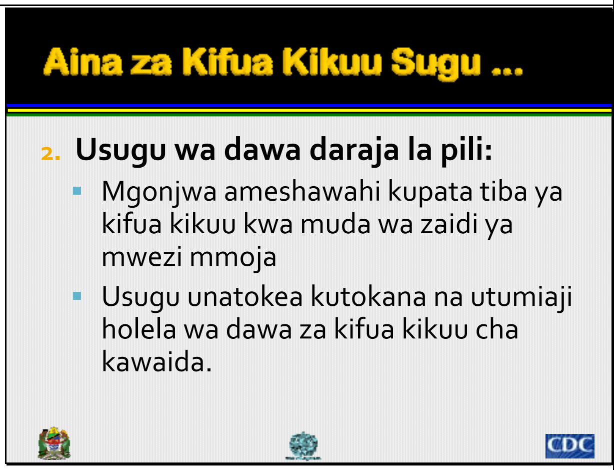
</td><td></td></tr>
<tr><td>Slaidi ya 9</td><td>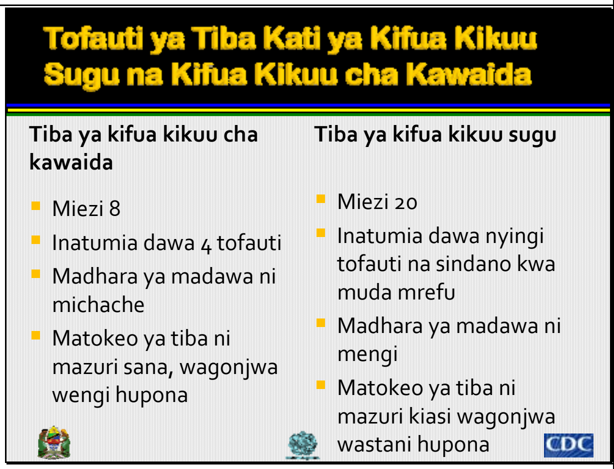
</td><td></td></tr>
</table>

Hatua ya 3: Visababishi vya Kifua Kikuu Sugu (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 10-11 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 10	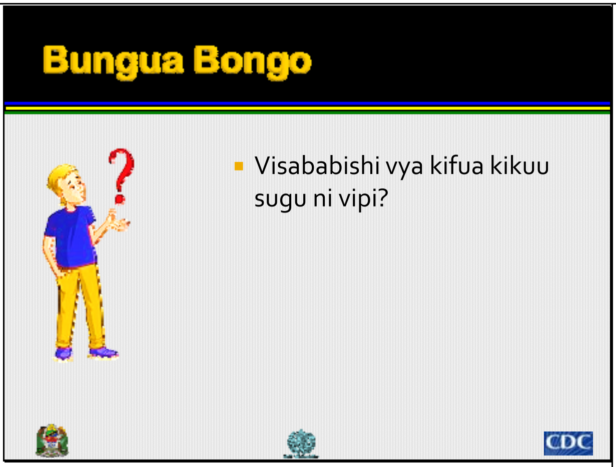 	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Visababishi vya kifua kikuu sugu ni vipi? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 11	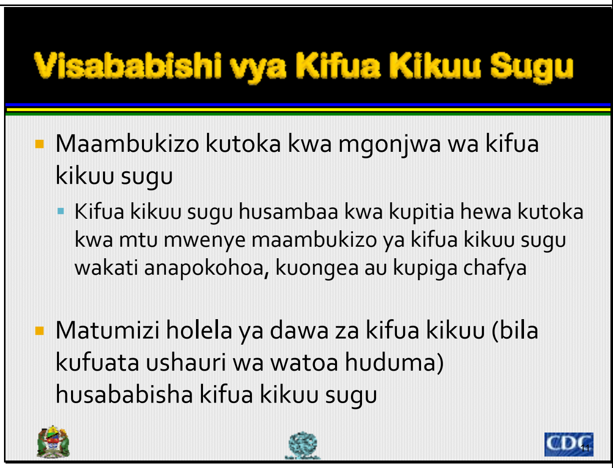 	kifua kikuu sugu hupatikana pale ambapo mgonjwa anapotumia vibaya dawa za kifua kikuu cha kawaida bila kufuata maelekezo ya wahudumu wa afya

Hatua ya 4: Wahisiwa wa Kupata Kifua Kikuu Sugu (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 12-13 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 12	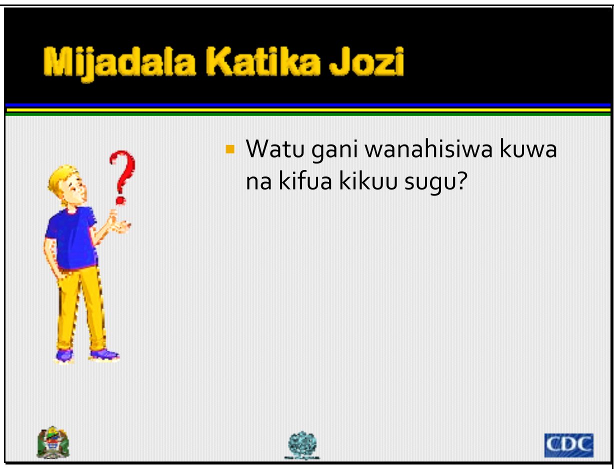 	***Mijadala Katika jozi(Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Watu gani wanahisiwa kuwa na kifua kikuu sugu? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 13	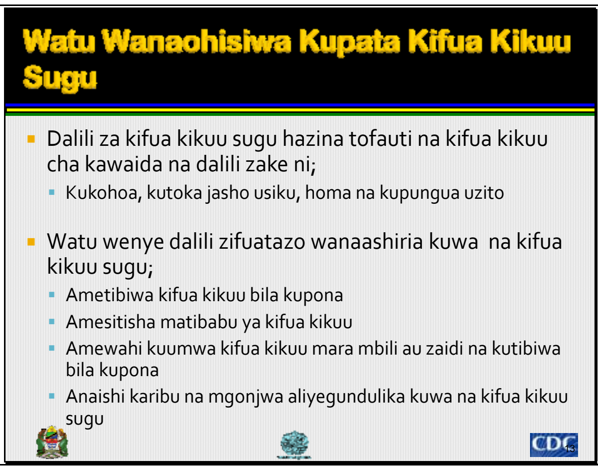 	

Hatua ya 5: Njia za Ugunduzi wa Kifua Kikuu Sugu (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 14 kwa kutumia“maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 14	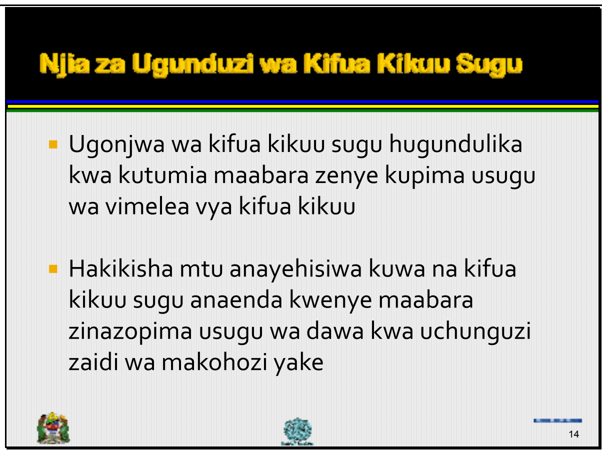	

Hatua ya 6: Matibabu ya Kifua Kikuu Sugu (Dakika 20)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 15-16 kwa kutumia“maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 15	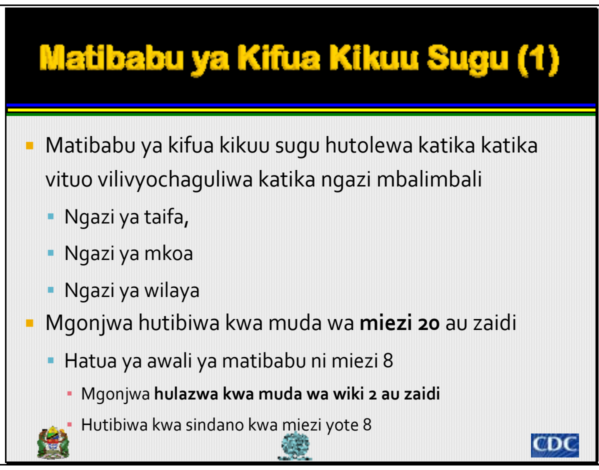	

Slaidi ya 16

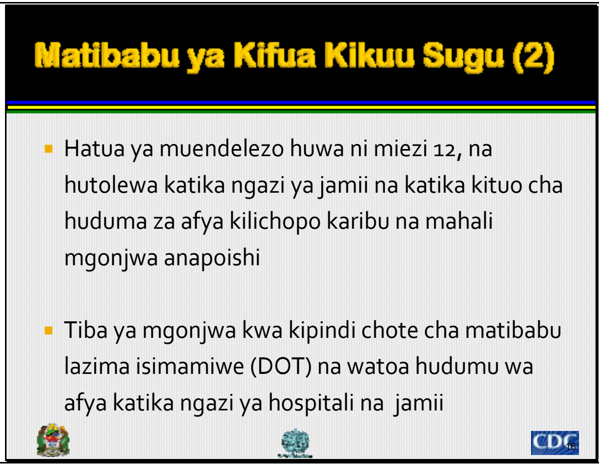

Hatua ya 7: Jinsi ya Kuzuia Kifua Kikuu Sugu (Dakika 40)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 17-19 kwa kutumia“maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya saba ya mada.

Slaidi ya 17

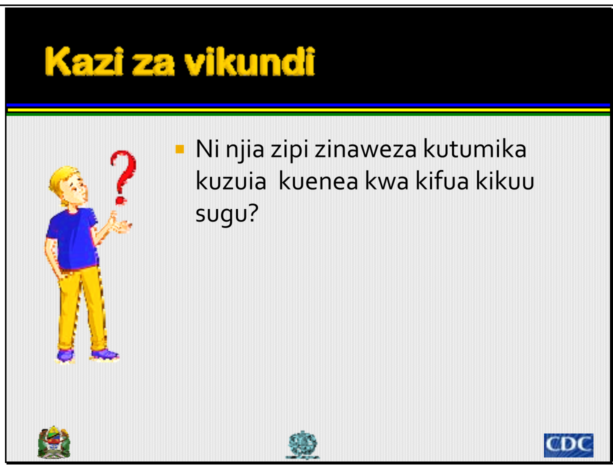

Kazi za vikundi: (Dakika 30)

WAGAWE washiriki katika makundi

WAELEKEZE washiriki kujadili swali lifuatalo

- Ni njia zipi zinaweza kutumika kuzuia kuenea kwa kifua kikuu sugu?

RUHUSU washiriki kujadili kwa dakika 10

RUHUSU vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia

SAHIHISHA na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Slaidi ya 18	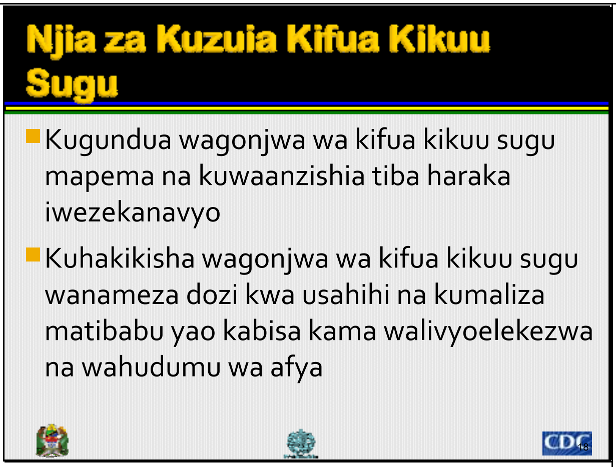	
Slaidi ya 19	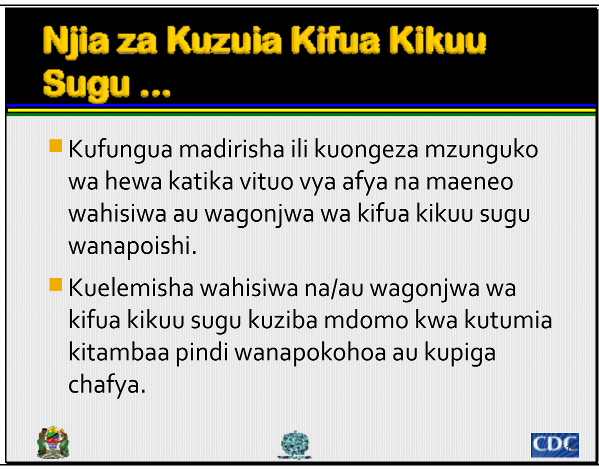	

Hatua ya 8: Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu Sugu (Dakika 60)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 20-23 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nane ya mada.

Slaidi ya 20	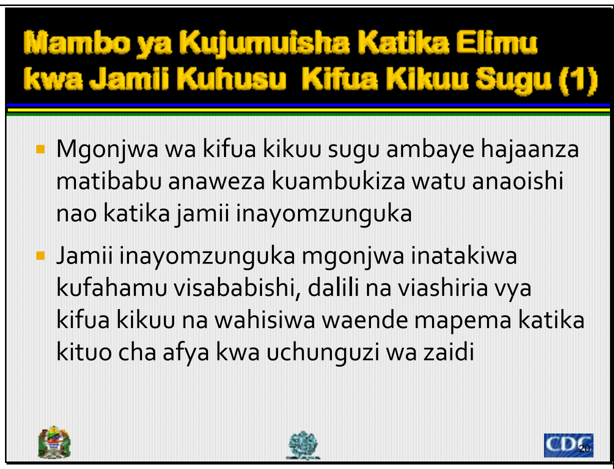	

Slaidi ya 21

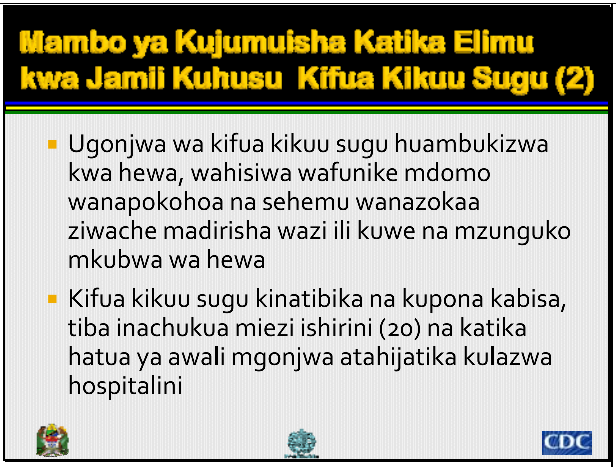

Slaidi ya 22

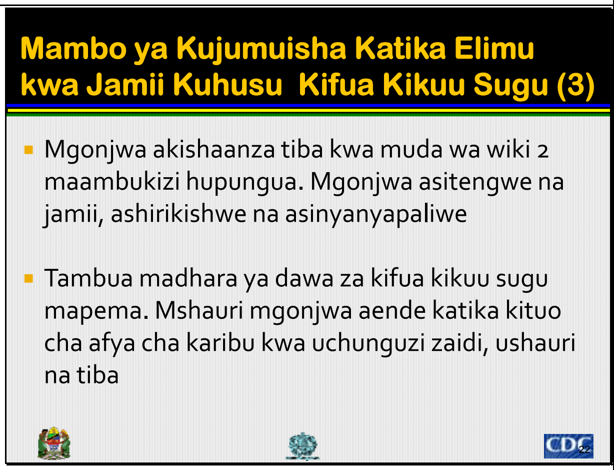

Slaidi ya 23	 	***Igizo Dhima (Dakika 40)*** ***<u>Maandalizai ya Awali</u>*** *Katika igizo hili, mshiriki mmoja atajitolea kama mtoa huduma na mwingine kama mteja na wengine wataigiza kama wanaangalia. Vikundi vitaigiza kutokana na muongozo watakaopewa na mkufunzi. Toa nakala nyingi za maelekezo na wape washiriki waweze kusoma na kuelewa.* **FAFANUA** kwamba hili igizo linalenga kuwafundisha washiriki uelimishaji jamii wa kuhusu kifua kikuu sugu **GAWANYA** washiriki katika makundi 2-3. **FAFANUA** kwamba kila kikundi kiwe na washiriki mmoja atakayeigiza kama mtoa huduma na mwingine kama mteja **SAMBAZA** maelezo ya mteja kwa washiriki atakayeigiza kama mteja. **RUHUSU** dakika 15 kwa ajili ya mtoa huduma amhoji mgonjwa na kumuelimisha.
		Slaidi ya 23 inaendelea **MALIZA** igizo muda utakapoisha au pale ujuzi uliolengwa na igizo utakapoonyeshwa **ULIZA** waigizaji watoe uzoefu wao – walijisikiaje? Kitu gani kilienda vizuri? Kitu gani cha kuboresha? **WAVUE MAJUKUMU** ya uigizaji na waite majina yao ya kawaida.

Hatua ya 9: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 24 kwa kutumia“maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tisa ya mada.

Slaidi ya 24	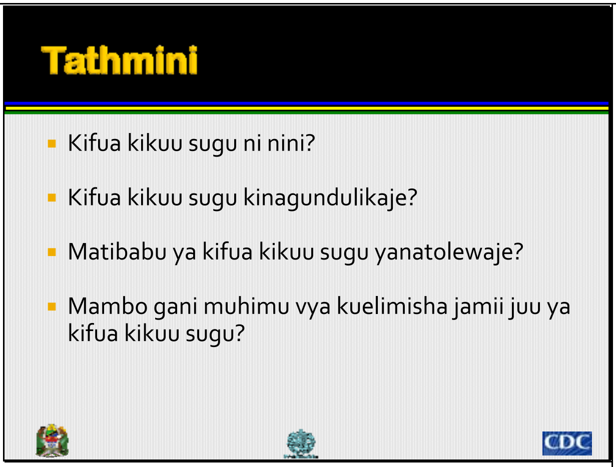Tathmini Kifua kikuu sugu ni nini? Kifua kikuu sugu kinagundulikaje? Matibabu ya kifua kikuu sugu yanatolewaje? Mambo gani muhimu vya kuelimisha jamii juu ya kifua kikuu sugu? CDC	

Hatua ya 8: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 25 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 25	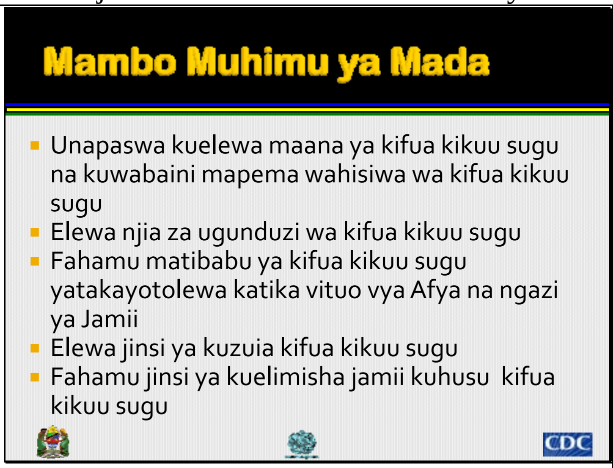	

Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 5.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Maelezo:
Katika igizo hili, mshiriki mmoja atajitolea kama mtoa huduma na mwingine kama mteja na wengine wataigiza kama wanaangalia. Vikundi vitaigiza kutokana na muongozo watakaopewa na mkufunzi. Toa nakala nyingi za maelekezo na wape washiriki waweze kusoma na kuelewa

---

Maelekezo kwa Mteja:
Wewe ni msichana wa miaka 30, mwezi iliopita ulianza matibabu ya kifua kikuu baada ya kupima makohozi; Kifua kikuu hichi kimekurudia kwa mara ya tatu sasa. Mwaka jana mume wako alikufa kwa ajili ya ugonjwa huu wa kifua kikuu. Nyumbani unaishi na watoto watatu (Miaka 9, 6 and 2). Una wasiwasi kwanini kifua kikuu chako hakiponi na umekuja kumuona mtoa huduma za jamii kwa ushauri zaidi

---

Maelekezo kwa Mtoa Huduma:
Wewe ni mtoa huduma wa jamii na unakutana na mteja wako kwa mara ya kwanza. Mteja anawasiwasi kwanini kifua kikuu chake hakiponi kabisa na kinajirudiarudia. Chukua historia ya mteja na jaribu kubaini kama mteja wako ni mhisiwa wa kifua kikuu sugu. Mpatie elimu mteja wako juu ya kifua kikuu sugu

Mada ya 6: Utoaji wa Elimu kwa Jamii Kuhusu Kifua Kikuu naVVU

Muda: Dakika 140

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kueleza maana ya VVU na UKIMWI
- Kuelezea mahusiano ya kifua kikuu naVVU
- Kueleza matibabu ya pamoja ya kifua kikuu na VVU
- Kubaini athari za dawa zinazoweza kutokea kutokana na matumizi ya dawa za VVU
- Kueleza jinsi ya kuzuia maambukizi ya kifua kikuu kwa mtu anayeishi na VVU
- Kuelimisha jamii kuhusu maambukizi mseto ya kifua kikuu na vvu

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha mwezeshaji
- Kitabu cha washiriki
- Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 6.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 05	Bungua Bongo	Maana ya VVU na UKIMWI
3	Dakika 10	Mijadala ya Jozi Uwasilishaji	Mahusiano ya Kifua Kikuu naVVU
4	Dakika 15	Uwasilishaji	Matibabu ya Pamoja ya Kifua Kikuu na VVU
5	Ddkika 10	Uwasilishaji	Athari za Dawa za VVU
6	Dakika 45	Kazi za Vikundi Uwasilishaji	Jinsi ya Kuzuia Maaambukizi ya Kifua Kikuu kwa Mtu Anyeishi naVVU
7	Dakika 40	Igizo /dhima	Kuelimisha Jamii Kuhusu Maambukizi Mseto ya Kifua Kikuu na VVU
8	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
9	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-3 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 140
Slaidi ya 2	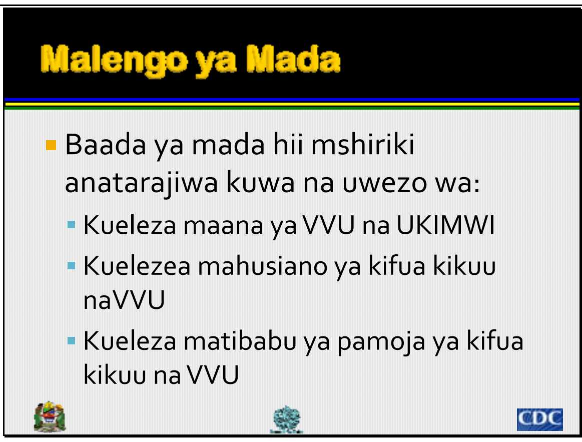	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada
Slaidi ya 3	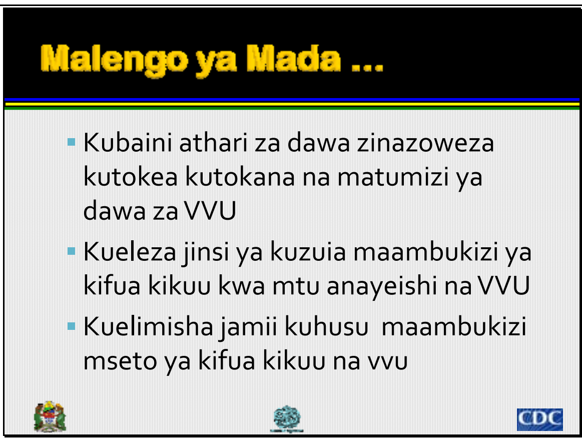	

Hatua ya 2: Maana ya VVU na UKIMWI (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 4-6 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 4	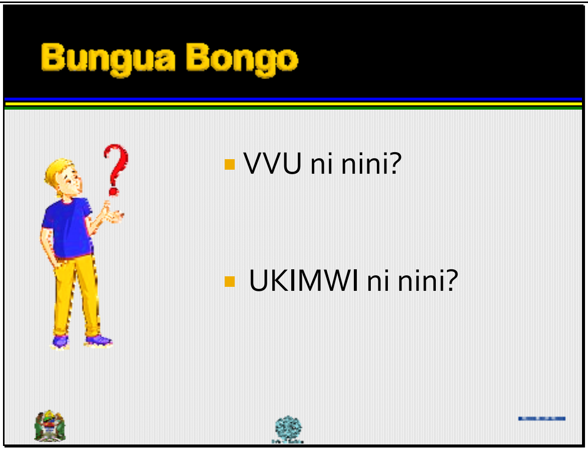	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki maswali yafuatayo • VVU ni nini? • UKIMWI ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 5	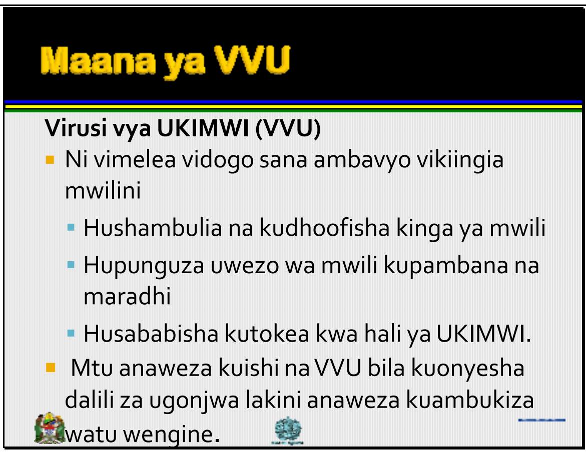	
Slaidi ya 6	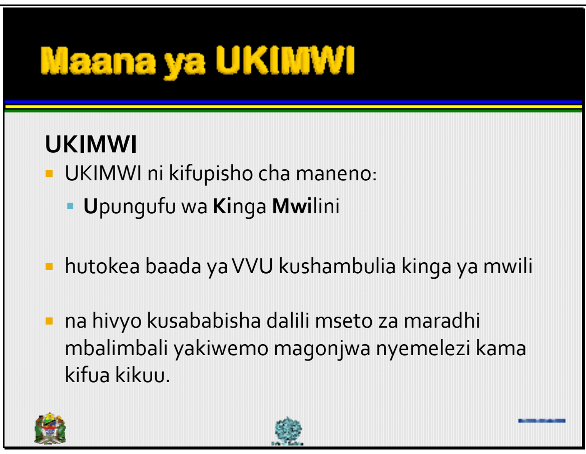	

Hatua ya 3: Mahusiano ya Kifua Kikuu naVVU (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 7- 10 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 7	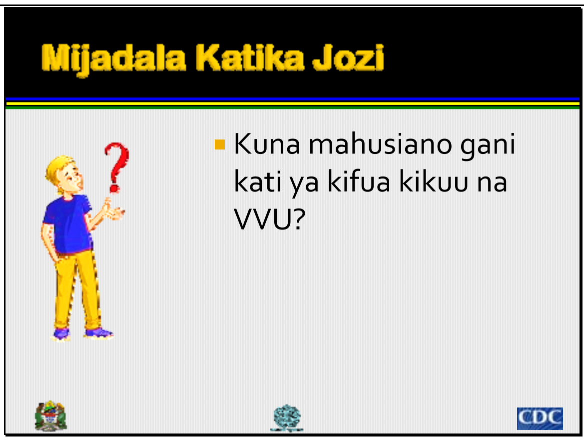	***Mijadala Katika jozi (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Kuna mahusiano gani kati ya kifua kikuu na VVU? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 8	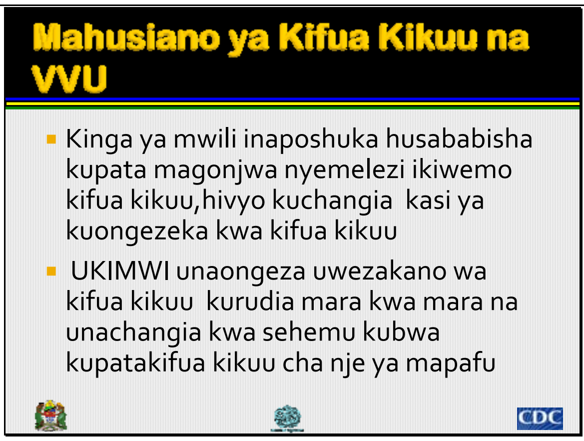	**WAELEZE** washiriki kuwa VVU inashusha kinga ya mwili na kifua kikuu kinashambulia ikiwa kinga ya mwili imeshuka **WAELEZE** pia kuwa yapo magonjwa mengine ambayo yanashusha kinga ya mwili kama kisukari utapiamlo ,saratani na kadhalika
Slaidi ya 9	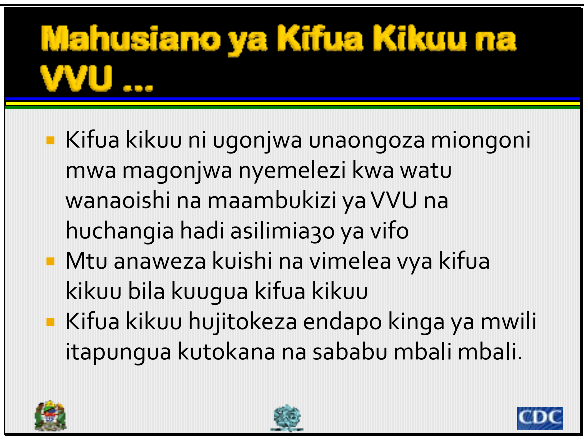	

Slaidi ya 10	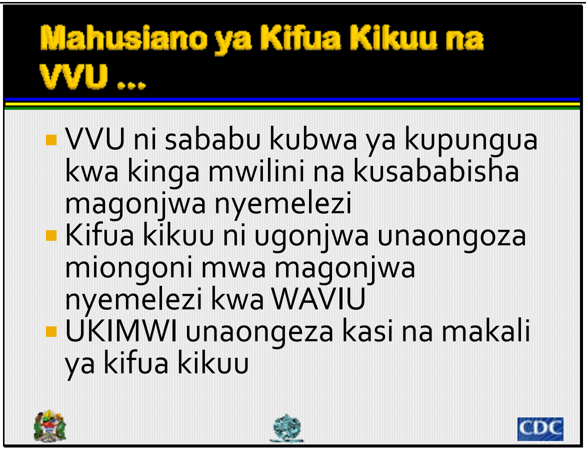	

Hatua ya 4: Matibabu ya Pamoja ya Kifua Kikuu na VVU (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 11-12 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 11	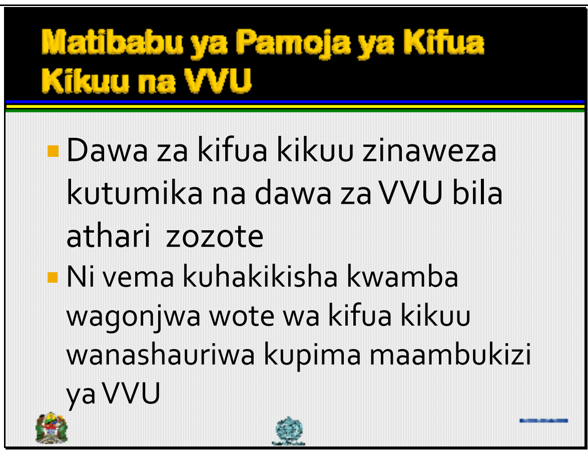	**WAELEZE** washiriki kuwa japokuwa zipo dawa za VVU na Kifua kikuu ambazo zina muingiliano lipo kundi la dawa ambalo mgonjwa wa kifua kikuu anaweza kutumia akiwa anatumia na dawa za TB bila madhara yoyote,hivyo ni vema mtoa huduma akatoa ushauri kuwa ikiwa mgonjwa anatumia dawa za VVU na za TB amwambie mhudumu wa afya kuhakikisha kuwa dawa anazotumia za VVU zinaendana na dawa za kifua kikuu
Slaidi ya 12	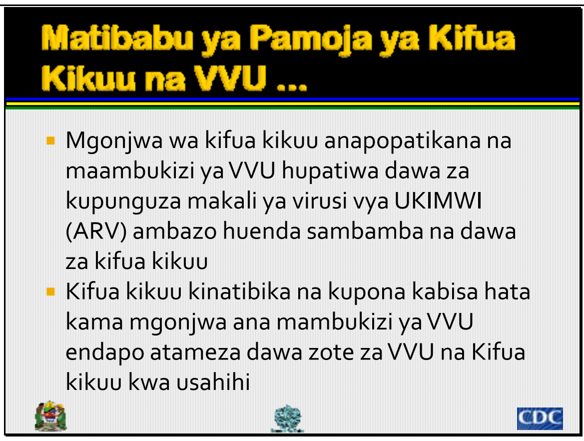	

Hatua ya 5: Athari za Dawa za VVU (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 13-15 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 13

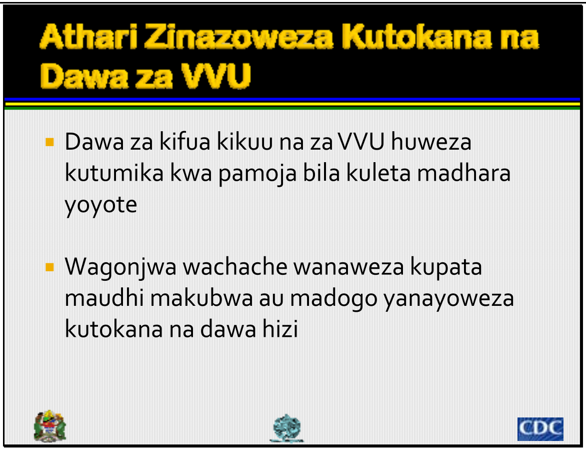

Slaidi ya 14

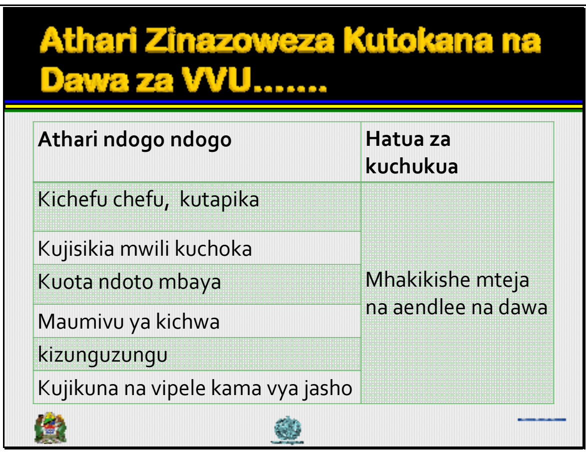

WAELEZE washiriki kuwa athari hizi ndogondogo zitaisha baada ya muda mfupi ila zikizidi aripoti haraka kwa mtoa huduma wa afya

Slaidi ya 15

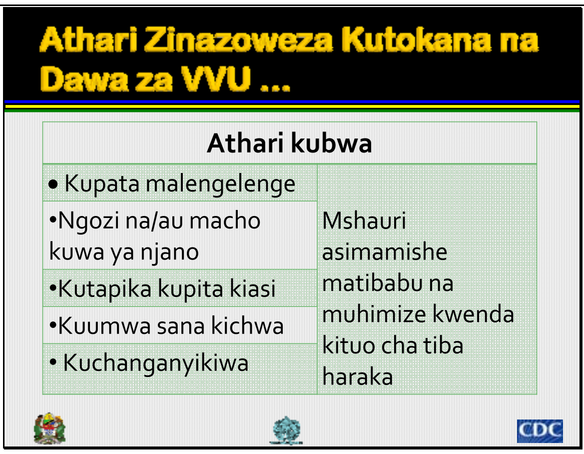

Hatua ya 6: Jinsi ya Kuzuia Maaambukizi ya Kifua Kikuu kwa Mtu Anyeishi naVVU (Dakika 45)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 16-18 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 16

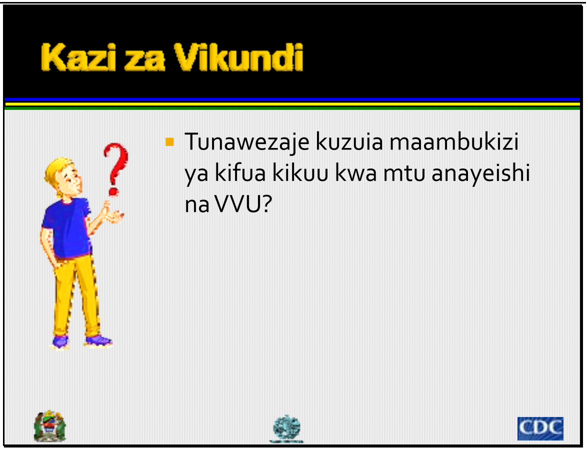

Kazi za vikundi: (Dakika 30)

WAGAWE washiriki katika makundi

WAELEKEZE washiriki kujadili swali lifuatalo

- Tunawezaje kuzuia maambukizi ya kifua kikuu kwa mtu anayeishi na VVU?

RUHUSU washiriki kujadili kwa dakika 10

RUHUSU vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia

SAHIHISHA na **HITIMISHA** kwa kuelezea Slaidi ya inayofuata

Slaidi ya 17

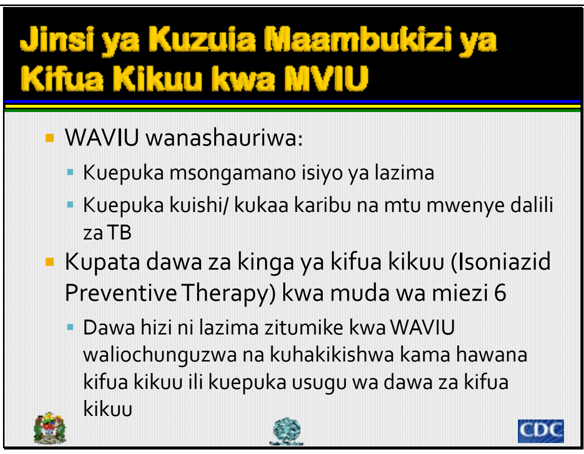

Slaidi ya 18

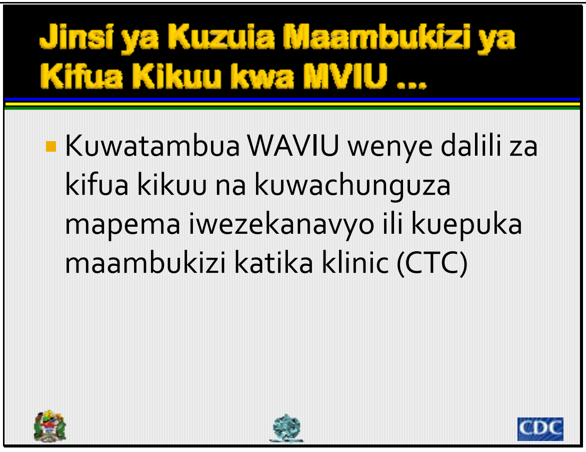

Hatua ya 7: Kuelimisha Jamii Kuhusu Maambukizi Mseto ya Kifua Kikuu na VVU (Dakika 40)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 19 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya saba ya mada.

Slaidi ya 19	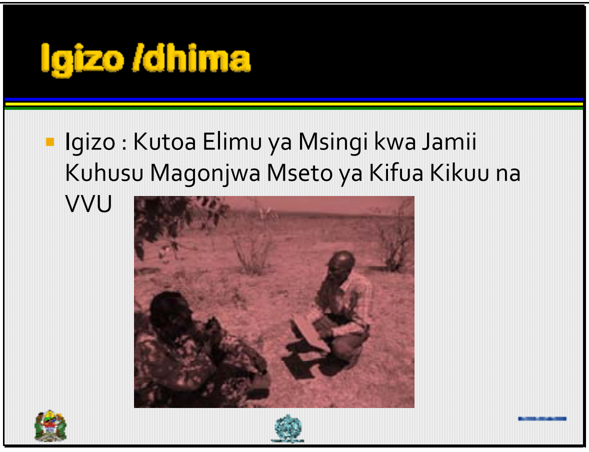	***Igizo dhima (Dakika 30)*** ***<u>Maandalizi ya awali</u>*** *Mshiriki mmoja atajitolea kuigiza nafasi ya mgonjwa na mwingine atajitolea kuigiza kama mtoa huduma ngazi ya jamii kutumia mwongozo wa mkufunzi toa kopi za kutosha na wape washiriki kwa maelekezo* **FAFANUA** kwamba hili igizo linalenga kuwafundisha washiriki jinsi ya kutoa elimu katika jamii kuhusu magonjwa mseto ya kifua kikuu na VVU **GAWANYA** washiriki katika makundi 2-3. **FAFANUA** kwamba kila kikundi kiwe na mshiriki mmoja atakayeigiza kama mtoa huduma na mwingine kama mteja **SAMBAZA** maelezo ya mteja kwa mshiriki atakayeigiza kama mteja. **RUHUSU** dakika 15 kwa ajili ya mtoa huduma amhoji mgonjwa na kumuelimisha. **MALIZA** igizo muda utakapoisha au pale ujuzi uliolengwa na igizo utakapoonyeshwa **ULIZA** waigizaji watoe uzoefu wao – walijisikiaje? Kitu gani kilienda vizuri? Kitu gani cha kuboresha? **WAVUE MAJUKUMU** ya uigizaji na waite majina yao ya kawaida.

Hatua ya 8: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 20 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nane ya mada.

Slaidi ya 20

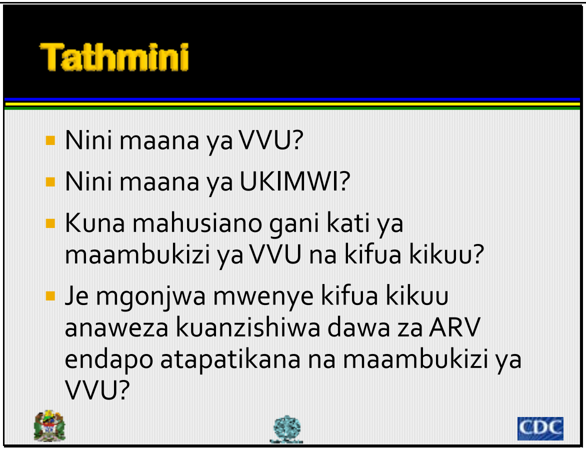

Hatua ya 8: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 21 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 21

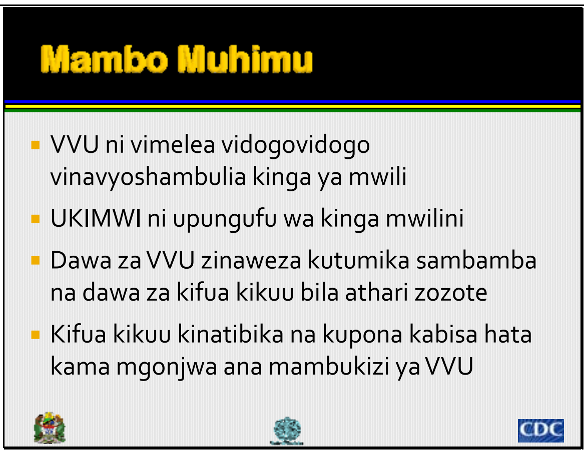

Kitendea Kazi cha Igizo Dhima 6.1: Maelekezo kwa Waigizaji

Maelekezo
Katika igizo hili kutakuwa na mgonjwa wa kifua kikuu ambaye hali yake ya maabukizi ya VVU haijajulikana , na mtoa huduma anayemsimamia matibabu ya nyumbani kata vipande vya mgonjwa na mtoa huduma toa fotokopi za kutosha kwa ajili ya maelekezo ya mteja na ya mhudumu wa jamii

---

Maelekezo ya Mteja
Wewe ni kijana mwenye miaka 30 umekuwa kwenye matibabu ya kifua kikuu kwa muda wa miezi 3 bado hali yako ya kiafya haiendelei vizuri

---

Maelekezo ya mtoa huduma
Wewe ni mtoa huduma wa jamii ambaye unamsimamia kijana mwenye umri wa miaka 30 ambaye yuko kwenye matibabu ya kifua kikuu kwa muda wa miezi mitatu na hali yake ya kiafya haiendelei vizuri,ukiwa kama mtoa huduma wa jamii utamshauri nini kijana huyu

Mada ya 7: Huduma za Kifua Kikuu na Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na UKIMWI Ngazi ya Jamii

Muda: Dakia 130

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kuainisha huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii
- Kuainisha huduma shirikishi za kifua kikuu na UKIMWI ngazi ya jamii
- Kueleza wajibu na majukumu ya wadau mbalimbali katika kudhibiti kifua kikuu ngazi ya jamii.
- Kuainisha njia za kujikinga na maambukizi ya kifua kikuu kwa watoa huduma ngazi ya jamii

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha Muwezeshaji
- Kitabu cha Washiriki
- Kurasakazi (Worksheet) 7.1: Uchambuzi wa Huduma Mbalimbali kwa Wagonjwa wa Kifua Kikuu

Majumuishoya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 30	Bungua Bongo Uwasilishaji	Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii
3	Dakika 10	Mijadala ya Jozi Uwasilishaji	Huduma Shirikishi za kifua Kikuu na VVU Ngazi ya Jamii
4	Dakika 60	Kazi za vikundi Uwasilishaji	Wajibu na Majukumu ya Wadau Mbalimbali Katika Kudhibiti Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii
5	Dakika 10	Bungua Bongo Uwasilishaji	Njia za Kujikinga na Maambukizi ya Kifua Kikuu kwa Watoa Huduma Ngazi ya Jamii
6	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
7	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)
8	Dakika 05	Uwasilishaji	Zoezi

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1

WAELEZE washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 130

Slaidi ya 2	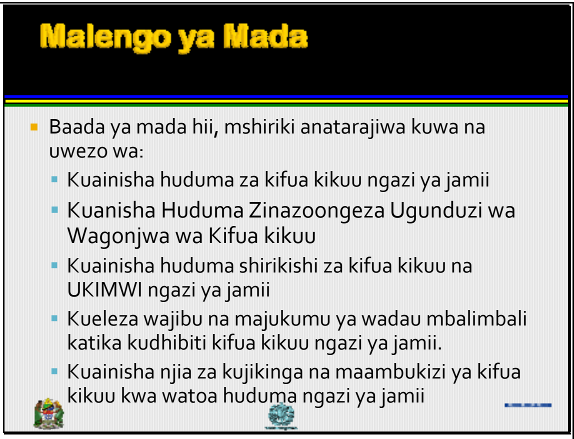	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada

v

Hatua ya 2: Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (Dakika 30)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-15 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3	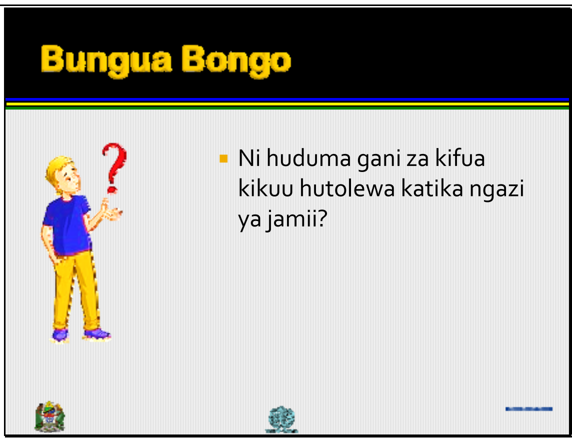	*Bungua bongo (Dakika 5)* **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Ni huduma gani za kifua kikuu hutolewa katika ngazi ya jamii? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 4	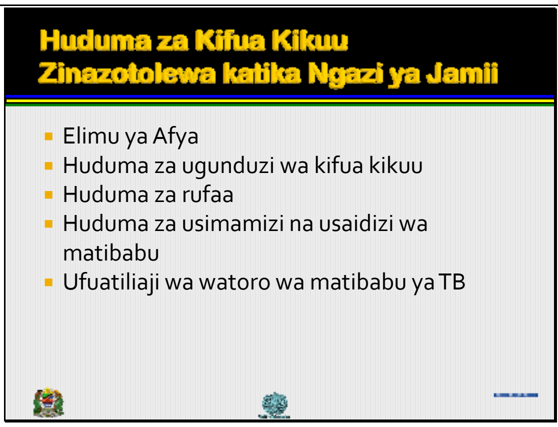	

Slaidi ya 5	**Malengo ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii** ▪ Huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii zina malengo makuu matatu yafuatayo: ▪ Kuongeza ugunduzi wa wagonjwa wa kifua kikuu/ kifua kikuu sugu ▪ Kuboresha matokeo ya matibabu ▪ Kuboresha udhibiti wa maambukizo ya TB	
Slaidi ya 6	**Huduma Zinazoongeza Ugunduzi wa Wagonjwa wa Kifua kikuu/ Kifua Kikuu Sugu** 1. <u>**Kutoa elimu**</u> kwa jamii na kuibua wenye dalili za kifua kikuu: ▪ Kwa kutembelea nyumba kwa nyumba ▪ kwenye mikutano na mikusanyiko mbalimbali ya kijamii na matukio ▪ katika vituo vya huduma za afya. ▪ Kwa kusambaza vifaa mbalimbali vya kuelimisha jamii. ▪ Kutoa shuhuda mbalimbali zinazohusu kifua kikuu.	
Slaidi ya 7	 *Wanakikundi wa klabu ya waliowahi kuugua kifua kikuu wakihamasisha udhibiti wa kifua kikuu katika wilaya ya Temeke* *Mtoa huduma wa afya ngazi ya jamii akihamasisha wanajamii katika wilaya ya Temeke.*	
Slaidi ya 8	**Huduma Zinazoongeza Ugunduzi wa Wagonjwa wa Kifua kikuu/ Kifua Kikuu Sugu ..** **2. Utafutaji wa wenye dalili za kifua kikuu katika jamii** ▪ kutembelea nyumba kwa nyumba ▪ kutambua wanakaya wenye dalili za kifua kikuu kwa kutumia fomu maalum (TB12) ▪ kutoa rufaa kwa wale wenye dalili za kifua kikuu.	

Slaidi ya 9

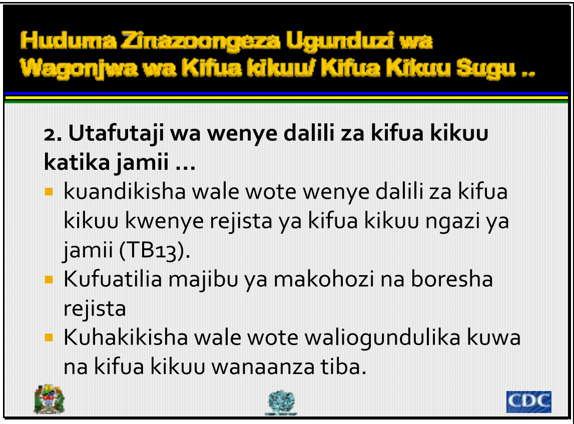

Slaidi ya 10

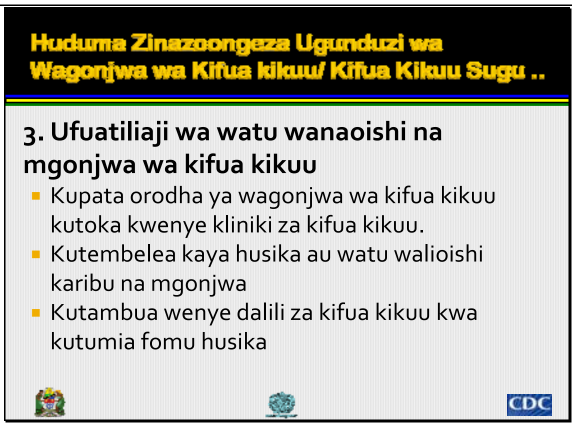

Slaidi ya 11

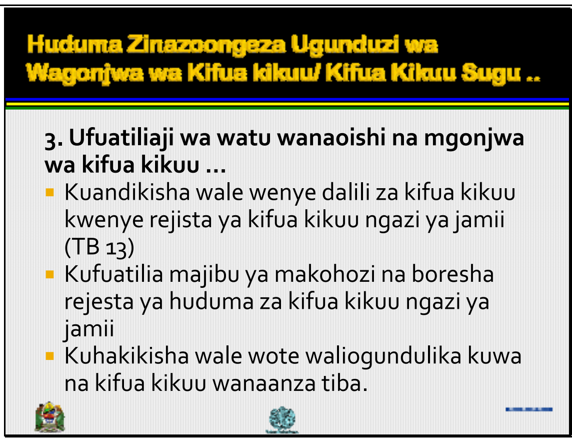

Slaidi ya 12

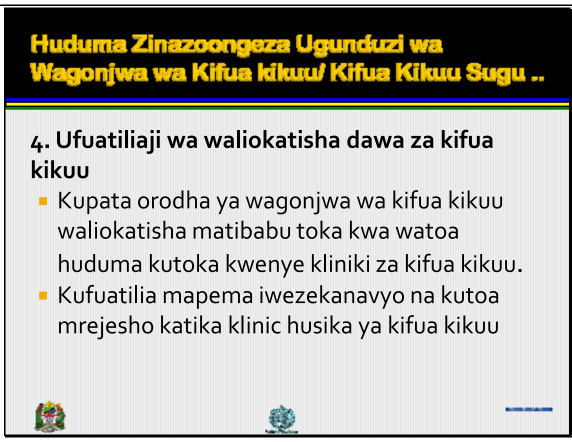

Slaidi ya 13	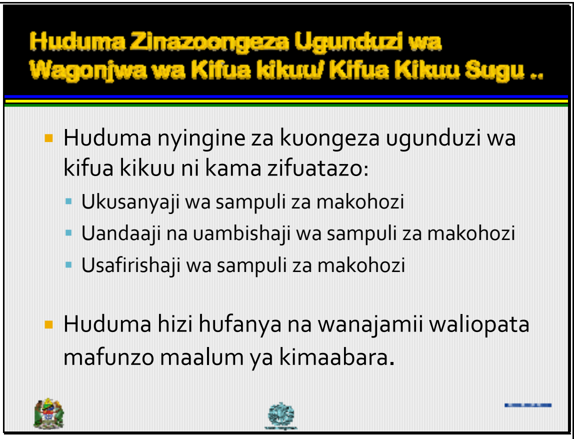	
Slaidi ya 14	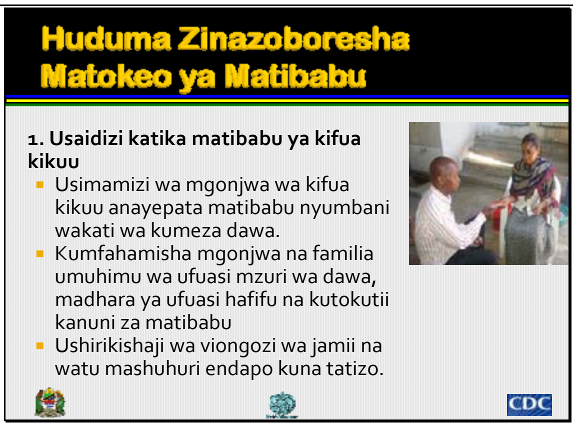	
Slaidi ya 15		

Hatua ya 3: Huduma Shirikishi za kifua Kikuu na VVU Ngazi ya Jamii (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 16-18 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 16

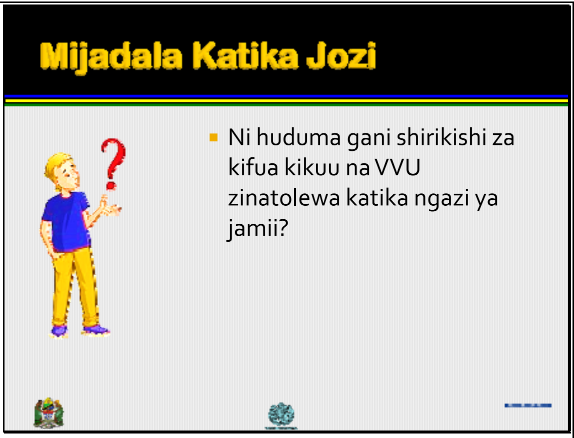

Mijadala Katika jozi(dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Ni huduma gani shirikishi za kifua kikuu na VVU zinatolewa katika ngazi ya jamii?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 17

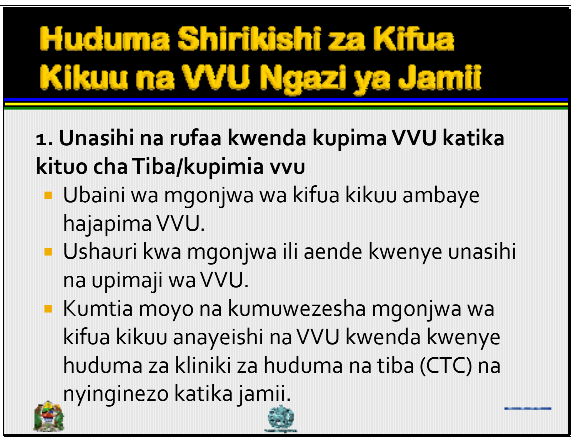

Slaidi ya 18

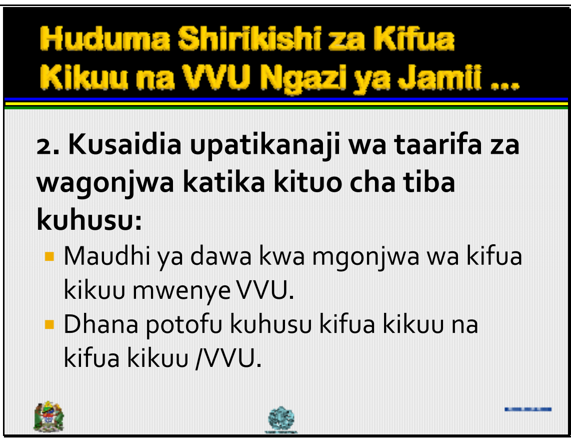

Hatua ya 4: Wajibu na Majukumu ya Wadau Mbalimbali Katika Kudhibiti Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (Dakika 60)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 19-31 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 19	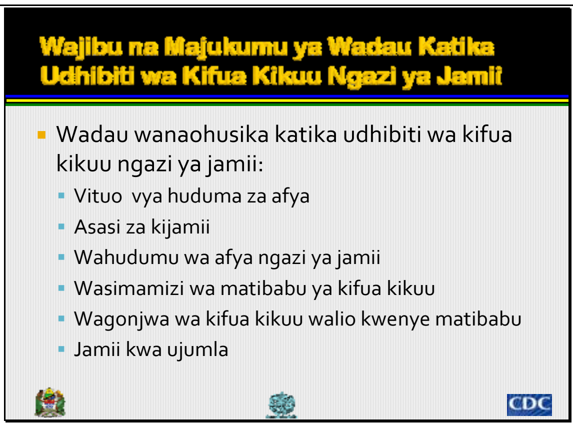	

Slaidi ya 20

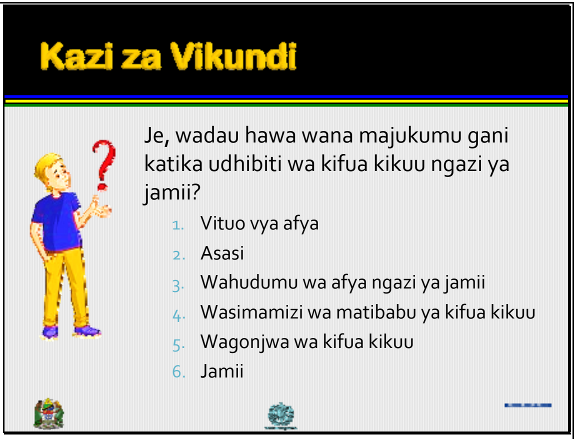

Kazi ya kikundi (Dakika 40)

ULIZA swali lifuatalo kwa kundi kubwa la washiriki

- Je, wadau hawa wana majukumu gani katika udhibiti wa kifua kikuu ngazi ya jamii?
  - Vituo vya afya
  - Asasi
  - Mhudumu wa afya ngazi ya jamii
  - msimamizi wa matibabu ya kifua kikuu
  - Mgonjwa wa kifua kikuu
  - jamii

WAGAWE washiriki katika makundi matatu

WAELEKEZE kuwawakiwa kwenye makundi wajadili wadau wawili wawili kwa kila kundi.

Kundi la kwanza

- Vituo vya afya
- Asasi

Kundi la pili

- Mhudumu wa afya ngazi ya jamii
- msimamizi wa matibabu ya kifua kikuu

Kundi la tatu

- Mgonjwa wa kifua kikuu
- jamii

RUHUSU washiriki wajadiliane kwa dakika 15

RUHUSU vikundi kuwasilisha majibu yao na washiriki wengine wachangie majibu yaliyosahaulika

SAHIHISHA majibu yaona **HITIMISHA** kwa kutumia majibu katika slaidi zinazofuata.

Slaidi ya 21

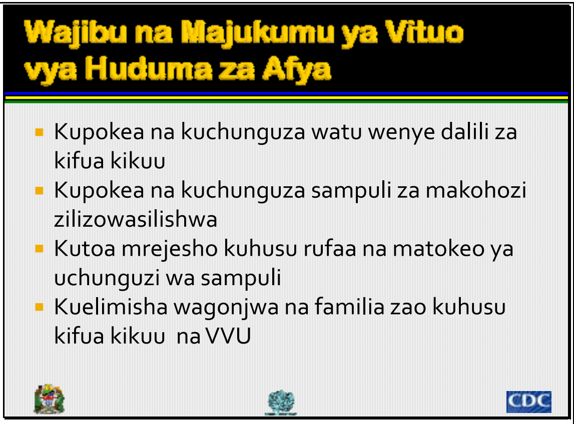

Slaidi ya 22

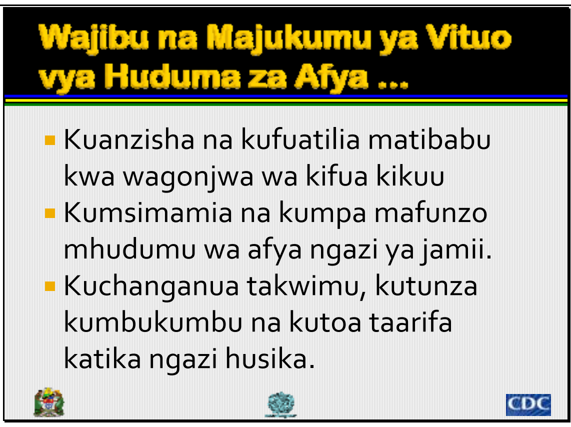

Slaidi ya 23

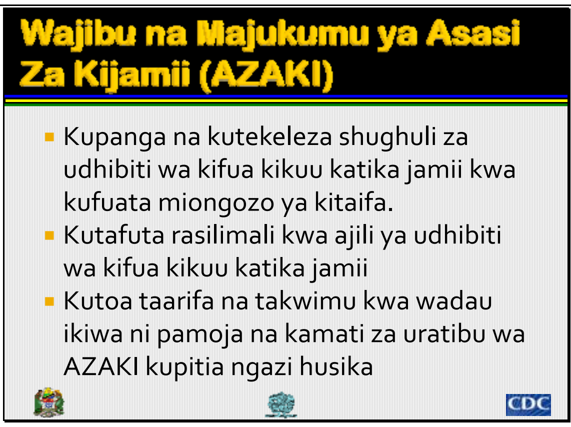

Slaidi ya 24

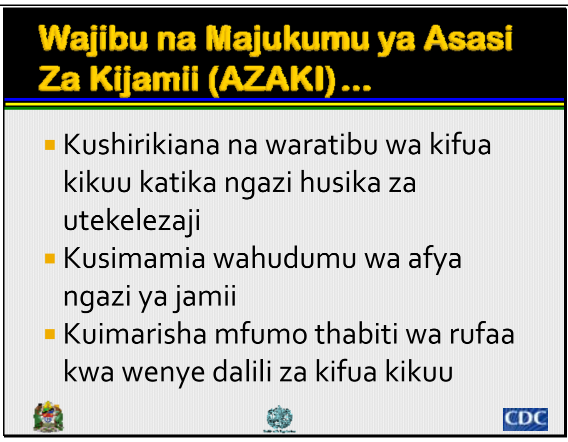

Slaidi ya 25

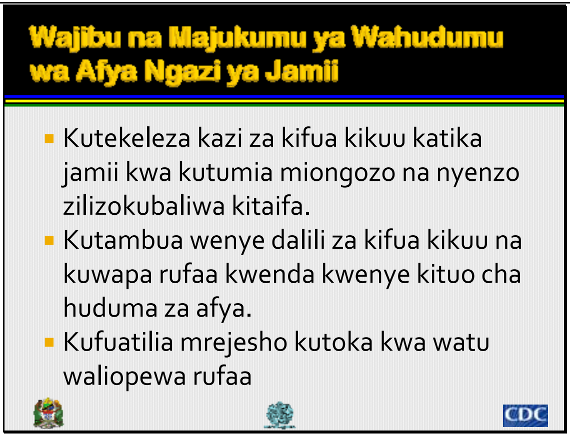

Slaidi ya 26

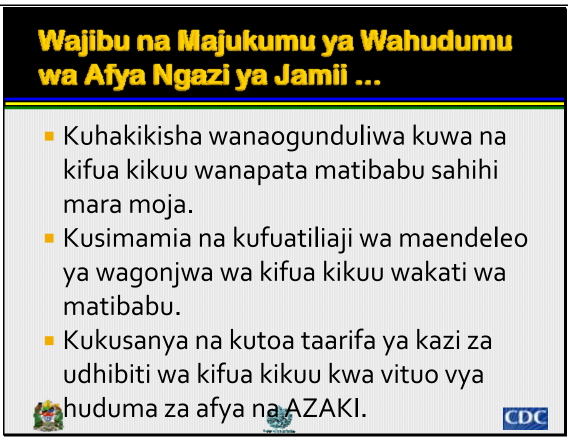

Slaidi ya 27

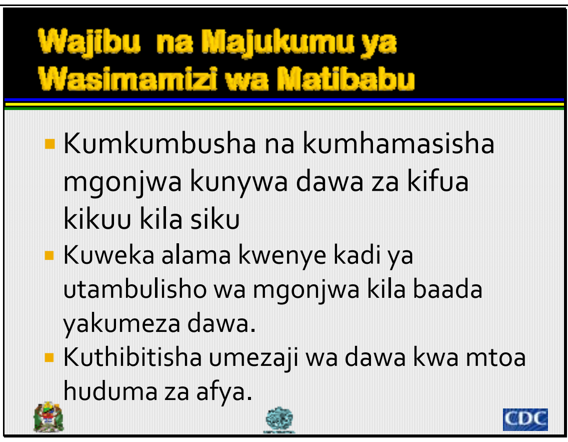

Slaidi ya 28

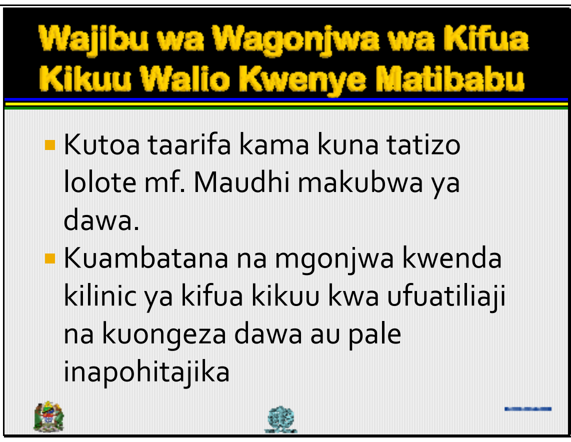

Slaidi ya 29	**Wajibu wa Wagonjwa wa Kifua Kikuu Walio Kwenye Matibabu ...** ▪ Kumeza dawa zote chini ya usimamizi. ▪ Kuhudhuria kliniki kama alivyoelekezwa ▪ Kupeleka sampuli ya makohozi na nyinginezo zinazohitajika kwa ufuatiliaji. ▪ Kutoa taarifa za dalili za athari za dawa za kifua kikuu na changamoto za matibabu CDC	
Slaidi ya 30	**Wajibu wa Wagonjwa wa Kifua Kikuu Walio Kwenye Matibabu ...** ▪ Kufahamu na kuweza kujiunga na vikundi vya waliopona kifua kikuu mara amalizapo matibabu ▪ Kutoa taarifa zinazowezesha uchunguzi wa kifua kikuu kwa anaoishi nao CDC	
Slaidi ya 31	**Wajibu na Majukumu ya Jamii** ▪ Kutoa taarifa kuhusu wenye dalili za kifua kikuu kwa mhudumu wa afya ngazi ya jamii au kwenye kituo cha huduma za afya cha karibu ▪ Kushirikiana na AZAKI, wahudumu wa afya ngazi ya jamii na vituo vya huduma za afya ili kuhakikisha huduma bora za kifua kikuu zinatolewa ▪ Kutoa msaada wa hali na mali kwa wagonjwa wa kifua kikuu kwenye maeneo yao.	

Hatua ya 5: Njia za Kujikinga na Maambukizi ya Kifua Kikuu kwa Watoa Huduma Ngazi ya Jamii (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 32-33 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 32	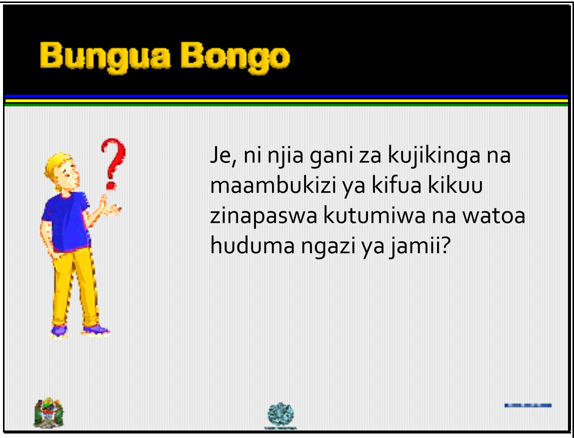	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Je, ni njia gani za kujikinga na maambukizi ya kifua kikuu zinapaswa kutumiwa na watoa huduma ngazi ya jamii? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 33	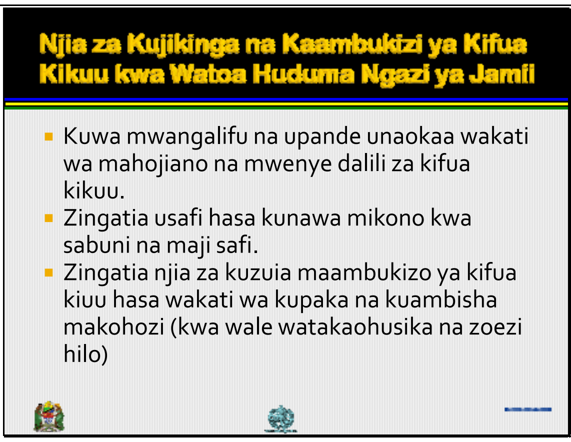	

Hatua ya 6: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 34 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 34

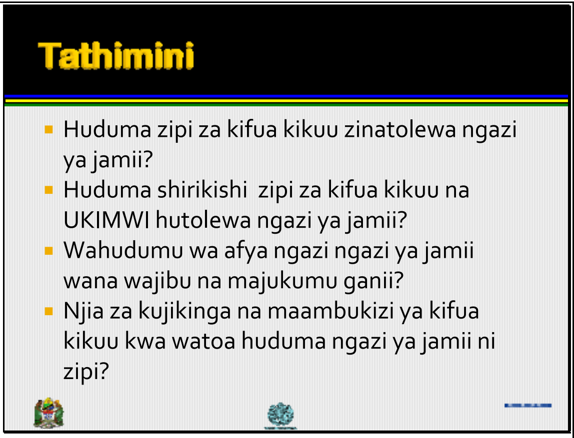

Hatua ya 7: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 35 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua saba ya mada.

Slaidi ya 35

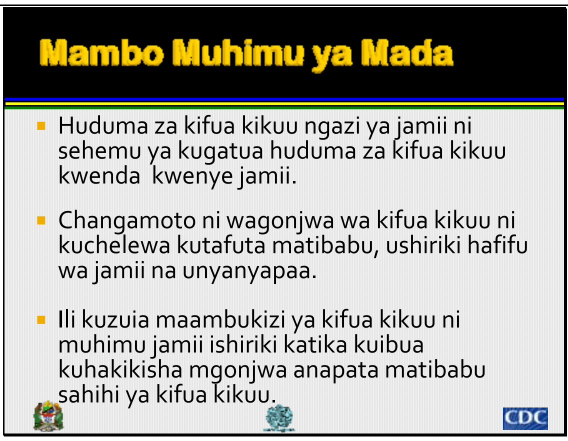

Hatua ya 8: Zoezi (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 35 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 36</td>
<td>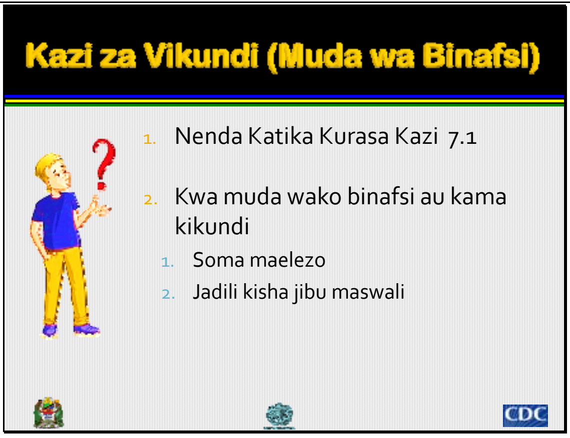
</td>
<td>TOA maelekezo ya zoezi
WAELEKEZE wafunue Kurasa kazi 7.1 kwa ajili ya maelezo.</td>
</tr>
</table>

Ukurasa wa zoezi 7.1: Uchambuzi wa Huduma Mbalimbali kwa Wagonjwa wa Kifua Kikuu

Maelezo:
Katika kijiji cha mwmbesongo kuna wagonjwa kumi wenye kifua kikuu waliogunduliwa mwaka jana, Mwmbe songo in zahanati moja yeye wahudumu wa afya watatu. Kijiji kina ukubwa wa eneo la mraba kilometa 50, na umbali wa kutoka mwmbe songo mpaka kijiji cha jirani ni kilometa 20.
Kwa kutumia maelezo haya, jibu maswali yafuatayo katika kikundi na kisha jiandae kwa uwasilishaji darasani.

Maswali

1. Je wagonjwa hawa wa kifua kikuu wanawezaje kupata huduma katika kijiji cha mwembesongo?

____

____

____

____

2. Je watoa huduma ya jamii wataweza kuwapa huduma gani wagonja hawa?

____

____

____

3. Je, ni matarajio gani wagonjwa hawa wanaweza kuwa nayo kutoka kwa wahudumu wa afya?

____

____

____

____

Mada ya 8: Ufuatiliaji na Tathmini ya Huduma za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii

Muda: Dakika 165

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kueleze maana ya ufuatiliaji na tathmini
- Kubaini viashiria vya huduma bora ya kifua kikuu ngazi ya jamii
- Kubaini nyezo zinazotumika kukusanya takwimu za kifua kikuu ngazi ya jamii
- Kujaza taarifa kwa usahihi katika nyenzo husika na kuzichambua
- Kuwasilisha taarifa kwa ufasaha

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha mwezeshaji
- Kitabu cha washiriki
- **Kitini cha 8.1:** Nyenzo za kukusanya takwimu na taarifa za kifua kikuu ngazi ya jamii (TB02, TB12, TB13, TB14, TB15).
- **Kurasakazi 8.1:** Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii
- **Kurasakazi 8.2:** Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii

Majumuishoya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 10	Mijadala ya jozi, Uwasilishaji	Maana ya Ufuatiliaji na Tathmini
3	Dakika 10	Uwasilishaji	Viashiria vya Huduma Bora ya Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii
4	Dakika 40	Uwasilishaji	Nyenzo Zinazotumika na Jinsi ya Kujaza ili Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii
5	Dakika 90	Uwasilishaji; Kazi za vikundi	Ujazaji Sahihi wa Taarifa Katika Nyenzo Husika, Uchambuzi na Uwasilishaji
6	Dakika 05	Uwasilishaji	Tathimini
7	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

Slaidi ya 1		**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 165
Slaidi ya 2	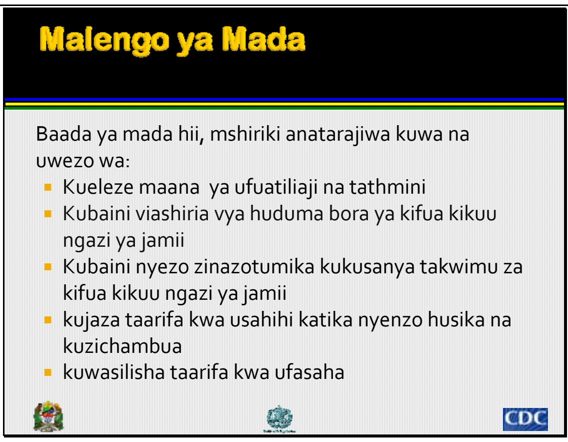	**WASILISHA** au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada

Hatua ya 2: Maana ya Ufuatiliaji na Tathmini (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3-5 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3

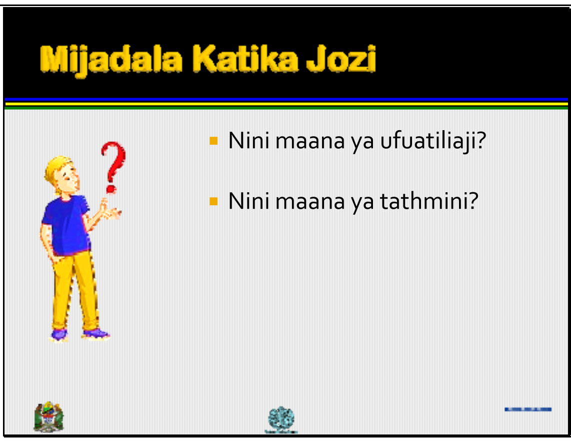

Mijadala Katika Jozi(Dakika 5)

WAULIZE washiriki maswali yafuatayo

- Nini maana ya ufuatiliaji?
- Nini maana ya tathmini?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slaidi ya 4

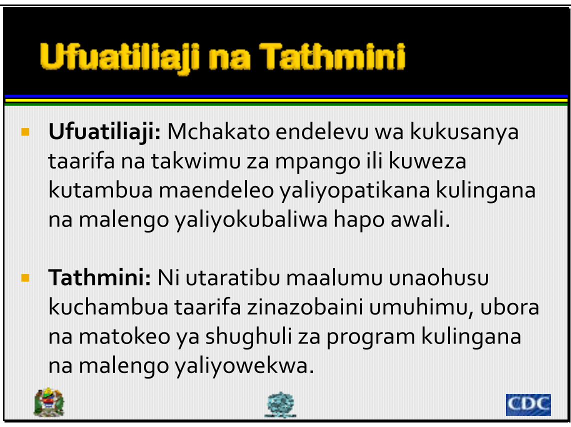

Slaidi ya 5

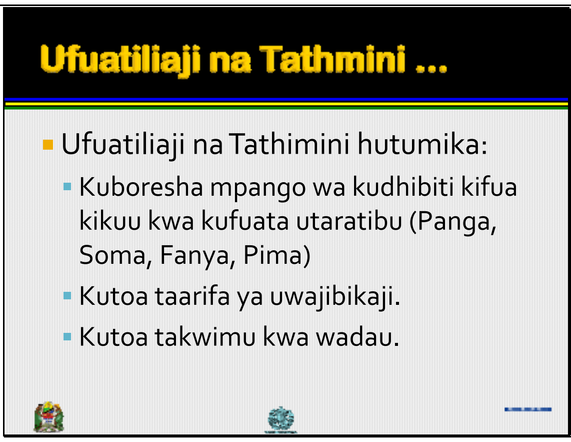

Hatua ya 3: Viashiria vya Huduma Bora ya Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (Dakika 10)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 6 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 6

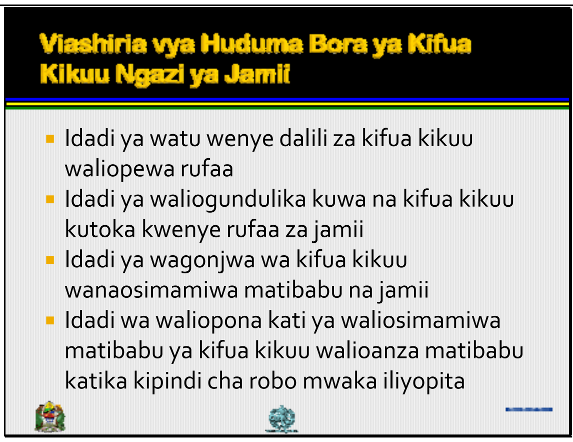

Hatua ya 4: Nyenzo Zinazotumika na Jinsi ya Kujaza ili Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (Dakika 40)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 7-24 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 7

Slaidi ya 8

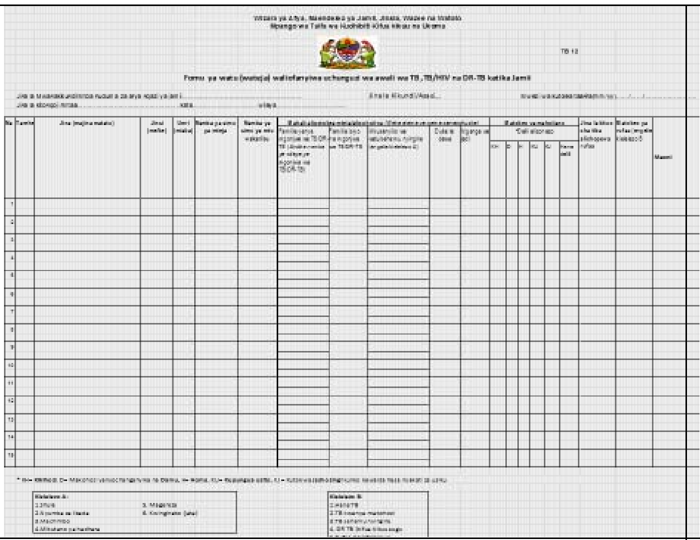

PITIA kwa haraka muundo wa nyenzo (TB 12) ili kuielewa

Slaidi ya 9

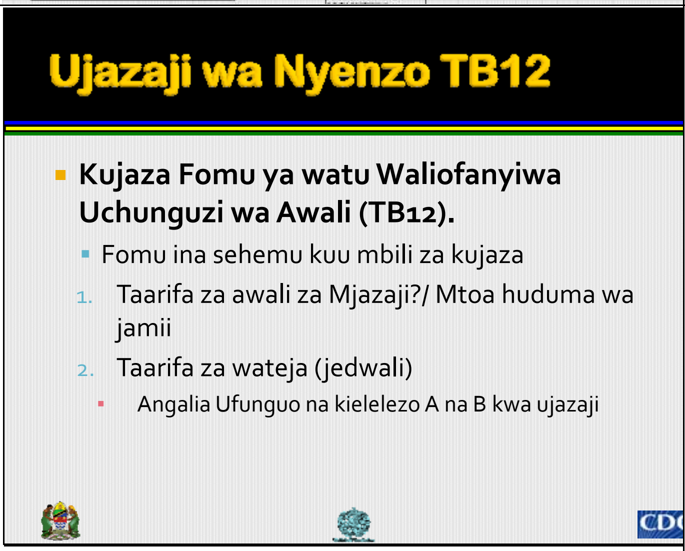

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.

WAELEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa

RUHUSU washiriki kuuliza maswali

JIBU maswali kama yatakavyoulizwa

Slaidi ya 10

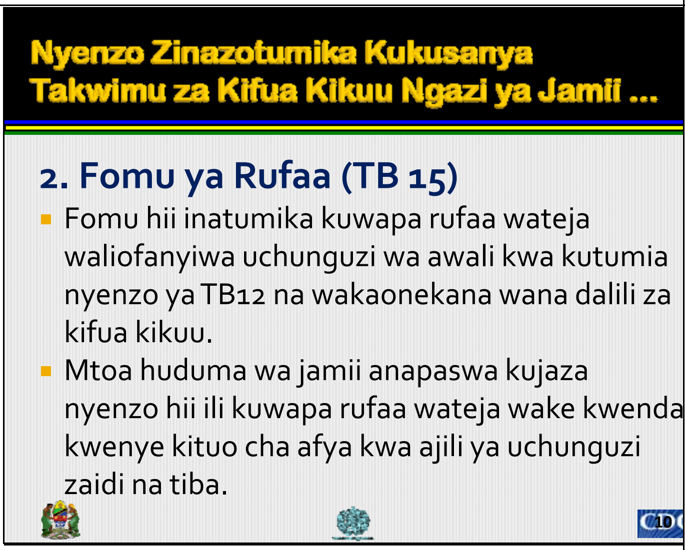

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 11</td>
<td>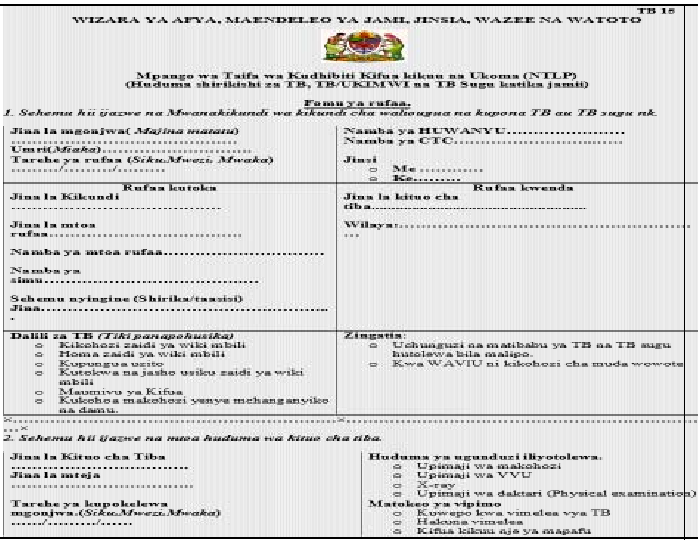
TB 15
WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma (NTLP)
(Huduma shirikishi za TB, TB/UKIMWI na TB Sugu katika jamii)
Fomu ya rufaa.
1. Sehemu hii ijazwe na Mwanakikundi wa kikundi cha waliougua na kupona TB au TB sugu nk.
Jina la mgonjwa(Majina matatu) ....
Umri(Miaka)................................
Tarehe ya rufaa (Siku.Mwezi. Mwaka) ..../........../..........
Namba ya HUWANYU........................
Namba ya CTC...................................
Jinsi
○ Me ....
○ Ke..........
Rufaa kutoka
Jina la Kikundi ....
Jina la mtoa rufaa....................................
Namba ya mtoa rufaa.................................
Namba ya simu..
Sehemu nyingine (Shirika/taasisi) Jina...
Rufaa kwenda
Jina la kituo cha tiba...
Wilaya:..
Dalili za TB (Tiki panapohusika)
○ Kikohozi zaidi ya wiki mbili
○ Homa zaidi ya wiki mbili
○ Kupungua uzito
○ Kutokwa na jasho usiku zaidi ya wiki mbili
○ Maumivu ya Kifua
○ Kukohoa makohozi yenye mchanganyiko na damu.
Zingatia:
○ Uchunguzi na matibabu ya TB na TB sugu hutolewa bila malipo.
○ Kwa WAVIU ni kikohozi cha muda wowote
2. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma wa kituo cha tiba.
Jina la Kituo cha Tiba ....
Jina la mteja ....
Tarehe ya kupokelewa mgonjwa.(Siku.Mwezi.Mwaka) ....../........../......
Huduma ya ugunduzi iliyotolewa.
○ Upimaji wa makohozi
○ Upimaji wa VVU
○ X-ray
○ Upimaji wa daktari (Physical examination)
Matokeo ya vipimo
○ Kuwepo kwa vimelea vya TB
○ Hakuna vimelea
○ Kifua kikuu nje ya mapafu</td>
<td>PITIA kwa makini muundo wa nyenzo (TB 15) ili kuielewa</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 12</td>
<td>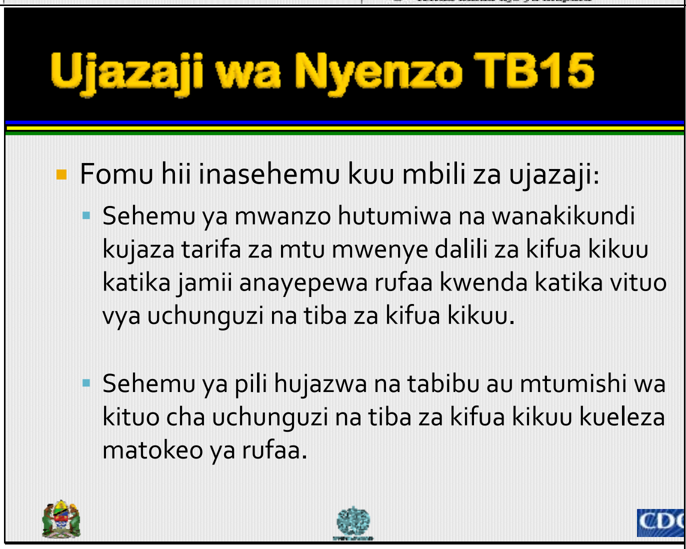
</td>
<td>WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 8.1.2</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 13</td>
<td>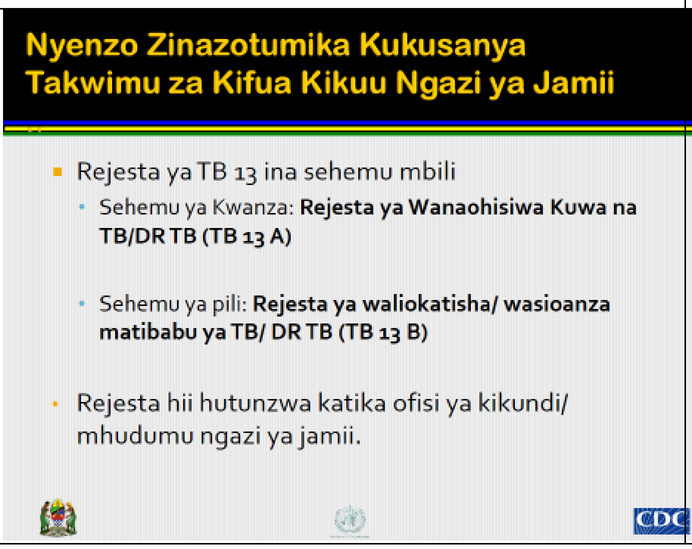
</td>
<td>ZINGATIA maelezo ya matumizi ya fomu ya rejesta ya wanaohisiwa kuwa na TB/DR TB na waliokatisha/wasioanza matibabu.

KUWA huru kuuliza maswali kama hujaelewa</td>
</tr>
</table>

Slaidi ya 14

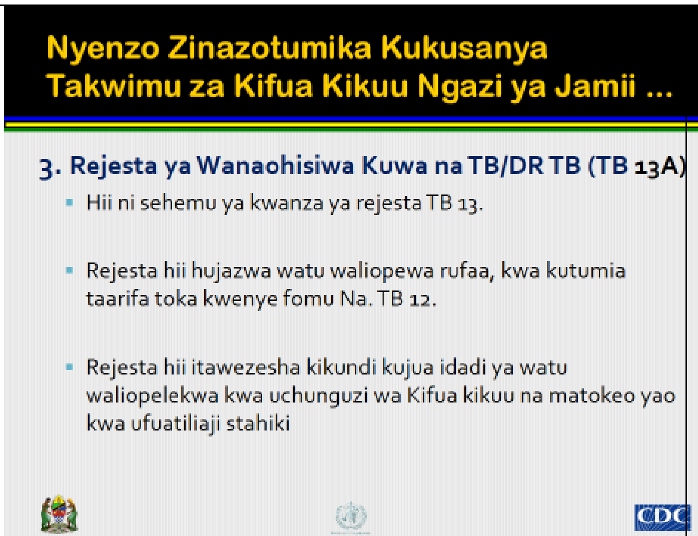

WAELEZE washiriki matumizi ya fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na DR TB (TB13A)

Slaidi ya 15

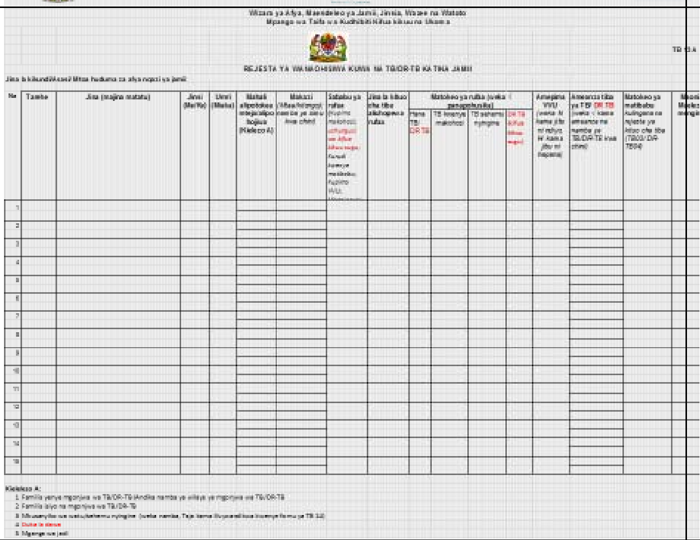

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 8.1.3

Slaidi ya 16

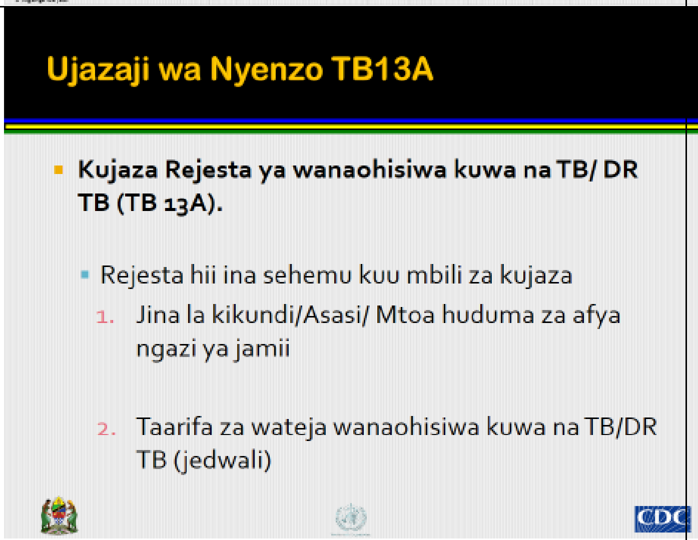

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.

WAELEKEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa

RUHUSU washiriki kuuliza maswali

JIBU maswali kama yatakavyoulizwa

Slaidi ya 17

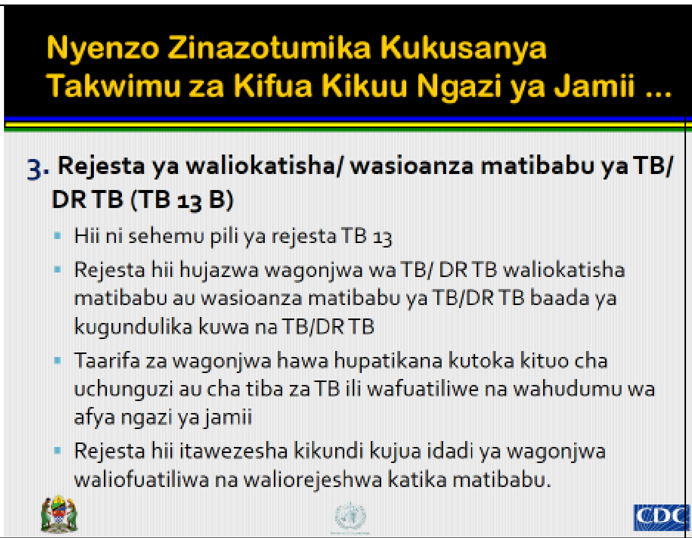

WAELEZE washiriki matumizi ya fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na DR TB (TB13B)

Slaidi ya 18

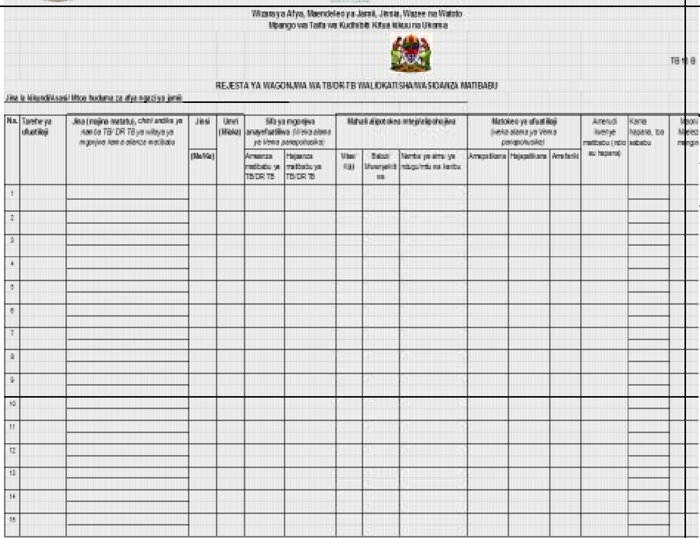

Maelezo ya matumizi ya nyenzo za taarifa za kifua kikuu ngazi ya jamii yapo katika slaidi inayofuata

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 8.1.4

Slaidi ya 19

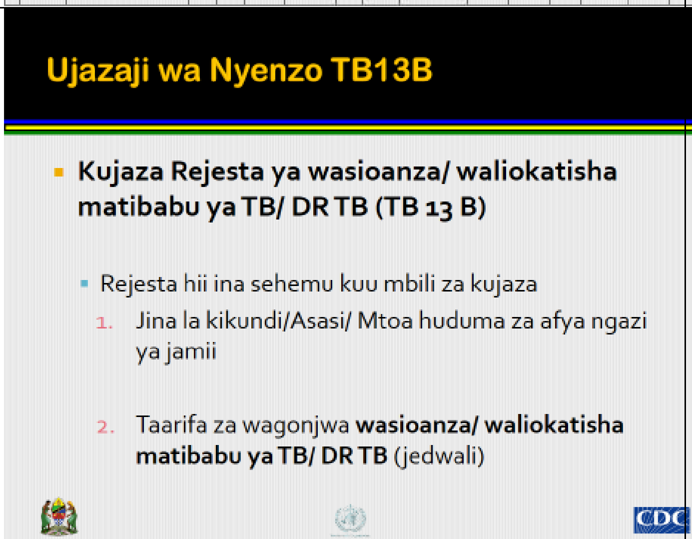

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.

WAELEKEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa

RUHUSU washiriki kuuliza maswali

JIBU maswali kama yatakavyoulizwa

Slaidi ya 20

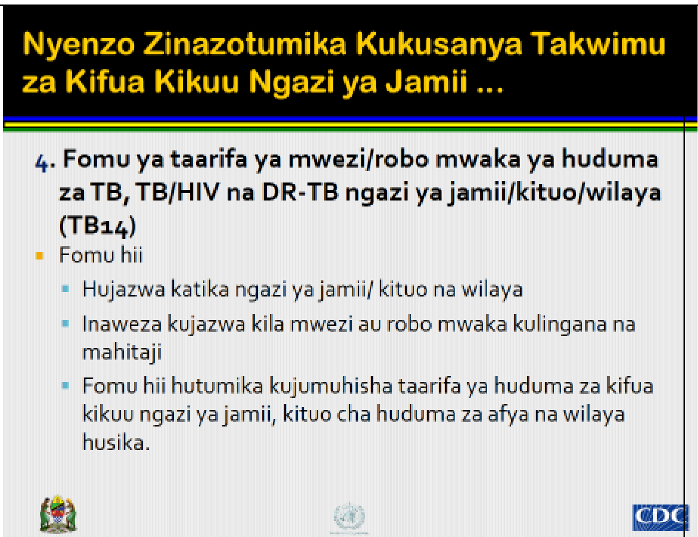

WAELEZE washiriki matumizi ya fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na DR TB (TB14)

Slaidi ya 21

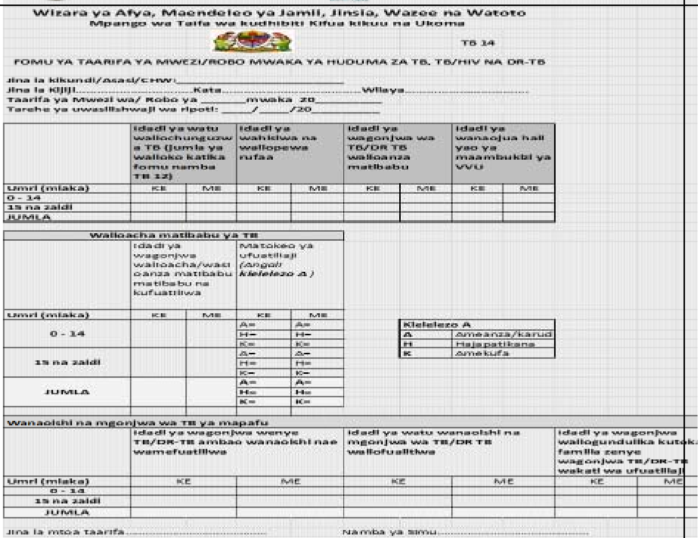

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
Mpango wa Taifa wa kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB 14

FOMU YA TAARIFA YA MWEZI/ROBO MWAKA YA HUDUMA ZA TB, TB/HIV NA DR-TB

Jina la kikundi/asasi/CHW:____________________
Jina la Kijiji……………………Kata……………………Wilaya……………………
Taarifa ya Mwezi wa/ Robo ya ________mwaka 20__________
Tarehe ya uwasilishwaji wa ripoti: _____/_____/20__________

	Idadi ya watu waliochunguzwa TB (Jumla ya walioko katika fomu namba TB 12)		Idadi ya wahisiwa na waliopewa rufaa		Idadi ya wagonjwa wa TB/DR TB walioanza matibabu		Idadi ya wanaojua hali yao ya maambukizi ya VVU	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME
0 - 14								
15 na zaidi								
JUMLA								

Walioacha matibabu ya TB				
	Idadi ya wagonjwa walioacha/wasi oanza matibabu matibabu na kufuatiliwa		Matokeo ya ufuatiliaji *(Angalia kielelezo A)*	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME
0 - 14			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
15 na zaidi			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
JUMLA			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=

Kielelezo A	
A	Ameanza/karudi
H	Hajapatikana
K	Amekufa

Wanaoishi na mgonjwa wa TB ya mapafu						
	Idadi ya wagonjwa wenye TB/DR-TB ambao wanaoishi nae wamefuatiliwa		Idadi ya watu wanaoishi na mgonjwa wa TB/DR TB waliofuatiliwa		Idadi ya wagonjwa waliogundulika kutoka familia zenye wagonjwa TB/DR-TB wakati wa ufuatiliaji	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME
0 - 14						
15 na zaidi						
JUMLA						

Jina la mtoa taarifa…………………… Namba ya simu……………………

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 8.1.5

Slaidi ya 22

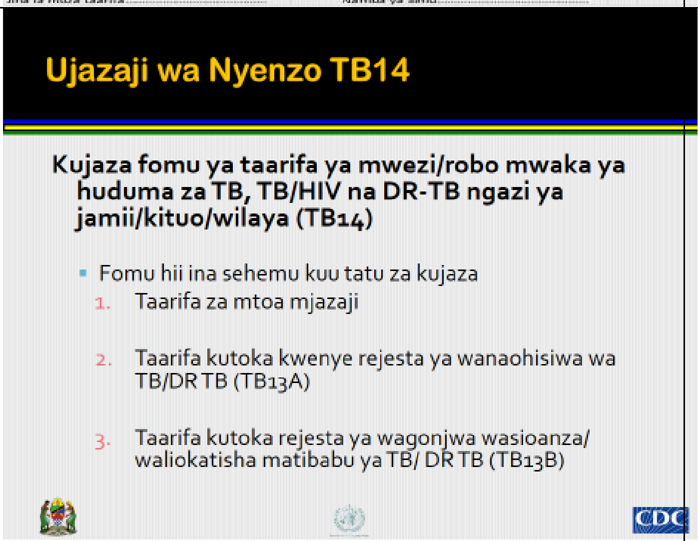

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.

WAELEKEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa

RUHUSU washiriki kuuliza maswali

JIBU maswali kama yatakavyoulizwa

Slaidi ya 23

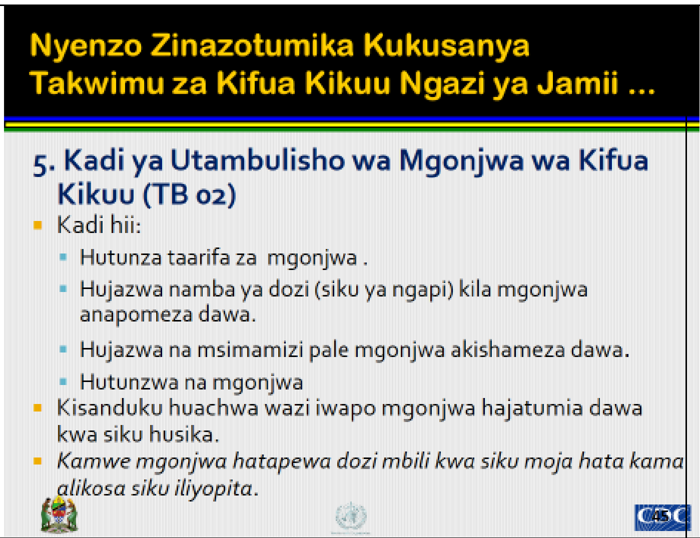

Slaidi ya 24

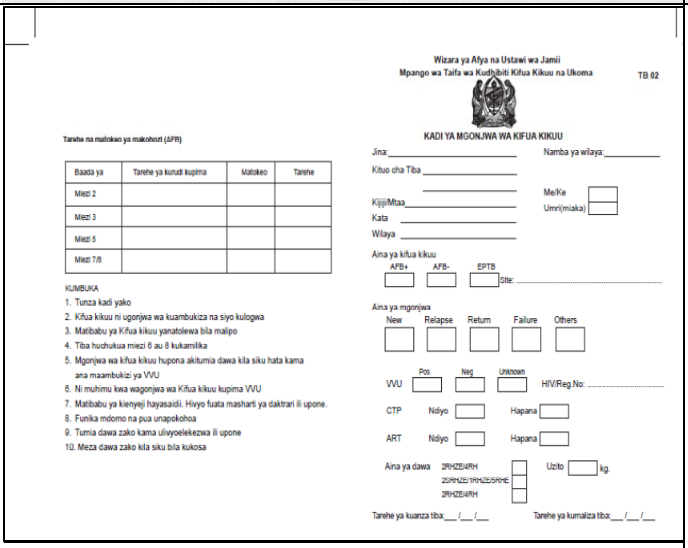

Wizara ya Afya na Ustawi wa Jamii
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB 02

KADI YA MGONJWA WA KIFUA KIKUU

Tarehe na matokeo ya makohozi (AFB)

Baada ya	Tarehe ya kurudi kupima	Matokeo	Tarehe
Miezi 2			
Miezi 3			
Miezi 5			
Miezi 7/8			

KUMBUKA
1. Tunza kadi yako
2. Kifua kikuu ni ugonjwa wa kuambukiza na siyo kulogwa
3. Matibabu ya Kifua kikuu yanatolewa bila malipo
4. Tiba huchukua miezi 6 au 8 kukamilika
5. Mgonjwa wa kifua kikuu hupona akitumia dawa kila siku hata kama ana maambukizi ya VVU
6. Ni muhimu kwa wagonjwa wa Kifua kikuu kupima VVU
7. Matibabu ya kienyeji hayasaidii. Hivyo fuata masharti ya daktrari ili upone.
8. Funika mdomo na pua unapokohoa
9. Tumia dawa zako kama ulivyoelekezwa ili upone
10. Meza dawa zako kila siku bila kukosa

Jina:________ Namba ya wilaya:________

Kituo cha Tiba ________

Me/Ke

Umri(miaka)

Kijiji/Mtaa________

Kata ________

Wilaya ________

Aina ya kifua kikuu

AFB+ AFB- EPTB Site: ....

Aina ya mgonjwa

New Relapse Return Failure Others

VVU Pos Neg Unknown HIV/Reg.No: ....

CTP Ndiyo Hapana

ART Ndiyo Hapana

Aina ya dawa 2RHZE/4RH 2SRHZE/1RHZE/5RHE 2RHZE/4RH Uzito kg.

Tarehe ya kuanza tiba:___/___/___ Tarehe ya kumaliza tiba:___/___/___

PITIA kwa makini muundo wa nyenzo (TB 02) ili kuielewa

Slaidi ya 25

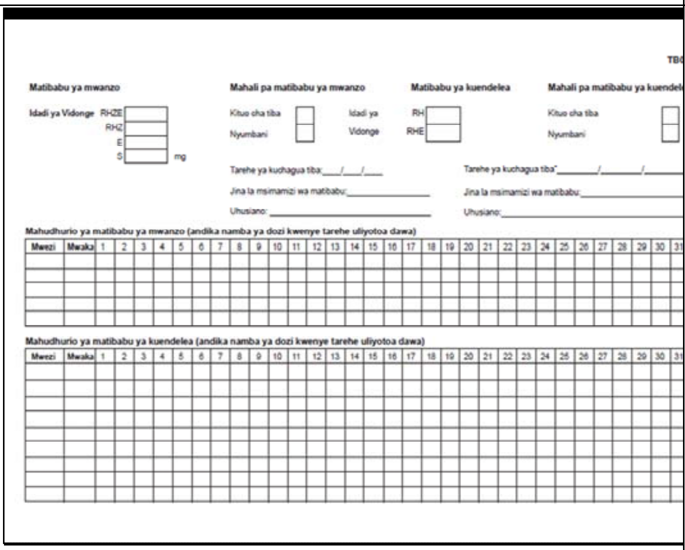

TB0

Matibabu ya mwanzo

Idadi ya Vidonge RHZE RHZ E S mg

Mahali pa matibabu ya mwanzo

Kituo cha tiba

Nyumbani

Idadi ya Vidonge

Tarehe ya kuchagua tiba:___/___/___

Jina la msimamizi wa matibabu:________

Uhusiano: ________

Matibabu ya kuendelea

RH RHE

Mahali pa matibabu ya kuendele

Kituo cha tiba

Nyumbani

Tarehe ya kuchagua tiba*____/____/____

Jina la msimamizi wa matibabu:________

Uhusiano:________

Mahudhurio ya matibabu ya mwanzo (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Mahudhurio ya matibabu ya kuendelea (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Slaidi ya 26	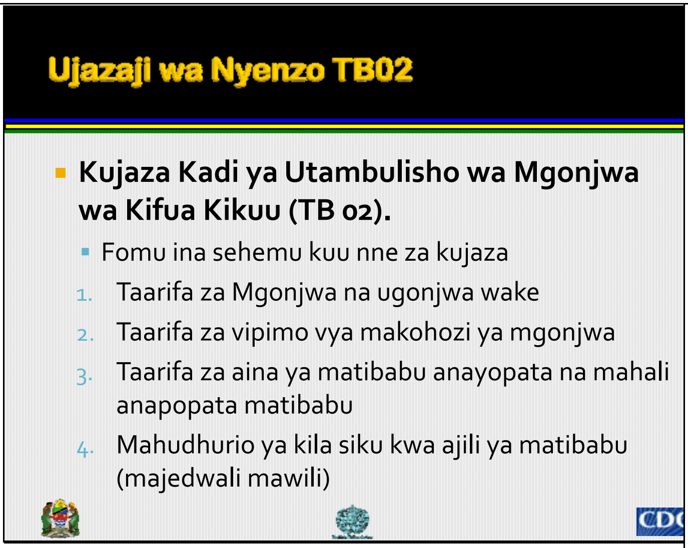	**ANGALIA** vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele. **MFUATISHE** muwezeshaji namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, kupitia nyenzo uliyopewa **ULIZA** maswali kwa muwezeshaji kama hujaelewa
Slaidi ya 27	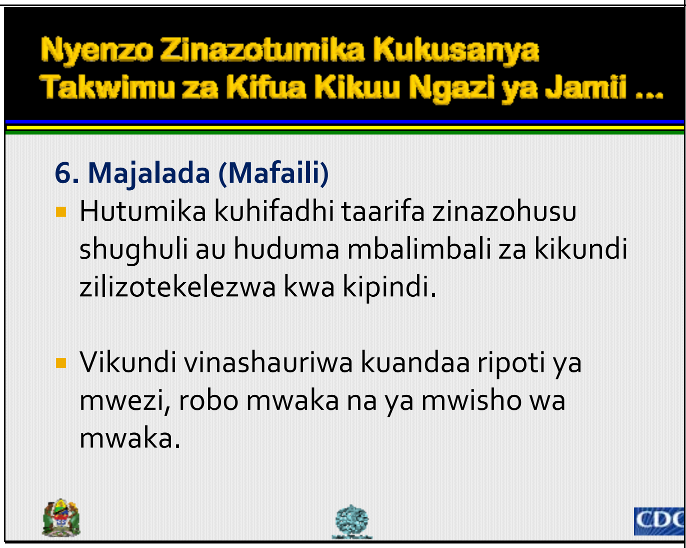	

Hatua ya 5: Ujazaji Sahihi wa Taarifa Katika Nyenzo Husika, Uchambuzi na Uwasilishaji (Dakika 90)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 25-26 kwa kutumia "maelezo ya muwezeshaji" ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 28	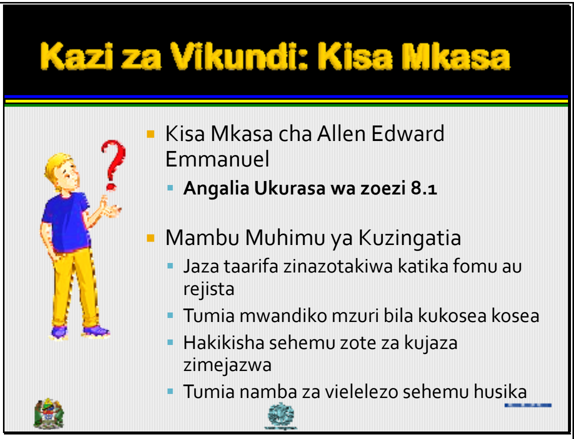 	***Kazi za vikundi: (Dakika 45)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili kisa Mkasa katika Ukurasa wa Zoezi 8.1 • Kisa Mkasa cha Allen Edward Emmanuel **RUHUSU** washiriki kujadili na kujaza nyenzo (fomu) kwa dakika 25 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** majibu yao na **HITIMISHA** zoezi ili kuendelea na zoezi lingine.
Slaidi ya 29	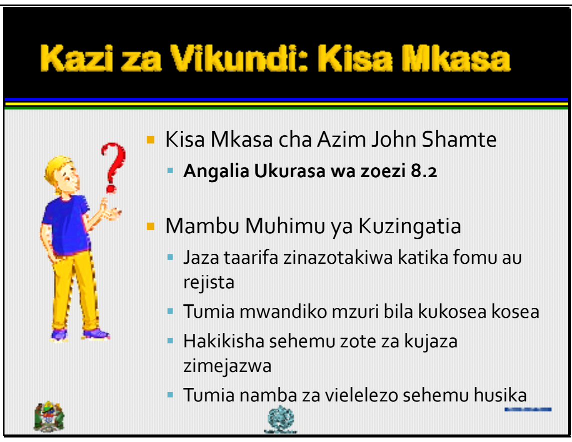 	***Kazi za vikundi: (Dakika 45)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili kisa Mkasa katika Ukurasa wa Zoezi 8.2 • Kisa Mkasa cha Azim John Shamte **RUHUSU** washiriki kujadili na kujaza nyenzo (fomu) kwa dakika 25 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA majibu yao** na **HITIMISHA** zoezi ili kuendelea na slaidi za kumalizia mada.

Hatua ya 6: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 27 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 30

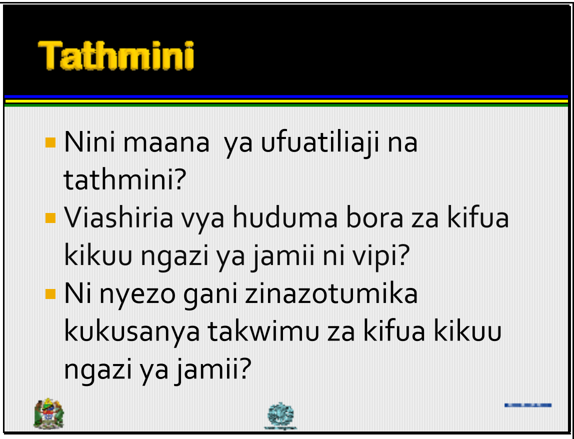
Tathmini
Nini maana ya ufuatiliaji na tathmini?
Viashiria vya huduma bora za kifua kikuu ngazi ya jamii ni vipi?
Ni nyezo gani zinazotumika kukusanya takwimu za kifua kikuu ngazi ya jamii?

Hatua ya 7: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 28 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua mwisho ya mada.

Slaidi ya 31

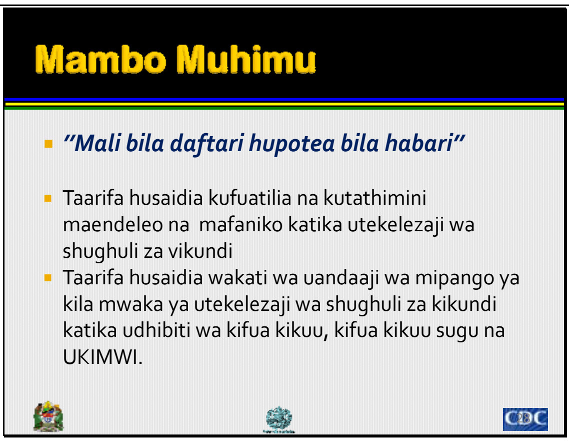

Kitini cha 8.1: Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii

1. **Fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali kama wana dalili za kifua kikuu (TB12).**

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB 12

Fomu ya watu (wateja) waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB ,TB/HIV na DR-TB katika Jamii

Jina la Mwanakikundi/Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii.. Jina la Kikundi/Asasi... Mwezi wa kutolea taarifa(mm/yy)....../....../.........................
Jina la kitongoji /Mtaa..kata................................wilaya...................................

Na	Tarehe	Jina (majina matatu)	Jinsi (me/ke)	Umri (miaka)	Namba ya simu ya mteja	Namba ya simu ya mtu wakaribu	Mahali alipotokea mteja/alipohojiwa *(Weka alama ya wema panapohusika)*					Matokeo ya mahojiano *Dalili alizonazo						Jina la kituo cha tiba alichopewa rufaa	Matokeo ya rufaa (angalia kielelezo B	**Maoni**
							Familia yenye mgonjwa wa TB/DR-TB *(Andika namba ya wilaya ya mgonjwa wa TB/DR-TB)*	Familia isiyo na mgonjwa wa TB/DR-TB	Mkusanyiko wa watu/sehemu nyingine (angalia kielelezo A)	Duka la dawa	Mganga wa jadi	KH	D	H	KU	KJ	Hana dalili			
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
10																				
11																				
12																				
13																				
14																				
15																				

* KH= **Kikihozi**. D= Makohozi yaliyochanganyika na **Damu,** H= **Homa**, KU= **Kupungua uzito**, KJ = Kutokwa **jasho jingi** kuliko kawaida hasa nyakati za usiku

Kielelezo A:	
1.Shule	5. Magereza
2.Nyumba za Ibada	6. Kwingineko (jata)
3.Machimbo	
4.Mikutano ya hadhara	

Kielelezo B:
1.Hana TB
2.TB kwenye makohozi
3.TB sehemu nyingine
4. DR TB (kifua kikuu sugu
5.Rufaa haijafanikiwa

2. **Fomu ya Rufaa (TB 15)**

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMI, JINSIA, WAZEE NA WATOTO

TB 15

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma (NTLP)
(Huduma shirikishi za TB, TB/UKIMWI na TB Sugu katika jamii)

<u>Fomu ya rufaa.</u>

1. Sehemu hii ijazwe na Mwanakikundi wa kikundi cha waliougua na kupona TB au TB sugu nk.

Jina la mgonjwa(***Majina matatu*****)** **…………………………………** **Umri(*****Miaka*****)……………………….**	**Namba ya HUWANYU…………………** **Namba ya CTC…………………..……**
Tarehe ya rufaa (***Siku,Mwezi, Mwaka*****)** **………/………/………**	**Jinsi** o **Me …………** o **Ke………**
Rufaa kutoka **Jina la Kikundi …………………** **Jina la mtoa rufaa……………………** **Namba ya mtoa rufaa…………………………** **Namba ya simu………………………………** **Sehemu nyingine (Shirika/taasisi)** **Jina…………………………………….…………...**	**Rufaa kwenda** **Jina la kituo cha tiba...** **Wilaya:…………………………**
Dalili za TB ***(Tiki panapohusika)*** o Kikohozi zaidi ya wiki mbili o Homa zaidi ya wiki mbili o Kupungua uzito o Kutokwa na jasho usiku zaidi ya wiki mbili o Maumivu ya Kifua o Kukohoa makohozi yenye mchanganyiko na damu.	**Zingatia**: o Uchunguzi na matibabu ya TB na TB sugu hutolewa bila malipo. o Kwa WAVIU ni kikohozi cha muda wowote

×…………………………………………………×…………………………………………×

2. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma wa kituo cha tiba.

Jina la Kituo cha Tiba.................................. **Jina la mteja……………………………**	**Huduma ya ugunduzi iliyotolewa.** o Upimaji wa makohozi o Upimaji wa VVU o X-ray o Upimaji wa daktari (Physical examination)
Tarehe ya kupokelewa mgonjwa.(***Siku,Mwezi,Mwaka*****)** **……/………/……**	**Matokeo ya vipimo** o Kuwepo kwa vimelea vya TB o Hakuna vimelea o Kifua kikuu nje ya mapafu
…………………………………………… **Jina la mhudumu wa afya**	**…………………………………** **Cheo**

3. **Rejista ya Wanaohisiwa Kuwa na Dalili za Kifua Kikuu (TB 13A)**

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB 13 A

REJESTA YA WANAOHISIWA KUWA NA TB/DR-TB KATIKA JAMII

Jina la kikundi/Asasi/ Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii:______________________________

Na	Tarehe	Jina (majina matatu)	Jinsi (Me/Ke)	Umri (Miaka)	Mahali alipotokea mteja/alipo hojiwa (Kielezo A)	Makazi *(Mtaa/kitongoji; namba ya simu kwa chini)*	Sababu ya rufaa (*Kupima makohozi; uchunguzi wa kifua kikuu sugu; Kurudi kwenye matibabu; Kupima VVU; Mengineyo)*	Jina la kituo cha tiba alichopewa rufaa	Matokeo ya rufaa (weka √ panapohusika)				Amepima VVU *(weka **N** kama jibu ni ndiyo, **H** kama jibu ni hapana)*	Ameanza tiba ya TB/ DR TB *(weka √ kama ameanza na namba ya TB/DR-TB kwa chini)*	Matokeo ya matibabu *kulingana na rejesta ya kituo cha tiba (TB03/ DR-TB04)*	Maoni/ Maelezo mengine
									Hana TB/ DR TB	TB kwenye makohozi	TB sehemu nyingine	DR TB (kifua kikuu sugu)				
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																

Kielelezo A:

1 Familia yenye mgonjwa wa TB/DR-TB (Andika namba ya wilaya ya mgonjwa wa TB/DR-TB
2 Familia isiyo na mgonjwa wa TB/DR-TB
3 Mkusanyiko wa watu/sehemu nyingine (weka namba, Taja kama ilivyoandikwa kwenye fomu ya TB 14)
4 Duka la dawa
5 Mganga wa jadi

4. **Rejesta ya waliokatisha/ wasioanza matibabu ya TB/ DR TB (TB 13 B)**

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB 13 B

REJESTA YA WAGONJWA WA TB/DR-TB WALIOKATISHA/WASIOANZA MATIBABU

Jina la kikundi/Asasi/ Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii:________________________

Na.	Tarehe ya ufuatiliaji	Jina (majina matatu), *chini andika ya namba TB/ DR TB ya wilaya ya mgonjwa kama alianza matibabu*	Jinsi	Umri (Miaka)	Sifa ya mgonjwa anayefuatiliwa *(Weka alama ya Vema panapohusika)*			Mahali alipotokea mteja/alipohojiwa			Matokeo ya ufuatiliaji *(weka alama ya Vema panapohusika)*			Amerudi kwenye matibabu (ndio au hapana)	Kama hapana, toa sababu	Maoni/ Maelezo mengine
			(Me/Ke)		Ameanza matibabu ya TB/DR TB		Hajaanza matibabu ya TB/DR TB	Mtaa/ Kijiji	Balozi/ Mwenyekiti wa mtaa/kijiji	Namba ya simu ya ndugu/mtu wa karibu	Amepatikana	Hajapatikana	Amefariki			
					Chini ya mwezi 2	Miezi 2 au zaidi										
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																

5. **Fomu ya Kutolea Taarifa ya Utendaji Kazi wa Kikundi (Taarifa ya Robo Mwaka) (TB14)**

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB 14

FOMU YA TAARIFA YA MWEZI/ROBO MWAKA YA HUDUMA ZA TB, TB/HIV NA DR-TB

Jina la kikundi/Asasi/CHW:________________________

Jina la Kijiji………………………….Kata……………………………..Wilaya…………………………..

Taarifa ya Mwezi wa/ Robo ya ______mwaka 20_________

Tarehe ya uwasilishwaji wa ripoti: ____/____/20_________

	Idadi ya watu waliochunguzwa TB (jumla ya walioko katika fomu namba TB 12)		**Idadi ya wahisiwa na waliopewa rufaa**		**Idadi ya wagonjwa wa TB/DR TB walioanza matibabu**		**Idadi ya wanaojua hali yao ya maambukizi ya VVU**	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME
0 - 14								
15 na zaidi								
JUMLA								

Walioacha matibabu ya TB

	Idadi ya wagonjwa walioacha/wasioanza matibabu matibabu na kufuatiliwa		Matokeo ya ufuatiliaji *(Angali **kielelezo A**)*	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME
0 - 14			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
15 na zaidi			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
JUMLA			**A=**	**A=**
			H=	**H=**
			K=	**K=**

Kielelezo A	
A	Ameanza/karud
H	Hajapatikana
K	Amekufa

Wanaoishi na mgonjwa wa TB ya mapafu

	Idadi ya wagonjwa wenye TB/DR-TB ambao wanaoishi nae wamefuatiliwa		**Idadi ya watu wanaoishi na mgonjwa wa TB/DR TB waliofualitiwa**		**Idadi ya wagonjwa waliogundulika kutoka familia zenye wagonjwa TB/DR-TB wakati wa ufuatiliaji**	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME
0 - 14						
15 na zaidi						
JUMLA						

Jina la mtoa taarifa………………………………….. Namba ya Simu…………………………………….

6. Kadi ya Utambulisho wa Mgonjwa wa Kifua Kikuu (TB 02)

Tarehe na matokeo ya makohozi (AFB)

Baada ya	Tarehe ya kurudi kupima	Matokeo	Tarehe
Mezi 2			
Mezi 3			
Mezi 5			
Mezi 7/8			

KUMBUKA

1. Tunza kadi yako
2. Kifua kikuu ni ugonjwa wa kuambukiza na siyo kulogwa
3. Matibabu ya Kifua kikuu yanatolewa bila malipo
4. Tiba huchukua miezi 6 au 8 kukamilika
5. Mgonjwa wa kifua kikuu hupona akitumia dawa kila siku hata kama ana maambukizi ya VVU
6. Ni muhimu kwa wagonjwa wa Kifua kikuu kupima VVU
7. Matibabu ya kienyeji hayasaidii. Hivyo fuata masharti ya daktrari ili upone.
8. Funika mdomo na pua unapokohoa
9. Tumia dawa zako kama ulivyoelekezwa ili upone
10. Meza dawa zako kila siku bila kukosa

Wizara ya Afya na Ustawi wa Jamii

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB 02

KADI YA MGONJWA WA KIFUA KIKUU

Jina:________________ Namba ya wilaya:__________

Kituo cha Tiba ________________

Me/Ke ☐

Kijiji/Mtaa________________ Umri(miaka) ☐

Kata ________________

Wilaya ________________

Aina ya kifua kikuu

AFB+ ☐ AFB- ☐ EPTB ☐ Site: ....

Aina ya mgonjwa

New ☐ Relapse ☐ Return ☐ Failure ☐ Others ☐

VVU Pos ☐ Neg ☐ Unknown ☐ HIV/Reg.No: ....

CTP Ndiyo ☐ Hapana ☐

ART Ndiyo ☐ Hapana ☐

Aina ya dawa 2RHZE/4RH ☐ 2SRHZE/1RHZE/5RHE ☐ 2RHZE/4RH ☐ Uzito ☐ kg.

Tarehe ya kuanza tiba:___/___/___ Tarehe ya kumaliza tiba:___/___/___

TB02

Matibabu ya mwanzo		Mahali pa matibabu ya mwanzo		Matibabu ya kuendelea		Mahali pa matibabu ya kuendelea	
Idadi ya Vidonge RHZE		Kituo cha tiba		Idadi ya Vidonge RH		Kituo cha tiba	
RHZ		Nyumbani		RHE		Nyumbani	
E							
S	mg						

Tarehe ya kuchagua tiba:____/____/____

Jina la msimamizi wa matibabu:__________________

Uhusiano: ______________________________

Tarehe ya kuchagua tiba*_________/_________/__________

Jina la msimamizi wa matibabu:______________________

Uhusiano:___________________________________

Mahudhurio ya matibabu ya mwanzo (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Mahudhurio ya matibabu ya kuendelea (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Ukurasa wa zoezi 8.1: Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii

Kisa Mkasa cha Allen Edward Emmanuel

Maelezo

Allen Edward Emmanuel ni mkazi wa Morogoro mjini anayeishi mtaa wa Majengo nyumba namba 346 na namba yake ya simu ya mkononi ni 0799116508. Allen aliwahi kuugua TB ya mapafu mwaka 2009 na kupata matibabu katika hospitali ya mkoa wa Morogoro na kupona. Mwaka 2011 alijiunga na kikundi cha watu waliougua kifua kikuu na kupona cha Mapambano ya kifua kikuu na UKIMWI Morogoro (MAKIMO) kinacho saidia kuibua wagonjwa wa kifua kikuu na kusimamia umezaji wa dawa za kifua kikuu majumbani. Tarehe 15/3/2011 alipewa taarifa na mhudumu wa afya wa hospitali ya mkoa Morogoro na kuombwa kwenda kumhudumia mgonjwa wa kifua kikuu cha mapafu kilichogunduliwa kwa njia ya kipimo cha makohozi tarehe 7/3/2011 anayeitwa Mohammed Ally Bwamkuu mkazi wa Kigurunyembe nyumba namba 432 na balozi wake wa nyumba kumi anayeitwa Moradi Kayanza Majiki. Mohamed mwenye namba ya simu 079923596 na amesajiliwa kwa namba 0788/k/2011/333 na hana maambukizo ya VVU.

Tarehe 16/3/2011 Allen alifika nyumbani kwa Mohammed Ally Bwamkuu na kujitambulisha, alipokelewa vizuri na wanakaya wapatao 6 na kumuahidi kumpa ushirikiano wa karibu. Wanakaya hao ni pamoja na Mohamed Ally Bwamkuu, mkewe aitwaye Sanjala Kagele Kabuguzi, Kagasheki Lisoki, Kulwa Ally Bwamkuu, Doto Ally Bwamkuu na mpangaji wa Bwamkuu aitwaye Shaban Omari Kasiriri mwenye miaka 36.

Allen alifanya mahojiano na wanakaya hao na kwa kutumia nyezo TB 12, baada ya mahojiano, Allen alibaini kuwepo kwa wanakaya 3 wanaokohoa kwa zaidi ya siku 17. Wa kwanza ni mtoto wa Bwamkuu anayeitwa Kulwa Ally Bwamkuu msichana mwenye umri wa miaka 5 anayesumbuliwa vilevile na homa za mara kwa mara tangu katikati ya mwezi wa februari na hana hamu ya kula iliyompelekea kupungua uzito kutoka kilo 18 hadi 15. Mwingine ni Mke wa Mohamed mwenye umri wa miaka 35 ambaye pamoja na kukohoa vilevile alisema anatoa jasho jingi lisilo la kawaida hususani nyakati za usiku tangu mumewe alipogunduliwa kuwa na ugonjwa wa kifua kikuu. Na watatu ni mpwae anayeitwa Kagasheki Lisoki aliyezaliwa mwaka 1987 ambaye hana tatizo lingine zaidi ya kukohoa.

Maswali

1. Kwa kutumia fomu TB 12 na TB 15, jaza mahojiano aliyofanya Allen na wanakaya na pia uonyeshe ni hatua gani zilizochukuliwa.

____

____

____

2. Hamisha taarifa sitahiki kutoka fomu TB 12 kwenda kwenye rejista TB 13 ili kuwa na kumbukumba sahihi.

Tarehe 18/3/2011 vipimo vya makohozi toka hospital ya mkoa wa Morogoro vilionyesha kuwa mkewe Bwamkuu na mpwae wana vimelea vya kifua kikuu na mtoto hana vimelea na wote hawakuwa na VVU. Mke na Mpwae walianza matibabu na kusajiliwa kwa namba 0788/k/2011/350 na 0788/k/2011/351.

3. Kwa kutumia taarifa toka hospitali Morogoro, kamilisha ujazazi wa fomu namba TB 12 na TB 13.

Ukurasa wa zoezi 8.2: Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii

Kisa Mkasa cha Azim John Shamte

Maelezo

Azim John Shamte ni mkazi wa Lindi mjini anayeishi mtaa wa Nyangao nyumba namba 146 na namba yake ya simu ya mkononi ni 0791117208. Mwaka 2013 alijiunga na kikundi cha watu waliougua kifua kikuu na kupona cha Mapambano ya kifua kikuu na UKIMWI Lindi (MAKILI) kinacho saidia kuibua wagonjwa wa kifua kikuu na kusimamia umezaji wa dawa za kifua kikuu majumbani. Tarehe 22/7/2013 kikundi kilipewa nafasi ya kutoa elimu ya kifua kikuu katika mkutano wa hadhara uliofanyika katika kata ya Boyaye. Baada ya kutoa elimu, watu wengi walihamasika na watu 5 walijitokeza kufanyiwa uchunguzi. Azim aliwafanyia uchunguzi kwa kutumia nyezo TB 12. Taarifa zao za mwanzo ni kama ifuatavyo:

Mamkubwa Juma Jabir mkazi wa Dododo nyumba namba 136 na balozi wake wa nyumba kumi anayeitwa Bwashee Ali Chuwa, mwenye namba ya simu 0792993028 aliyeonyesha kuwa na kikohozi kwa wiki 4 mfurulizo na hakuwa na dalili nyingine yoyote; Wa pili alikuwa Omari Hassan Jabir mwenye umri wa miaka 55 anayesumbuliwa na kikohozi, vilevile na homa za mara kwa mara pia alidai kuwa hana hamu ya kula iliyompelekea kupungua uzito; Mwingine ni Emmanuel John Mwakibete mwenye umri wa miaka 16 ambaye pamoja na kukohoa vilevile anasema anatoa jasho jingi lisilo la kawaida hususani nyakati za usiku na kukohoa kwa muda wa wiki 4 hivi; Mwingine ni Maimuna Lucas Kindula aliyezaliwa mwaka 1988 ambaye hana tatizo lingine zaidi ya homa za mara kwa mara.

1. Kwa kutumia fomu TB 12 na TB 15 taarifa za wanajamii waliojitokeza kuonana na Azim, na pia maamuzi na hatua alizochukua baada ya mahojiano.

____

____

____

____

2. Hamisha taarifa sitahiki kutoka fomu TB 12 kwenda TB 13 ili kuwa na kumbukumba sahihi.

____

____

____

Kwa maelezo ya Azim na kwa wakati tofauti walifiaka lituo cha afya cha Boyaye kufanyiwa uchunguzi kama wana ugonjwa wa kifua kikuu. Wote walifika kituo cha afya na baada ya uchunguzi, vipimo vya makohozi vilionyesha kuwa Emmanuel John Mwakibete alikuwa na kifua kikuu. Emmanuel alianza matibabu na alisajiliwa kwa namba 0721/k/2014/251.

3. Kwa kutumia taarifa toka hospitali Morogoro, kamilisha ujazazi wa nyezo namba TB 12 na TB 13.

Mada ya 9: Mazoezi kwa Vitendo (Field Trip)

Muda: Dakia 50

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

- Kukamilisha maandalizi ya mafunzo kwa vitendo Kabla ya Kwenda kwenye familia
- Kuandaa mambo ya kufanya wakati anapokuwa na familia yenye mgonjwa wa kifua kikuu
- Kueleza mambo ya fufanya anapokuwa na familia ya mgonjwa mwenye kifua kikuu
- Kueleza mabombo ya kufanya baada ya kutoka kwenye familia

Vifaa Vinavyohitajika

- Bango kitita, Kalamu (marker pen)
- Tarakilishi (kompyuta), Projector ya LCD
- Slaidi za PowerPointi (PowerPoint Slides)
- Kiongozi cha Muwezeshaji
- Kitabu cha Washiriki
- **Kitini cha 8.1**: Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii

Majumuisho ya Mada

Hatua	Muda	Mbinu ya kufundishia	Mada Ndogo
1	Dakika 05	Uwasilishaji	Utangulizi na Malengo ya Mada
2	Dakika 05	Uwasilishaji	Mtiririko wa Matukio Wakati wa Mafunzo kwa Vitendo
3	Dakika 15	Bungua Bongo Uwasilishaji	Mambo ya Kufanya Kabla ya Kwenda kwenye Familia
4	Dakika 15	Uwasilishaji	Mambo ya Kufanya Wakati Upo na Familia
5	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo ya Kufanya Baada ya Kutoka Kwenye Familia
6	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini
7	Dakika 05	Uwasilishaji	Mambo Muhimu ya Mada (key Points)

Uwasilishaji wa Mada

Hatua ya 1: Utangulizi na Malengo ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 1-2 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya kwanza ya mada.

<table>
<tr>
<td>Slaidi ya 1</td>
<td>
</td>
<td>WAELEZE washiriki kuwa mada hii itachukua muda wa dakika 50</td>
</tr>
<tr>
<td>Slaidi ya 2</td>
<td>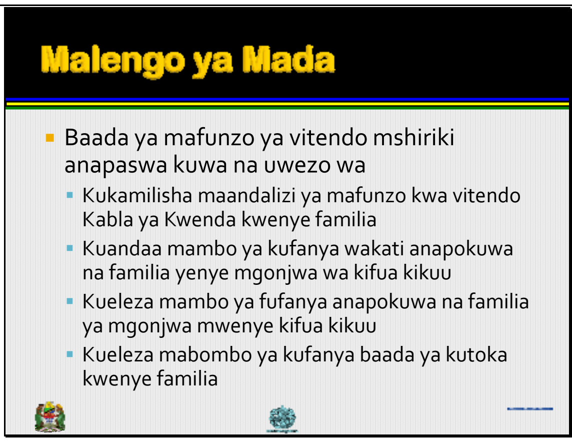
</td>
<td>WASILISHA au muombe mshiriki mmoja asome kasha fafanua malengo ya mada</td>
</tr>
</table>

Hatua ya 2: Mtiririko wa Matukio wakati wa mafunzo kwa vitendo (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 3- 4 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya pili ya mada.

Slaidi ya 3	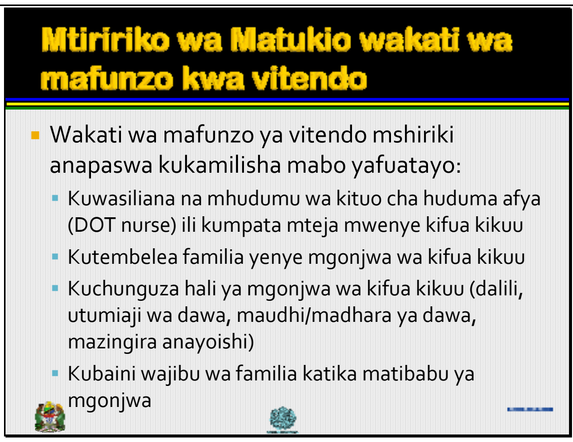	
Slaidi ya 4	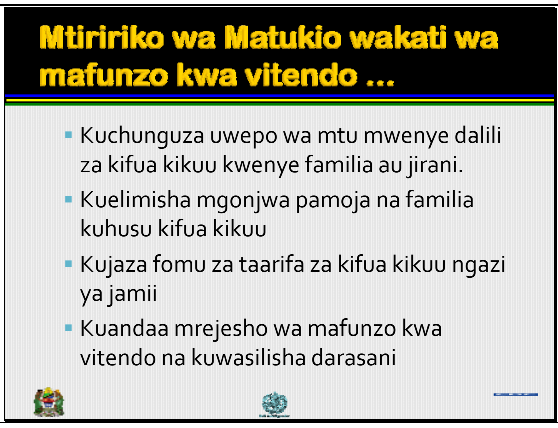	

Hatua ya 3: Mambo ya Kufanya Kabla ya Kwenda kwenye Familia (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 5-6 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tatu ya mada.

Slaidi ya 5	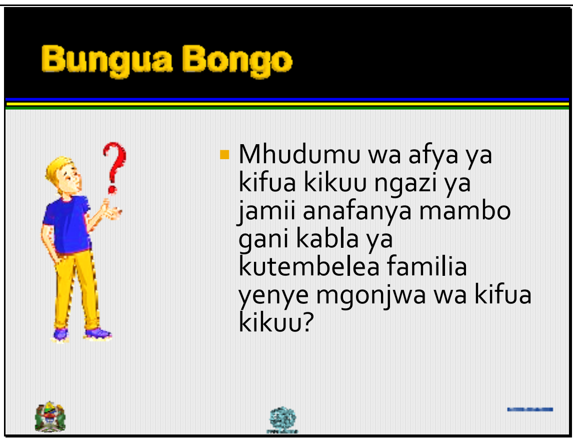	*Bungua bongo (Dakika 5)* **WAULIZE** washiriki maswali yafuatayo Mhudumu wa afya ya kifua kikuu ngazi ya jamii anafanya mambo gani kabla ya kutembelea familia yenye mgonjwa wa kifua kikuu? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slaidi ya 6	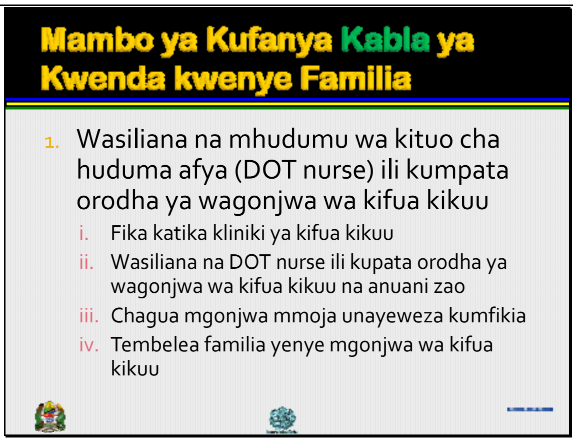	

Hatua ya 4: Mambo ya Kufanya Wakati Upo na Familia (Dakika 15)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 7-9 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya nne ya mada.

Slaidi ya 7

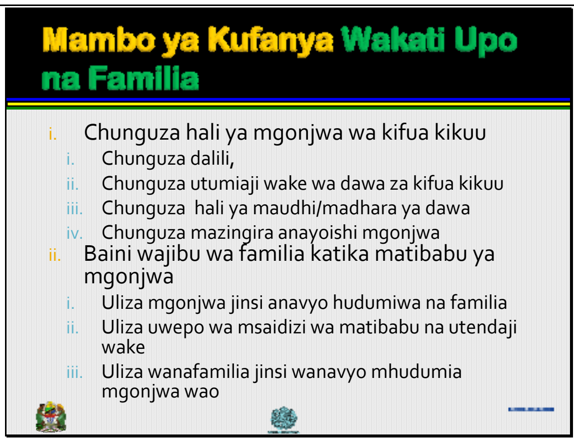

Slaidi ya 8

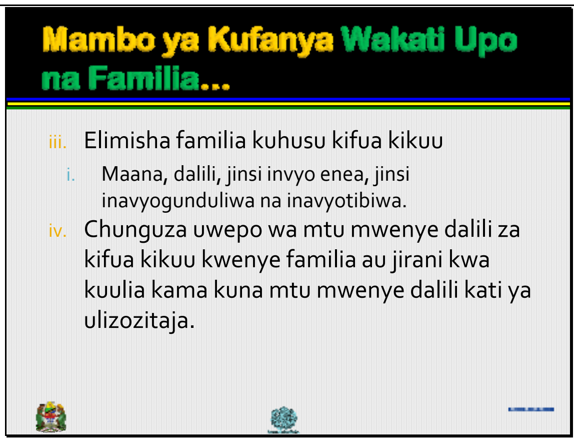

Slaidi ya 9

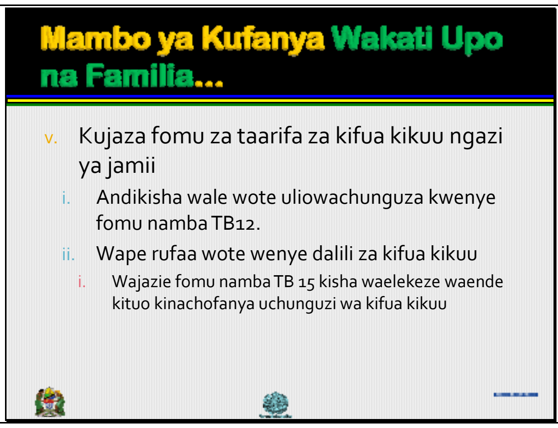

Hatua ya 5: Mambo ya Kufanya Baada ya Kutoka Kwenye Familia (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 10 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya tano ya mada.

Slaidi ya 10

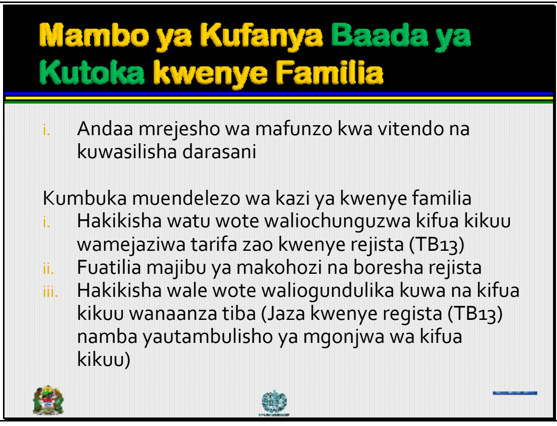

Hatua ya 6: Tathmini (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 11 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua ya sita ya mada.

Slaidi ya 11

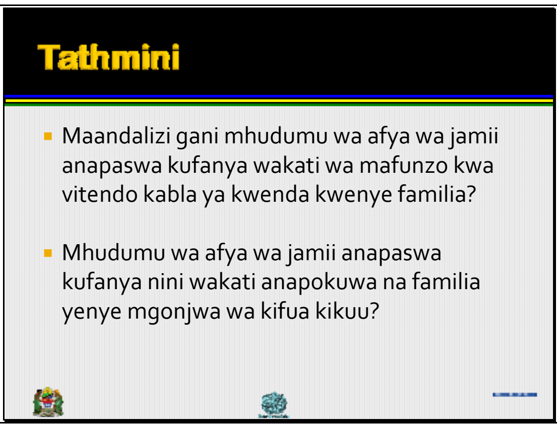

Hatua ya 7: Mambo Muhimu ya Mada (Dakika 5)

Muongozo kwa Muwezeshaji: Wasilisha Slide ya 12 kwa kutumia “maelezo ya muwezeshaji” ili kuwezesha hatua saba ya mada.

Slaidi ya 12